

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

BALIKESİR İLİ YEREL YÖNETİCİLERİNİN TURİZME VE
BALIKESİR TURİZM POTANSİYELİNE BAKIŞ AÇILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OZAN KALAYCIOĞLU

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Şimal Yakut AYMANKUY

Balıkesir, 2017

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAYI

Enstitümüzün Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda 201412501024 numaralı Ozan KALAYCIOĞLU'nun hazırladığı "Balıkesir İli Yerel Yöneticilerin Turizm ve Balıkesir Turizm Potansiyeline Bakış Açısı" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 19.01.2017 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/ÖY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT

İmza:

Üye: Doç. Dr. Emrah ÖZKUL

İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Fırat Yakut AYMANKUY

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

16.01.2017

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Turizm, gayri ihtiyari bir faaliyet olmanın dışında artık zorunlu bir ihtiyaç olarak dünyanın her köşesinden insanın sürekli olmasa bile en az bir kereye mahsus olarak katıldıkları küresel bir hareket olarak dikkat çekmektedir. Sektörel olarak gelişim endeksleri göz önüne alındığında turizm her geçen yıl bir önceki yıla oranla daha olumlu sinyaller vermekte ve katılım oranları yükseliş göstermektedir.

Dünya turizm örgütü verilerine göre her yıl dünya genelinde 1 milyardan üzerinde insan çeşitli ihtiyaçlarla seyahat etmekte ve turistik faaliyetlerden istifade etmektedir. Bu veriler ışığında turizmin sürekli gelişim potansiyelinde yer aldığı ve ülkeler için büyük önem arz ettiği çok açık bir şekilde görülmektedir.

Ülkeler bu pastadan daha çok pay alabilmek için turizm alanında yeni politikalar ve planlar geliştirme gayretindedirler. Turizme katılan her bireyin beklentilerinin farklılık göstermesi ve maksimum tatmin arayışı bu çalışmalarını tetikleyen önemli etkenlerdir. Geliştirilen politika ve planların hükümetler tarafından tüm ülkeyi kapsayan nitelikte genel olarak hazırladıkları bilinmektedir. Ancak destinasyonların gelişim potansiyelleri ve mevcut durumları, altyapı ve üstyapı yatırımları eş değerde olmadığından her bölge için başarılı olabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle geliştirilen politika ve planlarda merkeziyetçi anlayıştan ziyade katılımcı anlayışın benimsenmesi önemli bir zorunluluktur.

Burada ortaya konan katılımcı anlayış esasen genel plan ve politikaların yerine daha özel ve yerel odaklıdır. Yani yerel yönetimlerin, yerel yönetim üyelerinin ve diğer yerel kaynakların daha çok katılımının sağlandığı bir yapıdır.

Bu çalışma Balıkesir'in turizm potansiyelini ortaya koymak, yerel yönetimlerin ve yerel yönetimlerin karar organlarında görevli belediye başkanları ve belediye meclis üyelerinin katılımı ile yerel yöneticilerin Balıkesir'in turizm potansiyelini nasıl değerlendirdiklerini ve bu doğrultuda üzerlerine düşen görev ve sorumlulukların farkında olup olmadıklarının anlaşılması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Turistik kaynakları ile turizm için eşsiz bir kaynak olarak yerli ve yabancı turistlerin yoğun olarak tercih ettiği önemli bir turistik merkez konumunda olan Balıkesir'in, turizm pazarında daha iyi temsil edilmesi ve hak ettiği değeri

görebilmesi yerel yönetimlerin turizm faaliyetlerine daha bilinçli yaklaşımları ile mümkün olacaktır. Dolayısıyla yerel yönetimlerin idaresinde ve karar alma organlarında görevli belediye başkanları ve meclis üyelerinin bu konudaki görüşleri ve Balıkesir turizmine bakış açılarının ortaya konması, Balıkesir'de turizmin şu anki konumundan daha ileriye taşınabilmesi için büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın hayata geçmesinde öneri ve fikirleri ile bana destek olan tez danışmanım çok değerli Yrd. Doç. Dr. Şimal Yakut AYMANKUY'a ve bugüne kadar ki eğitim hayatım süresince bana katkı sağlayan tüm değerli eğitim insanlarına, Amasra Anadolu ve Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğretmenlerine ve Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesinde görev yapan akademisyenlere teşekkür ederim.

Lisans eğitimim döneminde ZAV (Zentralstelle Für Arbeitsvermittlung) staj eğitim projesi ile ufku genişlettiklerine ve aydınlattıklarına inandığım Okt. Gökhan AYDIN'a ve bu projeyi okulumuza kazandıran Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT'a teşekkürlerimi sunuyorum. Derslerine büyük bir zevkle katıldığım Okt. Mehmet BİNGÜL'e, şahsımı destekleyici ve güven aşılayan konuşmaları ile onure eden Yrd. Doç. Dr. Gülay ÖZDEMİR YILMAZ'a ve tez araştırma ve yazım sürecinin daha önceki dönemlerde vermiş olduğu eğitim ve araştırmalarla bu sürecin daha kolay geçmesine yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Bayram ŞAHİN'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yapıcı konuşmaları ile bana her zaman destek veren çok değerli arkadaşlarım Taşkın KARAKUŞ, Ufuk MALAKCI, Yasin KAYA, Ali ARSLAN ve Erdal TALAŞ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmam süresince kendimi yorgun ve karamsar hissettiğim anlarda desteği ile motivasyonuma katkı sağlayan çok değerli annem Özgül KALAYCIOĞLU, babam Veli KALAYCIOĞLU ve kardeşim Yiğitcan KALAYCIOĞLU'na çok ama çok teşekkür ediyorum. Sayenizde bugünlere geldim, daha güzel daha başarılı günler hayal ediyorum.

Ozan KALAYCIOĞLU

ÖZET

BALIKESİR İLİ YEREL YÖNETİCİLERİNİN TURİZME VE BALIKESİR TURİZM POTANSİYELİNE BAKIŞ AÇILARI

KALAYCIOĞLU, Ozan

Yüksek Lisans, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Şimal Yakut AYMANKUY

2017, 140 Sayfa

Turizm politikaları her ne kadar hükümetlerin programlarında tüm ülkeyi kapsayıcı genel değerlendirmelerle yer alsalar da bölgesel veya destinasyon odaklı politikaların oluşturulması ve bu sürece yerel yönetimlerin dahil edilmesi gerekmektedir. Yerel yönetimler bölgesel turizmin gelişimi, kaynakların sürdürülebilirliği ve toplumsal kabul'ün gerçekleşmesi noktasında önemli sorumluluklar ile karşı karşıyadırlar.

Turizmi geliştirmeyi amaçlayan politikalar da destinasyonun özellikleri, yatırımlar, bölge halkının beklentileri, öncelikleri ve turizme yaklaşımları etkin bir turizm planlaması ve turizm politikalarının oluşturulması adına dikkat edilmesi gereken hususlardır. Bu noktada yerel yöneticilere önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Gerçekleştirilmesi planlanan veya amaçlanan turistik her türlü yatırımların destinasyona kazandırılması yerel yöneticilerin sorumluluğundadır. Yerel yöneticilerin destinasyonun yönetiminden sorumlu birimlerde görev almalarından kaynaklanan bu sorumluluklarının farkındalığı ve bilinçli yaklaşımları destinasyonun turizm potansiyelini doğrudan etkileyen bir faktör olarak etki göstermektedir. Bu nedenle yerel yöneticilerin turizm algıları ve turizme yaklaşımları önem arz etmektedir.

Bu çalışma, ülkemizin önemli turistik merkezleri arasında yer alan Balıkesir'in, turizm pazarında daha iyi konuma gelebilmesi için yerel yönetimlere

düşen görev ve sorumlulukların ortaya konması ve yerel yönetimlerin turizme katkı sağlama hevesi ve sorumluluk bilincinin ölçülmesi amacı ile hazırlanmıştır.

Çalışma, 2014-2019 dönemlerinde görev yapmak üzere seçilmiş belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri nezdinde yürütülmüştür. Bu kapsamda toplam 20 olan ilçe belediyelerinden 17 tanesine anket yöntemi uygulanmış, üç belediye ise çeşitli sebeplerden dolayı anket uygulanamamıştır. Toplamda 15'i belediye başkanı ve 226'sı belediye meclis üyesi olmak üzere yerel yönetimlerde görev alan 241 yerel yönetim üyesine anket yöntemi uygulanarak genel turizm yaklaşımları ve Balıkesir turizmine bakış açıları ölçülmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm ve Yerel Yönetimler, Balıkesir Turizmi, Belediye Meclis Üyesi, Belediye Başkanı

ABSTRACT

BALIKESİR LOCAL ADMINISTRATORS TOURISM AND BALIKESİR TOURISM POTENTIAL PERSPECTIVE

KALAYCIOĞLU, Ozan

Master Thesis, Department of Tourism Management

Advisor: Assistant Professor Şimal Yakut AYMANKUY

2017, 140 Pages

Although tourism policies take place in government's programs with general assessment covering the entire country, regional or destination- oriented policies need to be constituted and local governments involved in this process. Local governments face with important responsibilities about the development of regional tourism, sustainability of resources and realization of social acceptance.

Policies aimed at improving tourism are the features of destinations, investments, expectations of the local people, priorities and tourism approaches are points to take into consideration in order to create an effective tourism planning and tourism policies. At this point, local administrators have significant duties and responsibilities. It is the responsibility for the local administrators that all kinds of tourism investments planned to be realized or intended are brought to the destination. Local administrators' awareness of these responsibilities arising from their involvement in the departments responsible for the management of the destination and their conscious approaches are effective as a factor directly affecting tourism potential. For this reason, tourism perceptions of local managers and tourism approaches are important.

This study has been prepared with the aim of determining the duties and responsibilities of Balıkesir, which located between the important tourism centers of our country's. Also, this study reveals the duties and responsibilities of local governments in order to get better position in the tourism market and measuring the

enthusiasm and responsibility consciousness of local governments to contribute to tourism.

The study was fulfilled with mayors and municipal councilors elected to serve in the period 2014-2019. In this context, 17 of the total of 20 district municipalities were surveyed and three municipalities were not surveyed because of various reasons. A total of 15 mayors and 226 councilors in local government, including 241 local government members have been surveyed and tried to measure general tourism approaches and aspects of Balıkesir tourism.

Keywords: Tourism and Local Governments, Balıkesir Tourism, Councilor, Mayor.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
ÖZET	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
TABLOLAR LİSTESİ	XIII
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırma Problemi	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	6
2. TURİZM KAVRAMI VE ETKİLERİ	7
2.1. Turizm Sektörünün Diğer Sektörlere Etkisi	8
2.2. Turizm Sektörünün Toplumsal Etkileri	10
2.2.1. Kalkınma ve Turizm	12
2.2.2. Turizm ve Milli Gelir	13
2.2.3. Turizm ve Sosyal Yapı	14
2.3. Turizm Potansiyeli ve Ekonomik Etkileri	16
2.4. Turizm Potansiyelini Belirleyici Faktörler	19
2.4.1. Fiziki Faktörler	19
2.4.1.1. Taşıma Kapasitesi	19
2.4.1.2. Alt Yapı ve Üst Yapı Yatırımları	20
2.4.1.3. Doğal Kaynaklar ve İklim Koşulları	21
2.4.2. Beşeri Faktörler	21

2.4.2.1. Gelir Düzeyinin Artması	21
2.4.2.2. Nitelikli İş Gücü	21
2.4.2.3. Eğitim ve Kültürel Gelişmişlik	22
2.4.3. Psikolojik Faktörler.....	23
3. YEREL YÖNETİMLER VE TURİZM	25
3.1. Yerel Yöneticiler ve Görevleri	26
3.2. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş	28
3.2.1. İl Özel İdaresi.....	29
3.2.2. Belediye	32
3.2.3. Büyükşehir Belediyesi	35
3.2.4. Köy İdaresi.....	36
3.3.1. Yerel Yönetimlerin Turizme Karşı Sorumlulukları	39
3.3.1.1. Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması.....	39
3.3.1.2. Kültür, Sanat ve Spor Organizasyonları	41
3.3.1.3. Turistik Tanıtma	43
3.3.1.4. Turistik Alanlarda İmar ve Ruhsatlandırma	44
3.3.1.5. Ulaştırma.....	46
3.3.1.6. Planlama.....	47
3.3.2. Yerel Yönetimlerin Çevre Korumasına Duyarlılığının Turizm Açısından Önemi	49
3.3.3. Yerel Yönetimlerin Turizm İle İlgilenmesini Gerekli Kılan Nedenler.....	50
3.3.3.1. Sosyo-Kültürel Nedenler.....	51
3.3.3.2. Ekonomik Nedenler	53
3.4. Yerel Yönetimlerde Bütçe	54
3.4.1. Yerel Yönetimlerde Bütçe Hazırlama Süreci.....	55
3.4.2. Yerel Yönetimlerde Bütçe Hazırlama Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususular	56
3.4.3. Yerel Yönetimlerde Performans Programları	57
3.4.4. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin Performans Programlarında Kültür ve Turizm Faaliyetlerine Ayırdığı Paylar	58

4. BALIKESİR İLİ TURİZM POTANSİYELİ	61
4.1. Balıkesir’de Termal Turizm.....	62
4.2. Balıkesir’de Eko Turizm	64
4.3. Balıkesir’de Kıyı Turizmi	68
5. YÖNTEM.....	73
5.1. Araştırmanın Modeli	73
5.2. Evren ve Örneklem	73
5.3. Veri Toplama Süreci	74
5.4. Veri Toplama Aracı.....	74
5.5. Verilerin İstatistiksel Analizi	76
6. BULGULAR VE YORUMLAR.....	77
SONUÇ VE ÖNERİLER	101
Sonuç.....	101
Öneriler	105
Yerel Yönetimlere Öneriler	105
Sivil Toplum Kuruluşlarına Öneriler	107
KAYNAKÇA.....	108
EKLER.....	128
Ek-1: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi 2016 Performans Programı.....	128
EK-2: Anket Formu	132
EK-3: Balıkesir İli Termal Tesisler.....	136
EK-4: Balıkesir’deki Turizm İşletme Belgeli Tesisler.....	138

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasına İlişkin Diyagram	81
---	----

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Turizm Gelirlerinin Gayri Safi Milli Hâsıla İçindeki Payı	13
Tablo 2. Turizmin Sosyal Yapı Etkileri ve Bileşenlerinden Örnekler	14
Tablo 3. Balıkesir’de Termal Bölgeler.....	63
Tablo 4. Tesislere Geliş, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranının İlçelere Göre Dağılımı (2015)	71
Tablo 5. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasına Yönelik Ölçek Faktör Yapısı	74
Tablo 6. Yerel Yöneticilerin Tanımlayıcı Sorulara Yönelik Dağılımı	77
Tablo 7. Türkiye’de Teşvik Edilerek Geliştirilmesi Gereken Öncelikli Sektörlere İlişkin Görüşlere Yönelik Dağılım	79
Tablo 8. Balıkesir’de Öncelikli Olarak Geliştirilmesi Gereken Turizm Çeşitlerine Yönelik Görüşlerin Dağılımı	80
Tablo 9. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasına İlişkin Ortalamalar	80
Tablo 10. Yöneticilerin Yerel Yöneticilerin Turizm Algılaması ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	81
Tablo 11. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları	93
Tablo 12. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Siyasi Parti Üyeliğine Göre Ortalamaları	94
Tablo 13. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Turistin Anlamına Yönelik Görüşlere Göre Ortalamaları	95
Tablo 14. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Turizm Yıllık Gelir Miktarına Yönelik Görüşe Göre Ortalamaları.....	96
Tablo 15. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Türkiye’nin Ziyaretçi Sıralama Yerine Yönelik Görüşe Göre Ortalamaları.....	97
Tablo 16. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Yaşa Göre Ortalamaları.....	98
Tablo 17. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Cinsiyete Göre Ortalamaları..	99
Tablo 18. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Göreve Göre Ortalamaları...	100

1. GİRİŞ

Turizm sosyal ve ekonomik değişkenlere duyarlı bir sektördür. Günlük yaşantısında çeşitli sorunlarla ve gerginliklerle uğraş gösteren bireyler, tüm bu uğraşlarından kurtularak sosyal ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanmasını arzulamaktadırlar. Bu nedenle turistler tatil amaçlı seyahatlerinde konaklama, yeme-içme ve eğlence gibi hizmetlerin eksiklik, düzensizlik ve kalitesizlikten uzak olmasını istemektedir. Turistlerin bu beklentilerinin karşılanmasında sorumluklar sadece hizmet almış oldukları işletmelere ait değildir. Turistin buradaki beklentileri iyi hizmet sunan işletmeler ve bu beklentilerle uyumlu, çeşitli tarihi, kültürel zenginliklere sahip bir destinasyondur. Buradan anlaşılacağı üzere turist beklentileri yalnızca işletmelerin hizmet sunumlarıyla alakalı değildir. Bu noktada destinasyonun turistik değerlerinin de büyük önemi vardır (Akmel, 1992).

Bu destinasyondaki yerel yönetimler tarım, sanayi, turizm başta olmak üzere farklı sektörlerle önemli paylaşım ve etkileşimler içerisindedir. Tarım, sanayi ve turizm sektörleri arasında yerel yönetimlerin işbirliği ve desteğine en çok ihtiyaç duyan sektör şüphesiz turizm sektörüdür. Diğer sektörlerle yönelik oluşturulan plan ve politikalar incelendiğinde merkezi yönetimlerin bu sektörlerin yönetilmesi ve geliştirilmesinde aktif rol aldığını görmek mümkündür. Çünkü bu sektörler uzun vadeli büyük yatırımlar gerektirmektedir. Turizmde ise bu durum biraz daha farklıdır. Turizm sektörü de diğer sektörler gibi önemli bir finansman kaynağı gerektirmektedir. Ancak burada yerel yönetimlerden beklenenler turizm için tesis yatırımları veya kazanç sağlamaya yönelik farklı yatırımlar değildir.

Yerel yönetimlerden beklenen turistik destinasyonun ilgi çekici kaynaklarının korunması, yeni cazibe alanlarının yaratılması ve destinasyonun taşıma kapasitesinin artırılması gibi faaliyetlere katkı sağlaması veya işbirliği yapmalarıdır. Yerel yönetimlerin bu noktadaki önemi, yerel yönetimlerin hizmet sağlama zorunlulukları ve sorumlulukları olarak değerlendirmek gerekir. Turistik bir destinasyonun yol, su, kanalizasyon alt yapısı ve ulaşım koordinasyonu gibi ihtiyaç duyduğu hizmetler, yerel yönetimlerin yasalarca belirtilen zorunlu görevleridir. Destinasyonun turistik tanıtımı, doğal ve tarihi değerlerinin korunması, sanat, spor ve kültürel

organizasyonlar, kentsel dönüşüm ve gelişim çalışmaları ise yerel yönetimlerin yasalarla zorunlu kılınmayan sorumlulukları kapsamına girmektedir (Azaklı, 2008).

Bu açıdan bakıldığında yerel yönetimler, hizmet sunmakla yükümlü oldukları mahalli alanların ihtiyaçlarının karşılanması, sorunlara çözüm bulunması ve yaşam standartlarının daha yukarılara çıkarılması için bütçe ve diğer kaynaklarının yeterliliği doğrultusunda çaba sarf etmesi gereken önemli kamu kurumları olarak karşımıza çıkmaktadır (Kocamaz, 2012: 83).

Konu genel çerçeveden değerlendirilecek olursa, turizm plan ve politikaları merkezi yönetimler tarafından oluşturulmaktadır. Oluşturulan plan ve politikaların uygulayıcılığını ise yerel yönetimler üstlenmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin turizmi destekleme mantığı ve arzusu sayesinde birçok yarar ve tasarruf sağlayabileceği bilinen bir gerçektir (Yılmazel, 2012). Ancak bu konunun öneminin daha iyi anlaşılabilmesi, turizmin destinasyona sağlayacağı yarar ve karlılığın yerel yönetimlerde rol alan yöneticiler tarafından iyi biliniyor olmasını gerektirmektedir. Turizmin, uzun vadede turist kabul eden ülke, bölge veya bir destinasyonun sosyal yapısında ve bazı önemli dinamiklerinde olumsuz değişimler de yaratabileceği herkesçe malumdur ve kabul edilmektedir. Ancak bu olumsuz etkilerden korunma ve turizmin belirlenen plan ve politika dahilinde gerçekleştirilmesi de mümkün olmaktadır. Yerel yöneticilerin, dünyada hızla gelişim gösteren turizm sektörüne karşı yaklaşımlarının geliştirilmesi ve destinasyonun turizm kaynaklı karşılaşılabileceği sorunların bertaraf edilmesi adına sorumluluk bilincine sahip olmaları, vizyon ve misyon geliştirmeleri sayesinde tüm bu olumsuzlukların giderilebileceği açıktır.

Bu çalışma, Balıkesir ilinde yerel yöneticilerin turizm algılarını ve Balıkesir'in turizm potansiyeline bakış açılarını ortaya koymayı amaçlayan bir çalışmadır. Çalışmanın literatürü kapsamında turizm kavramı ve önemi, yerel ve yönetimeler önemi, yerel yönetimler ve turizm, yerel yönetimlerde bütçe ve Balıkesir'in turizm potansiyeli ana başlıklarına sırasıyla yer verilmiştir.

Araştırmanın son bölümünde ise anket yöntemiyle elde edilen bulgular ve bulgular sonucunda ulaşılan sonuçlara ve geliştirilen önerilere yer verilmektedir. Araştırmaya kaynak oluşturan anket örneği Ek-2'de sunulmaktadır.

1.1. Araştırma Problemi

Doğal, tarihi ve kültürel özellikleri olan ülkeler ve bölgeler, eğer bu varlıklarının farkında iseler, ekonomilerinin gelişimi açısından bir alternatifte sahiptirler. Bu farkındalık ise aslında yerel düzeyde, yerel yöneticilerin farkındalıkları ile anlam kazanmaktadır. Yerel yöneticiler, konu ile ne kadar ilgili ve bilgili olmalarına bağlı olarak, bu destinasyonların turistik ürünlerini eşitlendirebilecek ve turizmin ekonomik katkı düzeyini arttırabileceklerdir.

Balıkesir turizm çeşitliliği ile ülke turizminin güzide merkezilerinden biri konumundadır. Balıkesir’de turizmin şuan ki konumundan daha çok önem kazanması ve daha iyi noktaya taşınması noktasında yerel yönetimlerin girişimleri ve destekleri çok önemlidir.

Bu alışma Balıkesir ili yerel yöneticilerinin, turizm ve ilin turizm potansiyeli hakkındaki farkındalıklarını araştırmaktadır. Temel problemler; yerel yöneticilerin; turizmin ekonomiye katkısı, merkezi planlamaların yerel yönetimlerce yönlendirilip ynlendirilemeyeceği vb. konularda bakış açılarının araştırılması olarak sayılabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Turizme yerel yönetimler tarafından gerekli önemin gösterilmesi ve belirli bir plan ve politikalar dahilinde desteklenmesi durumunda sağlanacak yararlar en üst düzeyde olacaktır. Turizm, gelişim gösterdiği alanlarda çevresel ve ekonomik değişimlerin tetikleyicisidir. Bu nedenle turizmin gelişim sürecinde, yerel yönetimlerin oluşturacağı planlar ve destek politikaları ile sürece dahil olmaları, aslına bakıldığında çok önemli bir zorunluluktur.

Yerel yönetimlerin turizm politikaları bölgenin turizm potansiyeli ve yerel yöneticilerin genel turizm algılarına göre, aldıkları ortak kararlar ile şekillenmektedir. Alınan bu kararlar bölgede turizmin gelişim yönünü ve ağırlığını etkileyen faktörler olarak dikkat çekmektedir.

Balıkesir, turizm çeşitliği ve coğrafi konumu ile turizm hareketlerinin yoğun olarak görüldüğü önemli turistik destinasyonlardan bir tanesidir. Kıyı, termal ve eko turizm çeşitlerinin her biri için çok önemli kaynaklara sahip olan Balıkesir’in turizm pazarındaki payının bugünkü mevcut payından daha yukarılara taşınabilmesi için en

önemli aktörler yerel yönetimlerdir. Burada anahtar rolün yerel yönetimlere düşmesindeki ana sebep çok yönlü olarak katılımcılık göstermesidir. Burada çok yönlü katılımcılık ile aktarılmak istenen bölgesel gelişimi destekleyiciliği ve koruyuculuğudur. Yani yerel yönetimlerin bölgesel olarak turizmin gelişimini destekleyen politikalara imza atarken turizmin gelişim sürecinin takibini ve turizmin kaynak edindiği doğal ve kültürel değerlerin tahribatını engelleyerek sürdürülebilirliğini sağlama zorunlulukları bulunmaktadır.

Bu çalıma ile Balıkesir’de turizmin gelişimi ve turizm potansiyeli ile orantılı ekonomik ve sosyal faydanın elde edilebilmesi için; Balıkesir’deki yerel yöneticilerin turizm algısı ve Balıkesir turizmine bakış açılarının belirlenerek, yöneticilerin turizm algılarından kaynaklı destek eksiliği veya kısıtlamaların olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Balıkesir için çalışma gayreti gösteren yerel yöneticilerin turizm algılarının belirlenerek daha sonraki dönemlerde Balıkesir turizminin kalkındırılması ve geliştirilmesi için oluşturulacak çalışma, proje ve literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Balıkesir ilinin coğrafi ve kültürel açıdan zengin oluşu turizm hareketliliği bakımından bir canlılık yaratmaktadır. Termal, eko ve kıyı turizmi gibi turizm çeşitlerinin her biri için önemli ve tatmin edici özelliklere sahip kaynakları bulunan Balıkesir, bu eşsiz değerleri ile özellikle iç turizmde yerli turistler tarafından yılın her döneminde yoğun ilgi ile ziyaret edilmektedir.

Bu ziyaretlerin Balıkesir ekonomisine çok önemli katılımlar sağladığı ve çarpan etkisi gösterdiği bilinen bir gerçektir. Turizmden sağlanan gelirlerin ve diğer önemli yararların geliştirilmesi ve dalgalanmaların önlenmesi yerel yönetimlerin destekleri ve sürdürülebilir bir turizm politikası ile mümkün olabilir.

Bir ülke, bölge veya özel bir destinasyonun turizm açısından geliştirilmesi ve korunması, yönetim organlarının asli görevlerinden bir tanesi olarak dikkatle ele alınması ve takip edilmesi gereken bir konudur. Yönetimlerin bu sorumluluklarından uzak olmaları veya gelişimi ve korumayı sağlayamayan politikalarda ısrarcı olması destinasyonun çıkarları bakımından büyük sorunları beraberinde getirebilir.

Bu çalışma turizm varlıkları bakımından eşsiz zenginliklere sahip olan Balıkesir'in turizm açısından öneminin bir nebze olsun anlaşılması, farkındalık yaratılması ve gelişim sürecinin yavaşlığının ve eksikliklerinin ilin yönetiminde yer alan yerel yönetim üyelerinin turizm algılarından kaynaklanıp kaynaklanmadığının anlaşılabilmesi bakımından büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Yerel yöneticilerin turizme bakış açıları ve turizm algıları, bölgenin turizm potansiyelinin açığa çıkarılması ve geliştirilmesine dair plan ve politikalara çok büyük ve önemli derecede etkisi olmaktadır.

Turizmi geliştirmeyi amaçlayan politikalar da destinasyonun özellikleri, yatırımlar, bölge halkının beklentileri, öncelikleri ve turizme yaklaşımları etkin bir turizm planlaması ve turizm politikalarının oluşturulması adına dikkat edilmesi gereken hususlardır. Bu noktada yerel yöneticilere önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Gerçekleştirilmesi planlanan veya amaçlanan turistik her türlü yatırımların destinasyona kazandırılması yerel yöneticilerin sorumluluğundadır. Yerel yöneticilerin destinasyonun yönetiminden sorumlu birimlerde görev almalarından kaynaklanan bu sorumluluklarının farkındalığı ve bilinçli yaklaşımları destinasyonun turizm potansiyelini doğrudan etkileyen bir faktör olarak etki göstermektedir. Bu nedenle yerel yöneticilerin turizm algıları ve turizme yaklaşımları önem arz etmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma Balıkesir ili merkez ve ilçe belediyelerinin belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamına yerel yönetim adına görev yapmakta olan vali ve kaymakamlar dahil edilmemiştir. Araştırma kapsamına yerel yönetim organı olarak sadece belediyelerin dahil edilmesinin nedeni araştırma evreninin ulaşılabilir olmasını sağlamaktır. Ayrıca karar verici konumunda olan seçilmişlerin atanmışlara göre turizmin ile ilişkisel olarak daha yakın ve sıkı bağlantılarının olması önemli bir unsur olarak dikkate alınmıştır.

1.6. Tanımlar

Yerel Yönetim; karar organlarının oluşumuna seçmenler tarafından karar verilen ve karar alma süreçlerine müdahale edilemeyen, bağımsız mali kaynaklara sahip, yerel nitelikteki kamu hizmetlerinin karşılanmasından sorumlu olan, görev ve sorumlulukları kanunlarla belirtilen kamu kuruluşlarıdır (Görmez, 2000: 82).

Encümen; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 33. Maddesine göre; İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden, diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden oluşan yerel yönetim birimidir.

Belediye Meclisi; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 17. maddesine göre; Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşan karar organıdır.

Merkezi Yönetim; Yasama, yürütme ve yargı gücünü elinde bulunduran, tüm kamu hizmetlerinin sağlanması ve koordinasyonundan sorumlu anayasal statü sahibi yönetim birimidir (Bilgiç, 1998).

Turizm de Çarpan Etkisi; Turizm diğer sektörlerle ve birçok ticari faaliyet alanıyla ilişkili olması birçok alanın turizmden ekonomik çıkar sağlamasına yardımcı olmaktadır. Turistlerin yapmış oldukları bir birimlik harcama sadece turizm sektörünün gelirlerini değil aynı zamanda turizmin hammadde temin ettiği veya hizmet satın aldığı tüm alanları etkilemekte ve o sektörlerinde ekonomilerine girdi sağlamaktadır (Kalay vd., 2012: 42).

Örgütsel Yapı; yönetim, yetki, görev ve hizmetlerin gerçekleştirilmesi aşamasında sorumlu birim veya kişilerin belirtildiği, yetki ve sorumluluk hiyerarşisinin açıkça ortaya konduğu sistematik bir yaklaşımdır (Fidan, 2003).

2. TURİZM KAVRAMI VE ETKİLERİ

Turizm; insanların gündelik yaşamlarından arta kalan zamanlarını, ekonomik kazanç sağlamak veya bir takım politik faaliyetlerde bulunmamak kaydı ile sürekli yaşadıkları yerden ayrılarak bireysel veya toplu organizasyonlar aracılığıyla gerçekleştirdikleri yeme-içme, eğlenme, konaklama, inanç, tedavi, spor, merak gibi çeşitli sosyo-kültürel ihtiyaçlarını kapsayan, ekonomik temelli bir endüstridir (Ürger, 1992: 11).

Turizm, insanların sürekli yaşadıkları yerlerden geçici sürelerle ayrılarak başka ülke veya bölgelere giderek buralarda yeni yerler keşfetmelerini sağlayan, bunun yanında çeşitli psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olan bir olaydır (Yıldız, 2011: 55).

Turizmin üzerine yapılan çalışmalarda yapılan tanımların çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Bu durum turizmin yapısının insan odaklı olması ve sosyo-ekonomik, politik ve psikolojik unsurları içeriyor olmasından kaynaklanmaktadır (Öztaş, 2002: 16).

Bireylerde süreklilik arz eden merak duygusu ve teknolojik gelişmeler turizmin gelişmesine temel olan başlıca etkenlerdir. Ulaştırma taşıma kapasitesinin artması ve taşıma araçlarında meydana gelen teknolojik gelişmelerin turistlerin yolda geçirdikleri süreyi azaltması dolayısıyla turistik organizasyonlara katılma arzusunda olan kişileri turizme daha yakın olmaya ikna etmiştir. Bu gelişmeler turistik hizmet sunan tüm işletme ve girişimcilere ve yerel ekonomilere büyük katkı sağlamıştır. Bütün bu faktörler neticesinde turizmin ülke ekonomilerine katkı sağlayan bir sektör olarak öne çıkmasına neden olduğu görülmektedir (Eralp, 1983: 13).

Turizm, ülkelerin doğal, kültürel ve tarihi zenginliklerini ortaya koyan en önemli faktörlerdendir(Zengin, 2010: 103). Bu değerlerin en etkili şekilde kullanması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması kısa ve uzun vadede çok önemli getirilere olanak sağlayacağı gibi bazı sorunların çözülmesine de imkân tanıyacaktır.

Turizm döviz kaynağı yaratması, yeni istihdam alanları oluşturması ve ödemeler dengesine yaptığı olumlu katkılar dolayısıyla ülke ekonomilerinde kilit rol üstlenmektedir. Bu nedendir ki turizmin önemine vurgusu yapılmaya çalışıldığında genellikle en ön planda ekonomik etkileri görülmektedir (Akın, vd., 2012: 64). Çünkü turizm, beraberinde getirmiş olduğu doğrudan ve dolaylı ekonomik kazanımlar ile dünya ticaretinin ve refahının gelişmesine katkı sağlayan önemli bir güç olarak görülmektedir (Farahani, 2016: 18).

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunlarının başında ekonomik yetersizliklerini mevcut kaynaklar ile gideremiyor olmaları gelmektedir (Çeken, 2008: 294). Bu nedenle turizm gelişmekte olan ülkelerde ve az gelişmiş ülkelerde döviz girdisi sağlaması dolayısıyla kalkınmada etkili olacağı düşünülen verimliliği yüksek bir sektördür (Demirtaş, 2010: 241).

Turistik faaliyetler için üretilen mal ve hizmetlerin turistlere satılması ile elde edilen gelirlerin, dış ülkelere satışı yapılan farklı mal veya ürünlerin satışından elde edilen kazançtan hiçbir farkı yoktur. Burada fiziki olarak mal veya hizmetin tüketicilere gitmesi yerine tüketicilerin yani turistlerin mal veya hizmetin bulunduğu noktaya gelmesi söz konusudur. Bu durum dolaylı yoldan ihracı gerçekleştirmeye yardımcı olur (Çetinkaya, 2004: 255).

Turizm sektörüne yapılan yatırımların gelişimi destekleyerek daha fazla istihdam oranı yarattığı belirtilmektedir. Emek yoğun bir yapıya sahip olması, düşük ücretli iş alanları, geçici ve yarı zamanlı iş alanlarının bulunması, sezonların yoğun olması ve mevsimsel olması turizm alanında istihdam oranının artırılmasında etkili olan başlıca faktörlerdendir (Ünlüönen ve Şahin, 2011: 4).

Turistik mal ve hizmet üretiminde diğer endüstrilere oranla otomasyon kullanma imkânı daha kısıtlıdır. Bu durum tam zamanında ve kaliteli bir hizmet sunumu için daha fazla iş gücü yani personel istihdam etmeyi gerektirir. Ülkemiz gibi genç nüfusa sahip ve nüfus oranı hızlı artış gösteren ülke ekonomileri için turizm çok büyük önem arz etmektedir (Birkan, 1995: 27).

2.1. Turizm Sektörünün Diğer Sektörlere Etkisi

Dünya’da ve ülkemizde hızlı bir gelişme gösteren turizm sektörü makro ve mikro yapıda büyük ve önemli gelişmeler göstermiştir. Turizm sektörüne yapılan

yatırımların artış göstermesi ile sağlanan; ülke içi istihdam oranının artması, yabancı yatırımcının ülkeye girişinin teşviki, dış ödemeler bilançosu açıklarının giderilmesi vb., girdiler gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır (Dilber, 2007: 209).

Gelişmekte olan ülkelerin turizmi ekonomik bir kaynak olarak görmelerindeki temel sebep kalkınmaya yardımcı olacak diğer faktörler için gelir yaratıyor olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Turizm sektörünün diğer sektörlerle iç içe olması bir çarpan mekanizması oluşturarak kendisinden sağlanan yararı kat kat arttırmaktadır (Kızılgöl ve Erbaykal, 2008: 354).

Turizm sektörü turistik mal veya hizmet üretirken diğer sektörlerin üretmiş oldukları mal ve hizmetleri kullanmaktadır. Bu durum diğer sektörlerin gelişmesine imkan tanıdığı gibi yeni iş alanlarının oluşmasına da zemin hazırlamaktadır (Ünlüönen, vd., 2009: 170).

Yapılan turistik harcamalar turizm sektörüne ve kendi alt birimlerine girdi sağlamasının yanı sıra tarım ve sanayi gibi sektörlerle yakın ilişki halinde bulunarak bu sektörlerle de girdi sağlamaktadır (Kandır, vd., 2008: 214). Dolayısıyla turizm gelirlerinin çoğaltan etkisi nedeniyle turistik mal ve hizmet satışlarından sağlanacak bir birimlik gelir diğer sektörlerinde gelirlerini oluşturmaktadır (Kozak, vd., 2001: 90).

Genel anlamda turizm sektörü ekonomi içerisinde diğer sektörlerle de yakın ilişki halinde olmasına karşın turizm ve tarım sektörü birbirini tamamlayan ve destekleyen sektörlerdir. Çünkü turistik mal ve hizmet üretimi için gerekli ürünlerin büyük bir bölümü tarım sektöründen sağlanan ürünlerle oluşturulmaktadır. Ayrıca tarım ürünlerindeki çeşitlilik ziyaretçiler için turistik bir destinasyonun tercihinde önemli bir etken olabilmektedir (Çıkın vd.,2009: 4).

Turizm sektörünün tarım sektörüne etkisi gelir ve istihdam artışlarıyla görülmektedir. Turizm talebinde görülen artışlar tarım sektöründen talep edilen ürünlerde de bir artış olmasına neden olacağı gibi, tarım sektöründen elde edilen gelirlerin artmasına, daha kaliteli üretim yapılmasına, mevsimlik işçilik ile istihdam oranlarının artmasına ve bölge halkının gelirlerini arttırarak başka bölgelere göç durumlarını engellemeye yardımcı olacaktır (Sönmez, 2012: 43).

Turizm sektörünün üzerinde etki yarattığı diğer bir önemli sektör de sanayi sektörüdür. Turizm sektörünün sanayi üzerine olan etkisini üç aşamada inceleyebiliriz. Bunlardan birincisi tüketim malı üreten sanayiler üzerine olan etkileridir. Sanayi üreticileri gıda ve içecek ürünleri üretirken turistik talebe uygun, tercih edilir mallar üretmeye çalıştıkları gözlemlenmektedir. İkinci etki ise ara mal üreten sanayiler üzerinde görülmektedir. Özellikle turistik tesislerin yapımında kullanılan teçhizatlar ve konfeksiyon ürünlerinin satışında ek ihracat yansıması olarak önemli artışlar gözlemlenmektedir. Üçüncü etkisini ise; yatırım malı üretiminde bulunan sanayiler üzerinde etkilerini görmekteyiz. Turizmin gelişmesine paralel olarak yatırımlarda meydana gelen artış, turistik ürün veya hizmet üretiminde kullanılacak malların ayrı üretilmesini gerektirir. Bu durumda ekonomik bir canlanmanın yaşanacağı gibi istenilen sürede ve yüksek kalitede mal üretilmesi için daha fazla ve kalifiye işgücü istihdamın da gerektirecektir (Olalı ve Timur, 1988: 158).

Son olarak turizm sektörünün, bir üyesi olduğu hizmet sektörüne olan etkisini de görmekteyiz. Turizmin gelişmekte olan ülkelerde, kalkınmaya yardımcı öncü faktörlerden biri olarak görülmesi hizmet sektörüne yaptığı etkinin en önemli göstergelerindendir. Turizmin önem kazanmasıyla ülkeye veya bölgeye yapılan yatırımların artması, bölge halkına yeni iş alanları yaratması turizmin hizmet sektörüne karşı destekleyici işlevini yerine getirmektedir (Oktayer, vd., 2007: 109).

2.2. Turizm Sektörünün Toplumsal Etkileri

Turizm, ekonomik, sosyal ve kültürel yönleriyle toplumu çevreleyen bir harekettir. Turizm sektörünün çeşitli insan gruplarıyla geliştirdiği doğrudan veya dolaylı ilişkilerin sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik yapıda değişimler meydana getirdiği belirtilmektedir. Bu değişimlerin ilk olarak bireyleri daha sonra aileleri ve son olarak da toplumu hedef alan bir yapıda olduğu göze çarpmaktadır (Civelek, 2010).

Turizmin toplum üzerine etkileri çeşitli kategorilerde ele alınabilir ancak en belirgin etkileri sosyal ve ekonomik temelli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turistik faaliyetler sonucunda toplumun sosyal yapısında meydana gelebilecek değişimler şu şekilde belirtilebilir (Durgun, 2006: 36);

- Kendi kültüründen farklı bir kültürü tanıma isteği ve yeni bir sosyal çevre edinme arzusu,
- Bölgeye olan ilginin artmasıyla ülke ve bölge halkının kültürel değerlere olan ilgisinin artması ve bölgeye daha çok değer vermeye başlaması,
- Yok olmaya yüz tutmuş el sanatlarının yeniden canlandırılması,
- İstihdam olanaklarının artmasıyla turistik tesislerde kadınlara ihtiyaç duyulması, kadının geleneksel rolünden arınarak iş yaşantısına girmesi ve aile içi saygınlığının artması.

Turizm sektörü günden güne ulusal ve uluslararası alanda önemini arttırmakta ve pazar payını büyütmektedir. Geçmiş dönem turist varışları ve yapmış oldukları toplam harcamalarda her geçen gün önemli artışlar meydana geldiği görülmektedir. İstatistiki verilerden elde edilen bilgiler turizmin topluma sağlamış olduğu ekonomik çıkarları destekler niteliktedir (Akova, 1997: 265).

Turizm sektörünün sürekli büyüyen bir yapıda olması, sektöre olan ilgiyi ve sektörün pazar payını arttırmıştır. Yatırım maliyetlerinin diğer yatırım alanlarına göre daha düşük maliyetli olması yatırımcıları bu alanda yatırım yapmaya yönlendirmektedir (Bahar ve Çımat, 2003: 4).

Turizmin topluma sağladığı ekonomik yararları ise şu şekilde belirtmek mümkündür (Korkmaz, 1988: 407, Ünlüönen vd., 2009);

- Mevcut istihdam olanaklarının daha da gelişmesine ve genç nüfusun daha kolay iş bulmasına yardımcı olur
- Turistik bölgelerdeki arazi ve yapılarda değer artışları görülür
- Bölgeye yapılan yatırımlardan sağlanan vergi gelirleri bölgeye alt yapı ve üst yapı yatırımları olarak geri döner
- Yerli ve yabancı turistlerin yapmış oldukları tüketim harcamaları turizm sektörüne ve diğer girdi sağlayan sektörlerle gelir kaynağı oluşturur
- Bölgeler arası ekonomik gelişmişlik farkının en aza indirilmesine ve daha adaletli bir paylaşımın yapılmasına zemin hazırlar
- Kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasılaya ve ülkenin kalkınmışlık düzeyine olumlu etkileri görülür

2.2.1. Kalkınma ve Turizm

Kalkınma, üretimin ve kişi başına düşen milli gelirin artmasıyla ekonomik, sosyal ve kültürel yapıda meydana gelen olumlu değişimleri ifade eder (Tolunay ve Akyol, 2006: 118). Dünya geneline bakıldığında gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin kalkınma plan ve politikalarında sanayi temelli yatırımların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu durum kalkınmanın ilk ayağının sanayileşme olduğunun düşünülmesine ve sanayileşme ile kalkınmanın eş değer görülmesine neden olmaktadır (Avcıkurt ve Alpar, 2003).

Sanayi sektörü, ülkelerin kalkınma ve büyüme hamlelerinde göz ardı edilmesi mümkün olmayan önemli yararlar sağlamaktadır. Ancak turizmin de her geçen gün gelişim göstermesi ve kitlelerin turizm olayına ilgi duyması turizmin önemini ortaya koymakta ve ülkelerin gelişim politikalarında turizm faaliyetlerine de yer vermelerine neden olmaktadır (Tezcan, vd., 2008: 829).

Tüm bu gelişmeler ülkelerin iktisadi ve sosyal gelişimleri için büyük önem arz etmektedir. Ekonomik gelişmişliğini tam olarak sağlayamamış, sanayileşmeyi temel kalkınma ilkesi olarak görmesine rağmen bölgelerarası dengeli yatırım ve gelişimi sağlayamamış ülkeler turizm sektörünün desteklenmesine ve geliştirilmesine artık daha çok önem vermeye başlamışlardır (Bahar, 2007: 2).

Sanayi ile kalkınmayı hedefleyen ülkelerde yatırımların belirli bir bölgede yoğunlaşması beraberinde bölgeler arası ekonomik ve sosyal gelişmişlik farkının oluşmasına neden olmaktadır. Büyük sanayi yatırımlarının yapılamadığı alanlarda söz konusu gelişmişlik farkının ortadan kaldırılabilmesi için turizm, kalkınmaya hız veren yardımcı bir sektör olarak önem kazanmıştır (Yeşiltaş ve Öztürk, 2008: 3).

Kalkınma sadece ekonomik değerler ile değil, sosyal ve kültürel açıdan da topluma yansımalarıyla ifade edilmelidir (Çakılcıoğlu, 2013: 28). Aslına bakıldığında ülkelerin turizmden sağladıkları kazançlar sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyo-kültürel niteliklidir. Turizmin doğa, tarih, spor ve çeşitli kültürel olaylarla bağlantılı olması ülkelerin çeşitli konu ve alanlarda birbirlerini etkileyerek kalkınmalarına yardımcı olmalarına imkan tanıyan evrensel bir harekettir. Bu durum sosyoloji, politika, hukuk ve çevre gibi çeşitli alanlarla örneklendirilebilir (Künü, vd., 2015: 73).

2.2.2. Turizm ve Milli Gelir

Milli Gelir, bir ülkede belirli bir dönemde üretilen nihai mal ve hizmetlerden, ülke vatandaşlarının paylarına düşen ücret, faiz, rant ve kar gibi gelirlerin toplam net parasal değeridir (Çelik, 2008: 4).

Turistik harcamalardan elde edilen nakit akışı ekonomide bir canlılık yaratmaktadır. Turistik mal veya hizmetleri satın alma ile başlayan bu akış, satışı gerçekleştirilen turistik mal veya hizmetlerin üretimi için gerekli faktörlerin temini ile çeşitlilik kazanmaktadır. Böylelikle çarpan etkisiyle elde edilen gelir ve yarar katbekat artmaktadır (Olalı ve Timur, 1988: 108).

Turistik harcamalardan elde edilen gelir ülke ekonomisinde artı değer göstermekte ve milli gelire doğrudan etkide bulunmaktadır. Bu etkilerin ekonominin genelindeki payı ve yerini anlayabilmek ve ölçebilmek için turizm sektöründen sağlanan gelirlerin GSMH(Gayri Safi Milli Hasıla)'deki payının incelenmesi gerekmektedir (Zengin, 2010: 118).

GSMH; “ *Dış alem geliri, yabancı ülkelerde çalışan ülke vatandaşlarının bir yıllık bir dönemde dış ülkelere kazandıkları ve ülkelerine getirdikleri üretim faktörü gelirleri (ücret, faiz, rant, kar) ile aynı yıl o ülkede çalışan yabancı ülke vatandaşlarının kazandıkları ve ülkelerine götürdükleri üretim faktörleri gelirleri(ücret, faiz, rant, kar) arasındaki farktır*” (Bocutoğlu, 2011: 31)

Tablo 1. Turizm Gelirlerinin Gayri Safi Milli Hâsıla İçindeki Payı

YILLAR	Turizm Gelirlerinin GSMH İçindeki Payı	Turizm Gelirlerinin İhracata Oranı
2002	5,4	33,9
2003	4,5	28,2
2004	4,4	25,2
2005	4,2	24,7
2006	3,5	19,7
2007	3,2	17,3
2008	3,4	16,6
2009	4,1	20,8
2010	3,4	18,3
2011	3,6	20,8
2012	3,7	19,2
2013	3,9	21,3

Tablo 1. Devam

2014	4,3	21,8
2015	6,2	21,9

Kaynak: (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, Türsab.org.tr, 2015)

Tablo 1’de görüldüğü gibi Türkiye’de yıllar itibariyle GSMH içindeki turizm gelirlerinin payı artış gösterirken, turizm gelirlerinin ihracata oranı azalış göstermektedir. 2002-2015 arasındaki verilere bakıldığında GSMH içindeki turizm gelirlerinin payı artarken, ihracata oranının azalması, aynı dönemde sanayi malları üretiminde ve ihracatında artış olarak da yorumlanabilir.

2.2.3. Turizm ve Sosyal Yapı

Turizmin ekonomik bir olay olmasının dışında, turistlerin kendi yaşadıkları yerden başka bir yere seyahat etmeleri ve başka bir kültürün örf, adet ve gelenekleri ile etkileşim içine girmeleri, turizmin sosyo-kültürel etkilerini ortaya koyarak turizmin ekonomik çerçeve dışında da önemle ele alınması gerekliliğini gözler önüne sermektedir (Gürkan, 1996: 116).

Turistlerin tatil kararlarını almalarındaki temel sebep yalnızca bütün bir yılın vermiş olduğu fizyolojik yorgunluk değildir. Bunun yanında yeni yerler görmek, farklı kültürlerin varlığına şahitlik etmek ve kendini psikolojik ve sosyo-kültürel anlamda tatmin etme arzusu da vardır. Turistlerin tüm bu beklentilerinin karşısında turist- yerel halk etkileşimini ortaya çıkması, turizmin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini ortaya koyan önemli bir unsur olarak yansımaktadır (Avcıkurt,2009: 53).

Turizm farklı kültürden insanların belirli bir süre beraber yaşamalarını sağlayan ve bunun sonucunda birbirlerini etkilemelerine zemin hazırlayan toplumsal bir olaydır. Turistler sürekli yaşadıkları yerlerden ayrıldıklarında beraberlerinde kendilerine ve kendi kültürlerine ait bir takım alışkanlık ve özellikleri ziyaret ettikleri destinasyona taşımaktadırlar (Reisenger vd., 2013: 50). Kültürler arası etkileşimin belirtileri ilk olarak bireylerde, daha sonra ailede ve de son olarak toplumun tüm kesimlerini etkilemeye yönelik olarak görülür (Özdemir, vd., 2000: 80).

Tablo 2. Turizmin Sosyal Yapı Etkileri ve Bileşenlerinden Örnekler

Etkiler	Örnekler
1. Demografik	Nüfus büyüklüğü, yaş, cinsiyet, turistik toplumda nüfusun artışı veya eksilişi vb.

Tablo 2. Devam

2. Mesleki	Meslekte değişiklik, profesyonelleşme, bazı mesleklerde yaş ve cinsiyet dağılımı
3. Kültürel	Gelenek, din ve dil' de değişiklikler
4. Değerlerin Değişimi	Değerler, cinsiyetin rolü ve ahlak(suç, fuhuş vb.).
5. Tüketim Kalıplarında Değişiklik	Eğitim, altyapı, ürünler ve giderleri
6. Çevreye Olan Etki	Kirlenme, ekoloji ve aşırı yoğunlaşma

Kaynak: (Avcıkurt, 2009: 53).

Turizmin sosyo-kültürel etkilerini doğrudan ve dolaylı etkiler olarak turizm ile ilişkilendirebiliriz (Mathur, 2011, 286). Bu noktada turistler üzerine ve yerel halk üzerine etkileri olmak üzere iki yönlü olarak görmekteyiz. Turistlerin maruz kaldıkları etkileşim hareketinin yerel halka oranla daha kısa olması kültürel etkilerin turist kabul eden bölge halkı üzerinde daha yoğun görülmesine neden olmaktadır (Duran, 2011: 298). Turizmin yerel halk ve kültür değerleri üzerine olumlu ve olumsuz etkileri şu şekilde sıralanabilir (Gürkan, 1996: 118; Tütüncü ve Çalışkan: 2008: 132; Özdemir ve Kervankıran, 2011; Duran, 2011: 298);

Olumlu Etkileri

- Yerel halkın gelir düzeylerinin artmasına yardımcı olur,
- Bölgedeki kıt iş kaynaklarına alternatifler yaratır,
- Doğal, kültürel ve tarihi çevrenin korunmasına yardımcı olur,
- Bölgesel turizm faaliyetlerine ilişkin yerel halkın görüşleri ve katılımı önem kazanır,
- Bölgedeki sosyal faaliyetler çeşitlilik kazanır,
- Farklı kültürlerin birbirlerini tanınmasına ve bireylerin kendilerini ifade edebilmelerine imkan tanır,
- Farklı kültürlere karşı önyargılardan kurtulmaya yardımcı olur,
- Bireylerin dünya görüşlerini değiştirmelerine ve daha geniş bir çerçeveden bakmalarına yardımcı olur,

Olumsuz Etkileri

- Değer yargılarının ve manevi değerlerin önemini yitirmesi ve değişmesi,
- Yerel halkın örf ve adetlerinin değişmesine zemin hazırlaması,
- Turistlerin yaşam biçimlerini benimseme,
- Yabancı kelimelerin günlük yaşantıda kullanılmaya başlanması,
- Kumar, alkol vb. kötü alışkanlıkların yaygınlaşması,

- Yabancı ve ithal ürünlerin kullanılmaya başlanması ve kullanmaya özendirilmesi, karşılaşılan sorunlar olarak örneklendirilebilir.

2.3. Turizm Potansiyeli ve Ekonomik Etkileri

Turizm sektörleri arasında en hızlı gelişim gösteren ve büyüme oranlarında istikrarlı bir artışın gözlemlendiği önemli bir sektördür. Ülkelerin büyüme ve kalkınmalarına yardımcı bir sektör olarak önemi günden güne artış gösteren turizm, ülkelere ek gelir ve yeni istihdam alanları yaratmaktadır. Bu fırsatın farkında olan ülkeler pastadan daha fazla pay alabilmek için turizmi geliştirmeye ve potansiyellerini ortaya koymaya yönelik çeşitli girişimlerde bulunmaktadırlar (Karagöz, 2008: 149). Bu doğrultuda özellikle tarihi, kültürel ve geleneksel değerlerin tanıtımına önem vermektedirler. Turist varışlarında ve gelirlerinde tatmin edici bir pay sahibi olabilmek için bu tür faaliyetler büyük önem ve gereklilik arz etmektedir (Orhan, 2010: 243).

Turizm sektörünün gelişimini önemseyen ülkelerin, turistik ürünlerin çeşitlendirilmesi ve yeni alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesi hususu önemle üzerinde durdukları bir konudur. Bu nedenle çeşitli pazarlama tekniklerine ve ürün farklılaştırma metotlarına yönelmektedirler (Öztaş ve Karabulut, 2007: 131). Ülkeler sahip oldukları doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri etkin ve akılcı bir pazarlama politikası ile turistlere sunduklarında ülke ve bölge için vazgeçilmez bir ekonomik kaynak yaratmış olurlar (Tunçsiper vd.,2011: 97).

Bir bölge için turistik potansiyelin varlığından söz edebilmek için bölgenin taşınması gereken üç önemli özellik vardır. Bunlar; ulaşım kaynaklarının gelişmişliği, turistik tesisleri ve çekiciliğidir. Belirtilen bu özellikler arasında en önemli ve kapsayıcı olan çekicilik unsurudur. Turistlerin tercih nedenleri göz önünde bulundurulduğunda çokça ziyaret edilen bölgeleri çekici kılan nedenlerin başında bölgeye ulaşım imkanlarının kolaylığı, gelişmişliği ve konaklama imkanlarının çeşitliliği dikkat çekmektedir. Ancak bölgeyi çekici kılan nedenler sadece bu ikisi ile sınırlı değildir. Bölgedeki geleneksel, kültürel, tarihi ve sportif faaliyetler de bölgeler için bir çekicilik unsuru olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Kızılırmak, 2006: 182).

Turistleri bir bölgeyi ziyaret etmeye iten ve merak duygusu uyandıran tüm bu unsurların ekonomik yansımaları zengin turizm potansiyeline sahip ülke veya

bölgelerin turizm sektöründen sağlayacağı avantajların diğer sektörlerden sağlayacağı avantajlardan daha fazla olmasını sağlayacaktır (Bahar, 2007: 6).

Turizm özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınma hareketine yardımcı, döviz darboğazını aşmada, gelir ve istihdam artışı yaratmada ülkeler için önemli bir çıkış yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Turistik amaçlı üretilen mal veya hizmetlerin üretildikleri yerde tüketilme zorunluluğu, sektörün emek yoğun bir özellik göstermesi ve yapılan yatırımların diğer sektörlerle yapılan yatırımlardan daha hızlı sonuç göstermesi ülkelerin turizm hareketlerine daha yoğun ilgi ve yakınlık göstermelerinde etken olmaktadır (Zengin, 2010: 105).

Turizm ile kalkınmayı amaç edinen ülkelerde turizmin ekonomik yansımalarının görülmeye başlaması öncelikle turistik yatırımların bölgeye gelmeye başlamasıyla gerçekleşir. Bu yatırımlar bölge halkına yeni iş imkanları oluşturmasıyla istihdam ve bölgesel kalkınma sağlanır. Daha çok yerel düzeyli görülen bu etkilerler daha sonra bölgesel etkilerden arınarak genel ülke ekonomisine yansımaları görülmeye başlanacaktır. Ülkelerin turizm ile kalkınmayı hedeflemelerinde ekonomik planların ön plana çıktığını görülmektedir. Ülkelerin karşı karşıya kaldıkları ulusal ve uluslararası ekonomik sıkıntıların giderilmesinde ve dar boğazların aşılmasında, önemli bir dinamik olarak karşımıza çıkan turizmin ülke ekonomilerine etkileri; ödemeler dengesine, istihdama, yatırımlara ve bölgesel kalkınmaya yaptığı etkiler şeklinde ifade edilebilir (Kızılgöl ve Erbaykal, 2008: 353).

Turistik ürünlerin stoklanamaması ve üretildiği yerde tüketilme zorunluluğu turizmin uluslararası hareketlilik kazanmasında önemli bir etkidir. Uluslararası hareketlilik yani turistlerin dinlenme, eğlenme veya merak duygularıyla bir bölgeyi ziyaretlerinden kaynaklanan hareketliliğin temelinde bu bölgeyi ziyaret için yapacakları tüm harcamalar o ülke için önemli bir döviz kaynağı oluşturmaktadır. Uluslararası turizm hareketlerinden elde edilen dövizler ülkelerin daha çok döviz arzı ve talebi üzerine etkileri görülmektedir. Bu etki turist gönderen ülkelerin döviz talebini, turist kabul eden ülkelerin ise döviz arzını arttırıcı özellik göstermektedir. Turizmin ödemeler dengesi üzerine etkisi de bu şekilde belirginlik kazanmaktadır (Oktayer, vd., 2007: 28).

Turizmin parasal etkilerinin yanı sıra; ekonomide yarattığı en önemli etkilerden birisi de istihdamdır. Sektörün emek yoğunluğu göstermesi yani üretilen

mal veya hizmetlerde makine gücünden çok insan gücüne ihtiyaç duyulması istihdama doğrudan katkı sağlaması dolayısıyla ülkedeki toplam istihdamı etkiler (Hepektan ve Çınar, 2010:147-148). Turizmin istihdam gücü sadece turistik hizmet amaçlı kurulmuş olan otel, restoran, seyahat acentası vb. işletmelerle sınırlı değildir. Turizm işletmelerinin ihtiyaç duyduğu girdileri sağlayan diğer sektörlerde turizm işletmelerinin bu girdileri temin etmek için yaptıkları harcamalardan gelir sağlamaktadırlar. Örneğin; bir tesisin yapım aşamasında inşaatında çalışan işçiler yada turistler için çeşitli hediyelik eşya imalatında çalışan kişiler turizmin istihdam etkisinden yararlanmaktadırlar (Akın, vd., 2012:75).

Bir ülkede turizme talep ne kadar artıyorsa buna bağlı olarak doğrudan ve dolaylı istihdam da artıyor demektir. Yani talep artışı istihdama ve turistik yatırımlara paralellik göstermektedir (Tutar, vd., 2013:17). Yoğun bir gelir akımı yaratan turizm sektörü bu yönü ile Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi tarafından “Dünya’nın en büyük endüstrisi, refah ve istihdam yaratan en büyük işvereni” olarak tanımlanmaktadır (Yıldız, 2011: 61).

Turizm faaliyetlerinin ekonomik ve sosyal sonuçlar açığa çıkarması hem devletleri hem de özel sektör girişimcilerini turizm alanında yatırım yapmaya yönlendirmektedir. Bu bakımdan turizm alanında gerçekleştirilen yatırımlar altyapı yatırımları ve üstyapı yatırımları olarak değerlendirilmektedir. Bir bölgenin genel ihtiyaçları arasında yer alan yol, su, elektrik, kanalizasyon gibi hizmetler devletin asli görev ve sorumluluğunda yer alan altyapı yatırımlarıdır. Turistlerin konaklama, yeme-içme, dinlenme ve eğlenme gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı tesis, arazi ve diğer gerekli tüm teçhizatlar ise üst yatırımlardır. Üstyapı yatırımları ise genellikle finansmanı özel teşebbüsler tarafından sağlanan ekonomik çıkar amacı güdülen yatırımlardır (Şenel, 2007: 6).

Turizm sektörü bölgesel kalkınmanın sağlanmasında ve bölgesel eşitsizliklerin giderilmesinde tarım ve sanayi sektöründen fayda sağlayabilecek yatırımlara veya başka kaynaklara sahip olmayan ancak zengin turizm potansiyeline sahip bölgelerin turizm yatırımlarıyla planlı ve dengeli bir şekilde bölgesel kalkınmalarına imkan sağlamaktadır (Çeken, 2008: 298). Turizmin gelişim göstermesi ile ulusal ve bölgesel gelir düzeyindeki iyileşmeler diğer endüstrilerinde bundan yarar sağlamasına imkan tanımakta ve bölgesel istihdam oranlarını arttırarak

bölgesel kalkınmayı önemli derecede etkilemektedir (Künü, vd., 2015: 75). Ekonomik ve sosyal olarak bölgelerarası gelişmişlik farkını en aza indirmeye yardımcı bir unsur olarak turizmi geri kalmış bölgelerde büyümenin sağladığı imkanlardan eşit ölçüde yararlanmaya imkan tanıyan bir araç olarak kullanmak mümkündür. Turistik zenginlik taşıyan bölgelerin altyapı ve üstyapı bakımından zenginleşmesine ve bölge halkının refah ve gelir düzeylerinin artmasına kadar geniş imkanların kazanılmasına yardımcı olmaktadır (Durgun, 2006: 79).

2.4. Turizm Potansiyelini Belirleyici Faktörler

Turizm potansiyeli; bir destinasyonun sahip olduğu fiziksel, kültürel ve rekreatif kaynakların herhangi bir yer veya başka bir turistik destinasyona karşı sağlamış olduğu çekicilik ve rekabet unsurlarına karşı ve üstünlüğü olarak görülmektedir. Turizm potansiyeli birden fazla bileşenden oluşan ve destinasyonların beşeri kaynaklarını ve fiziksel yeterliliklerini ortaya koyan önemli bir unsurdur (Ersun ve Arslan, 2011: 234).

2.4.1. Fiziki Faktörler

2.4.1.1. Taşıma Kapasitesi

Sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan güçlü ve tatminkar bir toplum yaratmaya yardımcı bir kaynak olarak turizm, toplum üzerine olan etkisini ve bünyesindeki gelişimini, kar ve etki alanını her geçen gün daha da arttırarak sürdürmektedir. İnsanların merak duygusunun artması, gelir ve refah düzeylerindeki iyileşmeler turistik amaçlarla seyahat etmelerinin önündeki engelleri önemli ölçüde kaldırmaktadır. Turistik amaçlarla seyahat eden insan sayısının artış göstermesi, yoğun rağbet gören destinasyonların taşıma kapasitelerini ve buna bağlı olarak turizm planlamalarını gözden geçirmelerini zorunlu hale getirmiştir (Avcı, 2007: 490).

Kapasite kelimesi sözlük anlamıyla belirli bir şeyin, alanın veya nesnenin maksimum düzeyde barındırabileceği miktar, oran olarak ifade edilmektedir. Bu manada turizmde taşıma kapasitesinden bahsetmek için genel bir tanımlamadan ziyade daha özel tanımlamalara gidilmesi gerekli görülmektedir. Nitekim taşıma kapasitesinin sözlük anlamında da açıkça belirtildiği gibi, belirli veya sınırlandırılmış bir alan olması gerekmektedir. Bu nedenle turizm de taşıma kapasitesinin nitelikli ve

doğru anlaşılabilmesi adına farklı boyutlarıyla da ele alındığını görmekteyiz (Rızaoğlu ve Tanrısevdi, 1997: 52). Çünkü taşıma kapasitesinin iyi anlaşılması turistik destinasyonun doğal ve beşeri özelliklerini ve sınırlılıklarını ortaya koymakta ve daha iyi analiz edilmesine imkan tanımaktadır (Dal ve Baysan, 2010: 734).

Genel olarak turizmde taşıma kapasitesi Ekolojik, Fiziksel, Ekonomik ve Toplumsal taşıma kapasitesi olarak dört ayrı sınıf olarak değerlendirilmektedir (Can, 2013: 30). Bu sınıflandırmalardan ekolojik taşıma kapasitesi; turizmin fiziksel çevre ile olan ilişkilerini, ekonomik taşıma kapasitesi; turistik alanlar ve mekanların turizmden sağladığı yararları ve maliyetler arasındaki dengeyi, toplumsal taşıma kapasitesi; turist çeken bölgelerde yaşayan bölge halkının turistlerin varlıklarından ne derece hoşnut olduklarını, fiziksel taşıma kapasitesi ise; turistik alanlardaki altyapı yatırımları ve tesis yeterliliğini ifade etmektedir (Acuner, 2015: 67).

2.4.1.2. Alt Yapı ve Üst Yapı Yatırımları

Alt yapı ve üst yapı yatırımları turistik bir bölgenin potansiyelini ortaya koyan ve buna bağlı olarak talep oluşturmaya yardımcı önemli etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizmin gelişimi ile alt yapı ve üst yapı yatırımları arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Burada turizmin alt ve üst yapı yatırımlarına ne denli etki ettiğini saptamak ve net bir kanıya varmak mümkün olmayabilir. Fakat turizmin gelişim göstermesi ile yapılan bazı yatırımların alt yapıyı geliştirici ve yönlendirici özellik gösterdiğini söylemek mümkündür. Ayrıca, turizmin gelişmesiyle turistik amaçlı bazı gereksinimleri (konaklama, yeme-içme, eğlence vb.) karşılayacak oteller, moteller, lokantalar ve hediyelik eşya dükkânlarının hizmet vermeye başlaması turizmin üst yapı yatırımlarına olan etkisini ortaya koymaktadır (Kozak, 2012: 68).

Alt yapı yatırımları; yol, kanalizasyon, liman, köprü, havaalanı gibi hizmetler olup bölgenin turizmden bağımsız genel ihtiyaçlarını karşılamak için gerek merkezi idare gerekse yerel idareler tarafından belirli bir plan ve program dahilinde sunulan kamu hizmetleri olarak değerlendirilebilir. Üst yapı yatırımları ise; turistlerin yeme-içme, konaklama ve eğlence gibi önemli turistik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için hizmet sunan otel, motel, pansiyon ve tatil köyü gibi sabit sermaye yatırımlarıdır. Bu tür yatırımlar genel itibariyle devlet tarafından özendirilen ve teşvik edilen özel teşebbüsler olarak görülmektedir (Şenel, 2007: 6).

2.4.1.3. Doğal Kaynaklar ve İklim Koşulları

Dünyanın en büyük ve en hızlı gelişim gösteren sektörlerinden biri olan turizmin gelişmesinde önemli etkileri olan ve turizm potansiyelini ortaya koyan doğal kaynaklar ve bu potansiyeli destekleyici iklim koşulları turizme katkı sağlayan önemli faktörler olarak değerlendirilmektedir. Doğal kaynak, herhangi bir şeye, belirli bir amaca, ortama veya topluma faydalı olan şeyler olarak nitelendirilmektedir. Olaya geniş bir perspektiften bakılacak olursa, insanlığın var oluşundan bu yana doğal kaynakların çeşitli amaçlarla kullandığı ve yararlandığı bilinmektedir. Toprak, su, orman ve yaban hayatı insanlığın geçmişte yoğun olarak ilgilendiği ve faydalandığı önemli doğal kaynaklar olarak ifade edilmektedir (Köroğlu ve Karaman, 2014: 97-98).

Daha önceleri sadece üretim amaçlı kullanılan doğal kaynaklar sosyo-ekonomik ve demografik değişmelerinde etkisi ile turizme de kaynak oluşturmaya başlamıştır. Göller, ormanlar, plajlar ve güneşli, ılıman iklim koşulları bir bölgedeki turistik mal ve hizmetlerin önemli birer bileşeni olarak kabul edilmekle birlikte turizm potansiyelini belirleyici ve derecelendiren özellikler olarak da dikkat çekmektedir (Cengiz, 2012: 18).

2.4.2. Beşeri Faktörler

2.4.2.1. Gelir Düzeyinin Artması

Bireylerin herhangi bir gelirlerinin olmadan turizm faaliyetlerine katılmalarından bahsedebilmek söz konusu değildir. Bireylerin gelir düzeylerindeki artış, sosyal yaşantılarında yeni deneyimlere, yeni yerler görmeye ve farklı kültürler tanımaya yönlendirmektedir. Daha önceleri yeme-içme ve barınma gibi yaşamsal faaliyetlerin öncelik gösterildiği toplumsal yaşantıda gelir artışı ile birlikte dinlenme, eğlence ve farklı tecrübeler edinme ihtiyacına da yeme-içme ve barınma kadar önemli gereksinimler olarak değerlendirildiği gözlemlenmektedir (Maviş, 2002).

2.4.2.2. Nitelikli İş Gücü

Turizm sektörü genel yapısı itibari ile diğer sektörlerden farklı olarak üretim özelliği nedeniyle emek yoğun bir sektör olarak ifade edilmektedir. Turizm sektörünün emek yoğun bir sektör olarak değerlendirilmesi, diğer sektörlerle göre ürün veya hizmet üretiminde makineleşme ve otomasyon kaynaklarının diğer

sektörlere göre daha düşük oranda ve sınırlı olarak kullanılıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Burada emek yoğunluğu ile tam olarak ifade edilmek istenen insan gücü ve istihdam yoğunluğudur (Ünlüöner ve Şahin, 2011: 3).

Turizm sadece kendi bünyesinde doğrudan istihdam yapmakla kalmamaktadır. Bunun yanında dolaylı ve uyarılmış istihdama da zemin hazırlamakta, turizme katkı sağlayan diğer önemli iş kollarına da katkı sağlamakta ve daha fazla işgücünün istihdam edilmesine imkan sağlamaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi turizm sektörünün istihdama doğrudan, dolaylı ve uyarılmış olarak üç yönlü etkisi görülmektedir (Tutar, vd., 2013: 18).

Doğrudan istihdam; konaklama, yeme-içme, eğlence ve ulaştırma gibi doğrudan turistik hizmet sunan işletmelerdeki istihdamı, dolaylı istihdam; turizm sektörünün ve turistlerin ihtiyaç duydukları ürün veya hizmetleri üreten iş kollarındaki istihdamı (hediyelik eşya üretimi, bankacılık hizmetleri ve imalat hizmetleri); uyarılmış istihdam ise; doğrudan veya dolaylı istihdam ile elde edilen gelirlerin tekrar ekonomik döngüye katılmasıyla sağlanan ek istihdamı ifade eder (Yıldız, 2011: 60).

Turizm sektöründe sadece doğal, tarihi ve kültürel özellikler değil, nitelikli işgücü ve kalite anlayışı da turistik bir değer yaratmanın önemli bir unsurudur. Nitelikli işgücü ile yapılan işlerde üst düzey verim almak, işgücünün deneyimi ve bilinçli faaliyetleri ile kar oranlarını arttırmak ve kayıpları maksimum düzeye indirmek mümkün olabilmektedir. Bu nedenle işletmelerin nitelikli işgücünü tercih etmeleri işletmelerin devamlılığı ve karlılığı açısından hayati bir zorunluluktur (Işık, vd.,2015: 30). Yetişmiş insan gücünün varlığı turizmde sürdürülebilir bir büyümenin sağlanması için önemli bir anahtardır. Her ne kadar fiziksel sermaye gücünüz olursa olsun, bu kaynakları iyi idame edecek, kullanacak nitelikli işgücüne sahip değilseniz, sürdürülebilir büyümeyi yakalamak mümkün olmayacaktır (Kılıç, 2014: 421).

2.4.2.3. Eğitim ve Kültürel Gelişmişlik

Turizmde potansiyel kitleyi oluşturan toplumun eğitim durumu ve kültürel gelişmişliği bireylerin turizm faaliyetlerine katılmasındaki yoğunluğu etkileyen önemli faktörlerdir. Bireylerin turizm faaliyetlerine katılmaları etkileyen beşeri faktörler bir arada değerlendirildiğinde birbirleri ile çok yakın ve destekleyici bir

ilişki içerisinde olduklarını görmek mümkündür. Daha önce gelir seviyesindeki artışların bireylerin turistik faaliyetlere daha fazla katılmalarına neden olan bir faktör olarak belirtmiştik. Eğitim, kültür ve gelir seviyesi bir arada değerlendirildiğinde bireylerin eğitim ve kültür seviyelerinin meslek seçimlerine etki ettiğini ve buna bağlı olarak da gelir seviyelerinin ortaya çıktığını belirtmek gerekir. Bireylerin eğitim seviyesi yükseldikçe kültür ve gelir seviyelerinin de yükseleceğinden bahsetmek mümkündür. Yurt dışında yapılmış bir araştırmadan elde edilen verilere göre; ilkökul mezunlarının %30'u, ortaöğretim mezunlarının %52'si, üniversite mezunlarının ise %72'sinin tatil amaçlı turistik seyahatlere katıldıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bu veriler ışığında eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi ile turistik faaliyetlere katılım eğiliminin de artış gösterdiğini belirtmek doğru olacaktır (Ürger, 1992: 85-86).

2.4.3. Psikolojik Faktörler

İnsanları belirli davranış ve tutumlara yönelten faktörlerin başında şüphesiz ihtiyaç duyduğu bazı gereksinimlerin olduğu bilinmektedir. İnsanların turizme katılmasında tatmin etmeye ihtiyaç duyduğu merakı ve belirli dönem ve durumlara göre şekillenen tutum ve davranışları önemli ölçüde etki yaratmaktadır. Bu tutum ve davranışlar her insanda ortaklık gösteren bazı davranışları ortaya koyar (Barutcuğil, 1984: 24).

Bir başka ifade ile bireyin, günlük rutin çevresinden ve buna bağlı yaşadığı olaylardan uzaklaşarak, bireysel ya da grup halinde yeni yerler ve deneyimler keşfetme arayışına girmesi muhtemeldir (Bayrakçı, 2014: 18).

Bireylerin turizm faaliyetlerine katılmalarına kararlarına ve katılım düzeylerine etki eden bazı psikolojik motivasyon kaynaklarının varlığı öngörülmektedir (Çelik ve Göçmen, 2010: 509):

- **Fiziksel motivasyon:** Bireylerin çeşitli sportif aktivitelere, yarışmalara, eğlence ve müzik festivallerine katılma ihtiyacı duymalarını,
- **Kültürel motivasyon:** Merak duygusundan hareketle yeni kültürler tanıma, kültürel kutlama ve gezi organizasyonlarına katılma ihtiyacı duymalarını,
- **Kişilerarası motivasyon:** Aile ve arkadaşlar ile bir arada olma ve farklı kültürden yeni insanlarla tanıma isteğini,

- **Prestij/Statü motivasyonu:** prestij kazandıracak, bireye önemli olduğu hissine verebilecek organizasyonlara katılma arzusunu yaratmaktadır.

3. YEREL YÖNETİMLER VE TURİZM

Merkezi yönetim dışında sınırları belirli olan ve o bölgede yaşayanların ortak çıkar ve gereksinimlerini gözeterek, karar organları seçmenler tarafından belirlenen, görev ve sorumlulukları yasalarca (5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu) belirlenen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişilerine yerel yönetim denilmektedir (Karaarslan, 2007: 8-11).

Yerel yönetimler, anayasal düzende oluşturulmuş kamu tüzel kişiliğidir. Yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri Anayasa'nın 127.maddesinde belirtilmiş olup, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esasına dayandırılmaktadır. Sınırları belirli bir alanda toplumun istek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulmuş üç ayrı yerel yönetim kuruluşu vardır. Bunlardan ilki il ve ilçelerde yaşayan insanlara hizmet götüren belediyelerdir. İkincisi merkezi hükümete bağlı il geneline ve kırsala hizmet sunan il özel idareleridir. Üçüncüsü ise il merkezi birden fazla belediyeye bölünmüş, il genel nüfusu 750 bin den fazla olan illerde hizmet sunan büyükşehir belediyeleridir (Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği (TUSİAD), 1995: 25).

Yerel yönetimler tarafından yerine getirilen hizmetlerin, hizmet sunulan bölgenin ve toplumun daha iyi tanıyarak olması ve sürekli yakınlık durumu dolayısıyla merkezi yönetim tarafından yerine getirilen görevlerden daha etkin ve daha verimli olarak değerlendirildiği belirtilmektedir (Ökmen, 2003: 119).

Merkezi idare tarafından alınan kararlar ve yerine getirilmesi istenen hizmetler yerel halkın tam olarak istediği nitelikleri taşıyabilir. Yerel halkın hangi hizmetlere öncelikle ihtiyaç duyduğu ve gelecek dönem beklentileri en iyi ve en sağlıklı yerel düzeyde, yerel idarelerce saptamak mümkündür. Merkezi idarece hazırlanan plan ve politikalar bölgenin kalkınması için genel nitelikli ve nesneldir. Ancak yerel yönetimler tarafından hazırlanacak plan ve politikalar daha özel ve daha başarılı olabilir (Tortop, 2016).

Halkın kendi iradesiyle kendi yaşadığı bölge çıkarları için başa getirdiği yürütme organları, yerel veya bölgesel konularda beklenti içinde oldukları ilk kamu kuruluşları olmaları dolayısıyla merkezi idareye rahatlık sağlamak ve yerel idarecileri halka daha yakın ve ilgili olmaya yönelmektedir (Aydın, 2011: 12).

Yerel yönetimler toplumun sadece günlük ve genel ihtiyaçlarını karşılamasında değil, doğal çevrenin korunması, kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve çeşitli sanatsal ve kültürel etkinliklerin desteklenmesi gibi sosyal sorumlulukların da yerine getirilmesine yardımcı olan önemli kamu kuruluşlardır. İşte bu nedenle yerel yönetimlerin toplumsal hayatta, yerel gelişme ve kalkınmada önemli bir ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır (Akgüç, 2013).

3.1. Yerel Yöneticiler ve Görevleri

Günümüzde insanların, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarının karşılanabilmesi karşılıklı işbirliği ve dayanışma ile mümkündür. İşbirliği anlayışının benimsenmesi bireysel ve toplumsal çıkarlara ulaşabilme ve koruma adına büyük önem arz etmektedir. Bireylerin kendi çıkarlarını kendilerinin gözetmek durumunda kalmaları bireylerin hayatında zorluklar yaratacağı gibi toplumda da olumsuz yansımalarının görülmesine neden olacaktır. Ancak bunun aksinin benimsenmesi, yani işbirliği yapılması ile daha iyi işler başarmak mümkün olabilecektir (Baykal, 1974: 13).

İnsanların sosyal bir varlık olmaları, hayatlarını idare edebilmeleri için diğer bireylere ve topluma ihtiyaç duymalarını gerektirmektedir. İnsanların bazı amaçlara tek başlarına ulaşamamaları ve çeşitli organizasyonların idaresinde zorluk çekmeleri yönetime duyulan ihtiyacın varlığını ortaya çıkarmıştır (Saruhan ve Yıldız, 2009: 144).

Yönetim; belirli bir amaç etrafında toplanan insanların veya bir örgütün belirlenmiş amaçlara ulaşabilmesi için izlenecek yol ve kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi ve yarar sağlayacağına inanılan unsurların bir araya getirilmesi sürecidir (Yılmaz, 2004: 165).

Başka bir ifade ile yöneticilerin emir ve sorumluluğu altında, idare edebildiği kaynakları kullanarak organizasyonun amaçlarının, izlenecek yol ve planların belirlenmesi, bu amaç etrafında bir araya gelen insanların örgütlenmesi ve işin

sonunda amaçlanan başarının sağlanıp sağlanamadığının saptanmasıdır (Çevik, 2007: 60).

Yönetimin ve yöneticinin en önemli olduğu ve en çok ihtiyaç duyulduğu alan bireysel ve toplumsal çıkarların gözetilmesi açısından kamu idareleri ve yerel yönetimlerdir. Çünkü bu kurumlar halkın istek ve ihtiyaçlarının yerine getirilmesi amacıyla kurulmuş olan ve bu doğrultuda hizmet sunan kurumlardır (Henden ve Henden, 2005: 48).

Yerel yönetimler kavramı altında; valilik, kaymakamlık, belediyeler ve il özel idareleri akla gelmektedir. Bütün bu kuruluşların görev ve sorumluluklarına bakıldığında ortak olan noktalar, kurumsal stratejiler oluşturmak, kurumları stratejik bir plana uygun olarak yönetmek, oluşturulan stratejileri izlemek ve değerlendirmek, stratejilerin değerlendirme raporlarını kurum meclisi ile paylaşmak, imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre düzenleme, acil yardım ve kurtarma, halkın huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gerekli tüm önlemleri almak, tüm yerel yönetim kurumları için örnek verilebilecek ortak konulardır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde: 38; 5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu, madde: 6/b).

Yerel düzeyde en yetkili tüzel kişilik valiliktir. Bu kurumun görev ve sorumluluğu, bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşların her kademedeki yöneticileri yapmakla yükümlü buldukları hizmet ve görevleri, bakanlığın emir ve direktifleri doğrultusunda anayasal düzene, mevzuata, plan ve programlara uygun olarak düzenlemekle yükümlüdür (3152 Sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, madde: 30).

Bu kurumun en yetkili kişisi validir. Vali, illerde halka karşı görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi, aksaklıkların giderilmesi, stratejik planların oluşturulması gibi birçok önemli konuya ilişkin yetki ve karar sahibi olan, bulunduğu ilde öncelikle devletin daha sonra mevcut hükümet ve tüm bakanlıkların temsilcisi olarak görev yapan kamu görevlisidir (5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu, madde: 9).

Kanun, tüzük, yönetmelik ve hükümet kararlarını tüm ilgililere yaymak ve uygulanmasına sağlamak, işlerin yerine getirilebilmesi için gereken tedbirleri almak Vali'nin önemli görev ve sorumluluklarındandır (5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu, madde: 9/c). Bulduğu ilde, il özel idaresinin en üst amiri olarak kurumun sevk ve

idaresi kendisindedir. Bu sebeple il encümenine başkanlık etmek, kurumun hak ve menfaatlerini gözetmek, kurumsal stratejiler oluşturmak, faaliyet raporları hazırlamak ve değerlendirmek, kurum meclisince alınan kararları uygulamaya koymak diğer önemli görev ve sorumluluklarındandır (5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu, madde: 30).

Vali'den sonra ilçelerde yerel düzeyde en yetkili diğer bir kamu kuruluşu kaymakamlıktır. Kaymakam kanun, tüzük, yönetmelik ve hükümet kararlarının yayılması ve uygulanmasından sorumlu olmasının yanı sıra Vali'nin talimat ve emirlerini bulunduğu ilçede yerine getirmekle yükümlü kamu görevlisidir.(5442 Sayılı İl İdare Kanunu, madde: 31/e).

Kaymakam devlete, özel idareye, belediye ve köylere ait olan ve bunlara bağlı bulunan yahut gözetim ve denetim altında iş gören, daire ve müesseselerle diğer tüm gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen mali, ticari, sınai ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisyen ve işçi gibi personel bulundurulmuş ve barındıran yerler devlet ve memleket, emniyet ve asayiş ve iş hayatının düzenlenmesi kaymakamın gözetim ve denetimi altındadır (5442 Sayılı İl İdare Kanunu, madde: 32/f).

Yerel anlamda önemli görev ve sorumluluklara sahip bir diğer önemli kamu kuruluşları belediyelerdir. Valilik ve kaymakamlık yöneticileri merkezi idare tarafından tayin edilirken, belediye idaresinin başı yapılan seçimler neticesinde yerel halkın inisiyatifinde belirlenmektedir.

Belediye teşkilatında seçim ile başa gelen en üst düzey kurum yetkilisi belediye başkanıdır. Belediye başkanının görevleri diğer yerel yönetim yöneticilerinde olduğu gibi yönetmekte olduğu belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, stratejik planlara uygun olarak yönetmek, kurumsal stratejiler oluşturmak, bu faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli bütçeyi oluşturmak, halkın refah ve mutluluğu için gerekli tüm önlemleri almaktır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde: 37,-38 a/b/m).

3.2. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş

Yerel yönetimler arasında geçmişten bugüne süre gelen yetki ve kaynak paylaşımı sorunlarının varlığı görülmektedir. Merkezi idare ile yaşanan yetki ve

kaynak eksenli problemler, yerel yönetimlerin kendi iç işleyişlerinde ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla mevcut ilişkilerinde de önemli bir sorun olarak göze çarpmaktadır. Belediyeler ile il özel idareleri, büyükşehir ile ilçe belediyeleri, başkan ile meclisler, meclisler ile encümenler ve atanmış-seçilmiş ilişkileri yerel yönetimlerin yapı ve işleyişinde bazı eksiklikleri ortaya koymaktadır. Bu durum halkın iradesini ve örgütsel işleyişin olağanlığını olumsuz etkilemektedir (Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2014: 70-71).

Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında işbirliğine gidilmesi çoğu yetki ve görevin kullanılacağı alana göre yerele devredilmesini gerektirmiştir. Bu vesile ile yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin artması yerel halkın, yerel yönetimlerden beklentileri arttırmıştır. Bu beklentilerin temelinde daha demokratik bir yönetim, uzmanlaşma, il ve ilçelere teknolojik kaynakların ve yenilikçi yaklaşımların kazandırılarak gelişim gösteren ve sorunlara kolaylıkla çözüm bulabilen bir örgüt beklentisi vardır (Göymen, 2004: 4).

Yapısal değişimlerle yerel yönetimlerden beklenen, sadece yerel halkın il veya bölgenin idaresinde söz sahibi olmasını sağlamak değildir. Aynı zamanda yerel halkın tümünü kapsayan ve demokratik çerçevede en iyi ve en geniş şekliyle temsil edilmesini sağlamaktır (Toprak, 2010: 3).

Kent hizmetlerinde, kentlerin mekânsal olarak büyüklük arz etmesi, kentsel kamu hizmetlerinde yetki ve görev paylaşımını gerektirmektedir. Böylelikle hizmet alanlarının, uygulayıcı ve karar mercilerinin belirlenmesiyle hangi hizmetlerin yerel yönetimlerce sunulacağı hangi hizmetlerin merkezi yönetim tarafından sunulacağını belirlemesi sorunların çözümü ve hizmetlerin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için büyük önem taşımaktadır (Sezer ve Vural, 2010: 206).

3.2.1. İl Özel İdaresi

İl özel idaresi, il halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali açıdan özerkliğe sahip kamu tüzel kişidir. İl özel idarelerinin kuruluşu, bir bölgenin il olmasına ilişkin bakanlar kurulu kararıyla gerçekleştirilir. Yine bakanlar kurulu kararı ile mevcut bölgenin il olma özelliğini kaybetmesi veya büyükşehir belediyesi

olma vasfını kazanması ile birlikte il özel idaresi tüzel kişiliğini kaybeder (5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu, madde: 3).

İl özel idareleri il, ilçe sınırı gözetmeksizin tüm il sınırları içerisinde önemli görev ve sorumluluklara sahiptir. Sağlık, tarım, sanayi, ticaret, çevre planlama, bayındırlık ve iskan, toprağın korunması, sosyal hizmetler ve yardımlar, çocuk yuvaları ve yetiştirme yuvaları kurmak, kamu alanlarının bakım ve onarımı, ilk ve orta öğretim kurumlarına arsa temini ve bina yapımı, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm ve spor organizasyonlarının desteklenmesi, park ve bahçe gibi sosyal alanların topluma kazandırılması il özel idarelerinin başlıca görev ve sorumlulukları arasındadır (Aydın, 2008:6).

İlin tamamına merkez veya kırsal ayrımı olmaksızın gerekli hizmetleri sunmakla yükümlü olan il özel idareleri merkezi idarenin taşralardaki yerel yönetim örgüt birimi gibidir. Çünkü il özel idaresinin idari amiri valilerdir. Valiler, merkezi idarenin önerisi ve Cumhurbaşkanı'nın onayı ile atanmaktadırlar (Sayan, 2016).

İl özel idaresi tarafından yerine getirilecek faaliyetlerin belirlenmesi ve bu faaliyetlere ilişkin karar organları il genel meclisi, il encümeni ve Vali'dir (Varcan, 2013).

İl genel meclisi, 5302 sayılı il özel idaresi kanununun 9. maddesinde belirtilen usul ve esaslara göre o ildeki seçmenler tarafından göreve getirilen ve tüzel kişiliğin karar alma sürecinde görev alacak kişilerden oluşmaktadır. İl genel meclisi, seçim sonuçlarının ilanından sonraki beşinci gün toplanmaktadır. İlk toplantı olması sebebiyle seçilenlerden en yaşlı üye sıfatını taşıyan kişi ilk oturuma başkanlık eder. Seçilen yeni üyeler ilk toplantıda gizli oylama usulü ile bir başkan, iki başkan vekili ve ikisi yedek olmak üzere toplam dört katip üye göreve seçilir. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahalli idareler seçimine kadar görevlerini yürütürler (Uçar, 2011: 616-617).

İl genel meclisinin yetki ve sorumlulukları il özel idare Kanunu'nun 10. maddesinde belirtilmektedir. Stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını oluşturmak, gerçekleştirilmesi düşünülen faaliyetlerin ve personelin performans ölçütlerini görüşerek karara bağlamak, bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, borçlanmaya karar vermek, Türk Ticaret Kanunu'na göre ortaklıklar kurmak veya

mevcut ortaklıkları sonlandırmak, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek, encümen üyeleri ile ihtisas komisyonu üyelerini seçmek, çıkarılacak yönetmelikleri görüşmek ve kabul etmek, il genel meclisinin kanunla belirtilmiş yetki ve sorumluluklarındandır (Kartal, 2010: 212-213).

İl özel idarelerinde karara bağlanan konuların yürütme organı il encümenidir. İl genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği beş üye ile biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere Vali'nin birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşmaktadır. İl encümenin gündemine alacağı konular Vali tarafından belirlenmektedir. Bunun dışında görüşülmesi istenen bir husus olması durumunda üyeler gündem maddesi önerebilmektedirler. Meclis gündemine gelen konular en geç bir hafta içerisinde karara bağlanmak zorundadır. Encümenin karar bağladığı konulara ilişkin, kanun, tüzük veya yönetmeliklere karşı herhangi bir aykırılık görülmesi durumunda yürütme organının başı olarak Vali bu kararın tekrar gözden geçirilmesini, değiştirilmesini talep edebilir. Ancak il encümeni kararda değişiklik yapmamakta dıretirse, Vali konuyu yargıya taşıyarak yürütmeyi durdurabilir (Koçak ve Kasvara, 2012: 70-71).

İl encümeni, il meclisi tarafından oluşturulan stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüşlerini bildirir. Bunun yanı sıra kamu yararına kamulaştırma kararları almak ve uygulamak, öngörülmeven giderler ödeneğinin harcama alanlarını belirlemek ve kanunla belirlenen diğer görevleri yerine getirmek başlıca yetki ve sorumluluklarındandır (5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu, madde: 26).

İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğın temsilcisi Vali'dir. İl özel idare teşkilatında etkin bir vesayete sahip olan Vali, kanunda yapılan değişiklikler neticesinde bu etkinliğini kaybetmiştir. Daha önceleri idarenin başkanı durumundaydı. Ancak yeni düzenleme meclis üyelerine kendi aralarından bir meclis başkanı seçme imkanı tanınmıştır. İdarenin daha demokratik ve özgür bir statüye kavuşması adına yapılan bu düzenleme ile Vali, idare üzerindeki vesayetini bir nebze de olsa kaybetmiştir. Yasal düzenlemeye gidilmeden önce statü ve yetki bakımından il genel meclisi ve il encümeninden daha yetkili olan Vali, teşkilat yapısında üçüncü sıraya gerilemiştir. Kanun düzenlemesinden önce meclis gündemi Vali tarafından belirlenmekteydi. Yeni düzenleme görüşülecek konuların meclis

başkanı tarafından belirlenmesine ve encümen üyelerinin gündem önerilerine imkan tanımıştır. Bu konuda Vali tamamen etkisini kaybetmiş değildir. Yine görüşülmesini istediği konular dikkate alınmaktadır (Çiftelinar, 2006:132-133).

Vali, tüzel kişiliğın temsilcisi olarak önemli görev ve yetkilere sahiptir. İl özel idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, il özel idaresinin faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve neticelerini raporlandırarak il genel meclisine sunmak, idarenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek, personel atamalarını gerçekleştirmek, idareye bağlı kuruluş ve işletmeleri denetlemek, il genel meclisi ve il encümeni kararlarını uygulamak önemli görev ve sorumluluklarındandır (Hamamcı, 2007a: 9).

3.2.2. Belediye

Belediye, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde 3).

Ülkemizde belediyeler sorumlu oldukları alanının nüfus oranına göre belediye veya büyükşehir belediyesi olarak iki ayrı kademede sınıflandırılmıştır. Belediyeler de kendi içerisinde il, ilçe ve belde belediyesi olarak yine nüfus kriterlerine göre ayrı ayrı sınıflandırılmaktadır (Yaşar, 2014: 65).

Belediyelerin görev ve sorumluluklarına ilişkin dünya genelinde kabul gören üç ilke bulunmaktadır. Bunlar Genellik ilkesi, Yetki ilkesi ve Liste ilkesidir. Genellik ilkesi, yasaların belediyelerce yerine getirilmesinde herhangi bir sakınca görmediği veya ilgili faaliyeti yerine getirecek herhangi bir kuruluş kanun ile belirtilmemişse, belediyeler bu faaliyetlere ilişkin görev ve sorumlulukları üstlenebilirler. Yetki ilkesi, belediyelerin görev ve sorumluluklarının dışında kalan, kanun ile belirtilmemiş herhangi bir yeni görev veya sorumluluğu üstlenebilmek için merkezi idareden izin veya yetki devri almasını ifade etmektedir. Bir diğer ve son ilke ise liste ilkesidir. Buna göre belediyenin yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklar liste halinde sıralanmaktadır (Hamamcı, 2007b: 27).

5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesine göre; imar, su, kanalizasyon ve ulaşım gibi kentsel altyapı; coğrafi ve kentsel bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı; temizlik ve katı atık depolama ve dönüşüm hizmetleri; zabıta, itfaiye, acil

yardım, kurtarma ve ambulans hizmetleri; şehir içi trafik düzeni; defin ve mezarlık hizmetleri; ağaçlandırma; park ve yeşil alan düzenlemeleri; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor organizasyonları; sosyal hizmetler ve yardımlar; evlilik işlemleri; mesleki ve teknik beceri kazandırma; belediyeler tarafından yerine getirilmesi gereken zorunlu görev ve sorumluluklar olarak belirtilmektedir (Sayın, 2007: 39-40).

Belediyeler il, ilçe ve beldelerde yerel hizmetlerin ana yürütücüleridirler. Belediyeler sorumlu oldukları sınırlar içerisinde belirli yerel hizmetlerin değil, toplumun ihtiyaç duyduğu yerel nitelikli genel hizmetleri yürütmekle sorumludurlar. Belediyelerin genel amaçlı hizmet örgütü olmaları, yerel nitelikli görev ve sorumlulukların yerine getirilebilmesi için faaliyetlerin uygulanmasına ve yöntemine dönük önemli kararlar almayı gerektirir. Faaliyetlere ilişkin kararların alınması belediye meclis, belediye encümeni ve belediye başkanının sorumluluğundadır (Akbulut, 2007: 89-91). Mevcut belediye kanununa göre belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı, belediye yönetiminin üç önemli organıdır (Yıldırım vd., 2015: 36).

Belediye meclisi, bölgede yaşayan halkın oylarıyla seçilen karma yapıdan oluşan karar organıdır. Belediye meclisi üye sayısı seçim yapılan belde, ilçe ve illerin nüfus oranına göre farklılık göstermektedir. 2972 sayılı mahalli idareler ile mahalle muhtarlıkları ve ihtiyat heyetleri seçimi hakkında yürürlükte olan kanunun 5. maddesine göre; belediye meclisi üye sayısı son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre belirlenmektedir. Nüfusu 10.000'e kadar olan beldelerde meclis üye sayısı 9 olarak belirlenmiştir. Nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise üye sayısında kademeli olarak artış görülmektedir. Nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde meclis üye sayısı 11, 15, 25, 31, 37, 45, 55 olarak belirtilmektedir (Özenç, 1994: 65; 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, madde 5/b).

Belediye meclisi beldelerde alınacak kararlara yönelik önemli sorumluluklara sahiptir. Belediye sınırları içerisindeki alanların imar planını görüşmek ve onaylamak, belediye adına borçlanmaya karar vermek, belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek, meclis

başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonu üyelerini seçme; belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek, meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; belediyeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek, diğer mahalli idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek; fahri hemşerilik payesi ve beratı vermek belediye meclisinin yetki ve sorumluluklarındandır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde: 18).

Belediye encümeni, belediye meclisinde alınan kararları uygulamak ve idarenin yönetilmesinde kolaylık sağlamak amacıyla oluşturulmuş yürütme kuruldur. Atanmış ve seçilmişlerden oluşturulan karma bir yapıdadır. Encümen olarak görev alacak kişiler yapılan yerel seçimler sonucunda siyasi partilerin aldıkları oy oranına göre belirlenmektedir. Gerek duyulan alanlara personel alımı yapılması, görevdeki mevcut personelin görev alanını değiştirilmesi, görevden uzaklaştırılması veya terfilerine ilişkin karar almak; belediye sınırlar içerisinde halkın dinlenme, eğlenme ve yeme-içme gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmet sunan ticari işletmelerin açılış ve kapanış saatlerinin belirlenmesi; yasalar çerçevesinde belediye meclisine tanınan hak ve imtiyazları kullanarak karar vermek belediye encümeninin görevlerindedir. (Tusiad, 1997: 234).

Belediye başkanı, belediye idaresinin en yetkili kişisi, belediyenin yürütme organı ve birinci temsilcisidir. Yerel seçimler sonucunda yerel halkın ihtiyaçlarının karşılanması ve refah düzeylerinin artırılması amacıyla beş yıl için görev almaktadırlar. Görev sürelerince hiçbir siyasi partinin yönetiminde ve çeşitli siyasal faaliyetlerinde görev alamayacağı gibi spor kulüplerinin yönetiminde de bulunamaz ve başkanlığını yapamazlar (Selçuk, 2014: 53).

5393 sayılı Belediye Kanun'unun 38. maddesine göre belediye teşkilatının sevk ve idaresinden sorumlu en üst amir olarak belediyenin hak ve menfaatlerini korumak; belediyenin Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olduğu hukuki süreçlerde temsil etmek veya temsilci tayin etmek; meclise ve encümene başkanlık etmek; meclis ve encümen kararlarını uygulamak; belediye ve belediyeye bağlı kuruluşları denetlemek belediye başkanının başlıca görev ve sorumluluklarıdır.

3.2.3. Büyükşehir Belediyesi

Sınırları belirli bir alanda yaşayan insanların mahalli ve medeni ihtiyaçlarını karşılanması belediyelerin ve belediyeye bağlı tüm örgütlerin temel amaçlarıdır (Özçelik, 2014: 1119). Büyükşehir belediyeleri de aynı amaçla kurulmuş kapsamlı örgütlerdir

Büyükşehir belediyeleri 1980 sonrası yabancı ülkelerde meydana gelen kamu reformlarından kaynaklanan etkileşimle, 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde “ büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir” ibaresinin bir sonucu olarak, 1983 yılında 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanunu'nun da yapılan düzenlemeler ile yasal düzende yerini almıştır. Daha sonra 1984 yılında çıkartılan 195 sayılı kanun hükmündeki kararname ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile büyükşehir belediyelerinin varlıkları yasal düzende resmîyet kazanmıştır (Keser ve Gökmen, 2012: 25).

Çıkartılan kanun ile ilk olarak Ankara, İstanbul ve İzmir belediyeleri, büyükşehir belediyesi statüsü kazanmışlardır. Bu illerden sonra çıkartılan kanunlar ve kanun hükmündeki kararnameler ile Adana, Bursa, Gaziantep, Konya ve Diyarbakır gibi önemli şehirlerde farklı dönemlerde aynı statüyü kazanmışlardır (Bingöl, vd., 2013: 40).

2014 yerel seçimlerinden sonra yürürlüğe giren 6360 sayılı kanuna göre; nüfusu 750.000'i aşan illerdeki belediyelerin büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşması kararlaştırılmıştır. Buna göre kanundan önce 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı 30'a yükseltilmiştir (Zengin, 2014: 103).

Büyükşehir belediyelerinin yapısı diğer belediye örgütleri ile aynı özellikleri taşımaktadır. Faaliyet kararlarının alınması ve yürütülmesi belediye örgütlerinde olduğu gibi yine meclis, encümen ve başkanın sorumluluğundadır. 2972 sayılı kanunun 4. maddesine göre büyükşehir belediyelerinin il sınırları içerisinde birden fazla belediye bulunması, her belediye için ayrı belediye başkanı, belediye meclisi ve encümenin oluşturulması gerekliliğini belirtmektedir (Sezer ve Torlak, 2005: 523).

Büyükşehir belediyelerinin kuruluş esasları, görev ve sorumlulukları, 5393 sayılı belediye kanunundan ayrı olarak “5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu”

ile belirtilmektedir. Belediyenin görev ve sorumlulukları, imtiyazları, yönetim organları, mali yükümlülükleri ve çeşitli hükümler bu kanunda ayrı ayrı yer almaktadır.

3.2.4. Köy İdaresi

Kamu idarelerinin en küçüğü ve en eskisi olan köy, bir yerden başka bir yere taşınabilen veya taşınamaz mallara sahip olan, insanların toplu veya dağınık halde yaşadıkları, ağırlıklı olarak tarımsal faaliyetlerin gerçekleştirildiği nüfusu 2000'den az olan yerleşim birimlerine köy denilmektedir (Kızılboğa, 2011: 184).

İl, ilçe ve beldelerde olduğu gibi köylerde yaşayan halkın ihtiyaçlarının karşılanması, refah düzeylerini artıracak faaliyetler yürütmek ve çeşitli önlemler almak zaruri bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçların karşılanması büyük önem arz etmekte ve yasal bir zorunluluktur. Tüm toplumsal alanlarda halkın ihtiyaçlarını karşılamakla sorumlu bir kamu kuruluşu olduğu gibi köylerde de bu ihtiyaçların karşılanmasından sorumlu kamu teşkilatı olan köy idaresi yani seçimle iş başına gelen köy muhtarı ve ihtiyar heyeti ile köy derneği vardır.

1924 yılında yürürlüğe giren 442 Sayılı Köy Kanunu köy olarak tabir edilen yaşam alanlarının taşınması gereken özellikler ve köy işlerinin sevk ve idaresinden sorumlu seçilmiş kişilerin görev ve sorumluluklarına ait tüm yükümlülükler bu kanunda belirtilmektedir.

Köy idaresinin başı muhtardır. Muhtarlar yapılan seçimler neticesinde beş yıllık süre ile göreve gelmektedirler. Köy için alınan kararlarda etkin olan ve bunların yürütme ve denetiminden sorumlu olan yönetim organı köy meclisidir. Genel halk tabiriyle ihtiyar heyetidir. Köy meclisi seçilmiş ve doğal üyelerden oluşur. Köy okulunun müdürü ve köyün imamı köy meclislerinin doğal üyeleridirler (Selçuk, 2014: 77).

Muhtarın görev ve sorumlulukları devlete ve köye karşı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu doğrultuda hükümet tarafından çıkarılan kanunların köy ahalisine bildirilmesi, köy sınırları içinde dirlik ve düzeni korunması, emirler ile kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek, her ay içinde köyde, doğan, ölen, nikahlanan ve boşananların defterini yapıp her ayın onuncu gününden önce nüfus memuruna vermek ve köyün defteri ile birlikte götürerek vukuatı yürütmek muhtarın devlete

karşı olan sorumluluklarından bazılarıdır. Köyün menfaatine olan işler için köy meclisi ile görüştüktan sonra köylüleri bu işler için örgütlemek, köy meclisi kararı ile köy için yapılacak işler için para toplamak, toplanan parayı planlanan işlerde harcanması için emir vermek, bir ay içinde toplanan para ile ne yapıldığını ve nereye ne kadar harcandığını köy meclisine rapor etmek muhtarın köye karşı olan görev ve sorumluluklarıdır (442 Sayılı Köy Kanunu, madde: 35-36-37).

Köy işleri için alınacak kararlar ve yürütmede ihtiyar meclisinin de önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Köye yarar sağlayacağı düşünülen işlerin görüşülmesi ve nasıl yapılacağıının belirlenmesi, köyde mecburi ve ihtiyarı yapılması gereken işler için gerekli olan veya işin yapılmasına engel olan gayrimenkulleri satın almak; mal sahibinin rıza göstermemesi durumunda il idare heyetine durumu bildirmek; tarımsal işler için arsası olmayan köylüye işlemesi için köy sınırları içinden boz bir parça tahsis etmek ihtiyar meclisinin görev ve sorumluluğunda olan işlerden bazılarıdır (Kızılboğa, 2011: 188-189)

3.3. Yerel Yönetimler ve Turizm

Turizm tüm dünya ülkeleri için ve tarihi, kültürel, doğal güzelliğe ve öneme sahip tüm bölgeler için büyük önem arz etmektedir. Ülkelerin ve bölgelerin kalkınma stratejilerinde turizmin önemli bir yer edinmesi, turizmden beklentilerin daha da artmasına neden olmaktadır. Ancak turizmden beklenen faydaların tam anlamıyla istenilen düzeyde ve tatmin edici olabilmesi turistik yatırımların ve faaliyetlerin iyi idare edilebilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan tüm ülkeyi kapsayıcı veya bölgesel politikalar merkezi idare ve yerel yönetimler tarafından dikkatle oluşturulmalı ve yürütülmelidir. Oluşturulması düşünülen plan ve politikaların bölgenin ve bölge halkının çıkarlarını koruyan, sürdürülebilir nitelikte ve kapsayıcı olması önemlidir. Turizm sektöründe genel itibariyle özel teşebbüslerin faaliyet göstermesi turistik alanlarda planlama ve alt yapı çalışmalarının yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesini gerektirmektedir (Dede ve Güremen, 2010).

Planlama ve alt yapı gibi çalışmaların yerel yönetimlerin desteği ile yapılıyor olmasının iki önemli sebebi vardır. Bunlar yerel yönetimlerin sorumlulukları ve amaçlarıdır. Yerel yönetimlerin turistler için ve ülke vatandaşları için tiyatro, park, spor alanları ve müzeler gibi sosyal alanlar yaratması, bölgesel tanıtma ve pazarlama

faaliyetlerini doğrudan gerçekleştirmek veya gerçekleştirenlere destek olmak ve bölgenin taşıma kapasitesini artıracak bir dizi önlemler almak veya geliştirmek yerel yönetimlerin önemli sorumluluklarındandır. Yerel yönetimler bu sorumlulukları belirli bir amaçlar dahilinde yerine getirmektedirler. Turizmin desteklenmesindeki temel amaç istihdam oranlarında artış yaratması ve daha fazla gelir elde edilebileceği varsayımdır. Bu nedenle yerel yönetimler sorumlu oldukları turistik bölgelerde ziyaretçi sayısını, ziyaretçi kalış sürelerini ve yapacakları harcamaları arttırmayı hedeflemektedirler. Bunlara ek olarak özel yatırımların bölgeye olan ilgisini arttırmak ve tercih edilen bir destinasyon imajı yaratmak yerel yönetimlerin diğer önemli hedeflerindedir (Baş, vd., 2007: 8-9).

Yerel yönetimler içerisinde yer alan il özel idarelere, belediyelere ve hatta mahalli idarelere turizm ile ilgili önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Yerel kalkınmanın ve refahın sağlanabilmesi adına yerel yönetimler ile diğer yerel aktörler arasında işbirliğinin sağlanması, yerel girişimcilerin uygulama kapasitelerinin ve becerilerinin geliştirilmesi, kent planlarının kalkınma anlayışına uygun olarak hazırlanması, nitelikli işgücünü arttırmaya yönelik faaliyetler ve kentin ekonomik yapısını değerlendiren durum analizlerinin yapılması ve faaliyetlerin bu bilgiler doğrultusunda şekillendirilmesi yerel yönetimlerin yerel kalkınma da ve turizmi geliştirme de etkin olabilmeleri adına çok önemli hususlardır. Öte yandan kentlerin ya da bölgelerin kalkınmalarına ilişkin süreçte yerel yönetimler kent kimliğinin belirlenmesi ve turistik faaliyetler ile ilgili kendi hizmet alanlarının ve hedef kitlenin belirlenmesinde de önemli görev ve sorumluluklar üstlenmektedirler (Zengin, vd., 2012: 236).

Yerel kalkınmanın sağlanabilmesi ve turizmden beklenenin en üst düzeyde alınabilmesi için öncelikle gelişmiş alt yapı imkanlarının oluşturulması gerekmektedir. Zira ekonomik, sosyal, kültürel ve doğal altyapının güçlü niteliklere sahip olması istihdama, gelirlere ve yerel halkın yaşam kalitesine katkıda bulunacaktır. Öncelikle yöre halkının ihtiyaçlarını karşılamak için hizmete sunulan altyapı imkanlarının turistlerin beklentilerini de en üst düzeyde karşılamasıyla sosyo-ekonomik faydalar katbekat artarak devam edecektir (Tunçsiper ve Yılmaz, 2009: 57).

Tüm bu yatırımlara bağlı olarak sektörün hizmet kalitesin artırılması ve sektörden elde edilen gelirlerde artış, yerel yönetimlerin desteği ile mümkün olacaktır. Gerek yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının belirtildiği yasalar ile gerekse mahalli ve müşterek ihtiyaçlar dahilinde yerel yönetimlere turizme yardımcı önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir (Pelit ve Gökçe, 2014: 591).

Bu görev ve sorumluluklar diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yeri doldurulamayacak niteliktedir. Özellikle altyapı ve planlama ile ilgili görev ve sorumlulukların başka kurumlar tarafından yerine getirilmesi güçtür. Bölgeye ve tesislere tatlı su temini, arıtma, çöp toplama, yol yapım ve onarımı, enerji nakli gibi vb. hizmetlerle basitçe örneklendirmek mümkündür (Dede ve Güremen, 2010: 49). Ancak bunlara ek olarak bölgede otel, motel, pansiyon, kamp gibi tesisler kurmak, kurulan tesisleri bizzat işletmek veya özel kuruluşlara işletmesi için devretmek, turistik hizmet sunmak isteyen işletmeleri belgelendirmek ve belgeli bu işletmelerin denetimlerini yapmak, yerel halkın turizme bakış açısını geliştirmek için bilgilendirme toplantıları ve seminerleri organize etmek, bölgedeki turistik tesislerin eleman ihtiyacını karşılamak ve bölgedeki istihdam olanaklarını arttırmak amacı ile meslek edindirme kursları açmak, bölgeyi tanıtıcı sergi, fuar, panayır ve festivaller gibi organizasyonlar gerçekleştirerek veya mevcut bu tür organizasyonlara katılarak bölgenin tanınmasını sağlamak, bölgeye gelen ziyaretçileri bilgilendirmek için tanıtım broşürleri oluşturmak ve turizm tanıtım büroları açmak yerel yönetimlerin yetkisi altında olan önemli faaliyetlerdir (Baş vd.,2007: 10). Tüm bu hususlar göz önüne alındığında yerel yönetimlerin turizm ile olan kuvvetli bağına görmezden gelmek mümkün olmayacaktır. Turistik potansiyeli olan bölgelerdeki yerel yönetimlerin bu önemi iyi anlaması ve turizme destek olması bölge ve bölge halkı için çok önemli sonuçları da beraberinde getirecektir.

3.3.1. Yerel Yönetimlerin Turizme Karşı Sorumlulukları

3.3.1.1. Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması

İnsanlığın var olduğu günden bugüne bir birikim olarak maddi ve manevi değerler oluşmakta ve bu değerler kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Geçmişten bugüne dünya genelinde hakimiyet kuran birçok medeniyet toplumsal, sosyal, kültürel, sanatsal ve dini birçok olaya tanıklık etmiş ve bu süreçte büyük kazanımlar elde etmiştir. Geçmişte belirli bir medeniyete veya kültüre ait olan bu kazanımlar

günümüzde artık sadece belirli bir ulus veya medeniyetin değil tüm insanlığın ortak değeri olarak değerlendirilmekte ve sürekliliği amaçlanmaktadır (Güler, 2012: 4).

Toplumun yaşantısına anlam kazandırması ve uygar toplumlar seviyesine ulaştırması bakımından kültürel varlıkların yeri doldurulamaz. Toplumun yaşantısına zenginlik katan bu değerler aynı zamanda turizme de değer katan bir turistik üründür (Öztaş ve Zengin, 2008: 159).

Kentsel alanlarda aşırı yoğunlaşmaların meydana gelmesi ile kentleşme ve arazi kullanımında önemli sıkıntılar boy göstermeye başlamıştır. Doğal, kültürel ve tarihi dokunun tahribatı sosyal düzeni olumsuz etkilemektedir (Yılmaz vd., 2005: 17).

Kültür ve tabiat varlıklarının korunması günümüzde önemli bir olay olarak gündeme gelmektedir. Kaynakların korunması ve gelecek nesillere aktarılması noktasında yerel yönetimlere anayasal çerçevede tanınmış açık ve büyük sorumluluklar yoktur. Doğanın ve kültürel varlıkların korunmasında birinci dereceden sorumlu ve yetkili yönetim organı olarak merkezi idare işaret edilmektedir. Ancak bazı hallerde yasaların ne dediği kadar, fiili durumun ne olduğu da o kadar önemlidir. Bu manada halk genel olarak kültür ve tabiat varlıklarının korunmasında bölgedeki yerel yönetim birimlerini yetkili görmekte ve korunmasında birinci dereceden sorumlu olarak daha etkin bir rol üstlenmesini beklemektedirler (Dilek, 2002: 42-43).

Yerel yönetimler bu konuda çok geniş yetki ve sorumluluklara sahip olmasalar da görev ve sorumluluklarının belirtildiği kanunlarda kültürel varlıklara ve doğaya karşı sorumluluklarını belirten esaslar yer almaktadır. Bu esaslar imar kanunu ve kıyı kanunu ile örneklendirilebilir. Yerel idarelerin sorumlu olduğu alan sınırları içerisinde inşa edilecek tüm yapılar yasal sorumluluk ve sınırlılıklar doğrultusunda yerine getirilmelidir. Kıyı kanununa göre ise tabii ve kültürel özellik ve değer gözetilen göl, akarsu veya bu tür çeşitli kaynakların doğasını ve doğallığını etkileyecek her türlü uygulama ve kullanım şekli kaçınmayı gerekli kılan yasal düzenlemeleri içermektedir (Makas, 2004: 23).

Bölgeye değer katan gerek kamusal mülkiyet alanında bulunan gerekse özel mülkiyet alanında bulunan tüm kültürel ve doğal varlıkların korunma altına alınması

turizmin bölgede yaşatılabilmesi için bir zorunluluktur. Bölge ve şehirle özdeşleşen, ziyaretçilerde destinasyon ile ilgili çağrışım uyandıran bu değerler destinasyonun kimliğini korumak adına son derece önemlidir (Tören, vd., 2012: 70). Yerel yönetimlerin bu kaynakların kullanımı ile ilgili yapacağı çalışmalar hem kaynakların korunmasına hem de turistik bir yatırım olarak bölgeye değer katacaktır (Zengin ve Yamaç, 2014). Bu nedenle doğal ve kültürel varlıkların korunmasında yerel yönetimlerin sorumlulukları şu şekilde belirtilmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2016: 21).

- Kent için önem taşıyan kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve mekanların korunmasını sağlamak,
- Gerekli durumlarda bakım ve onarımlarını üstlenmek,
- Korunması mümkün olmayan, harabe durumuna gelmiş eserleri yeniden aslına uygun olarak inşa etmek bu sorumluluklarından birkaçıdır.

Varlıkların korunmasına ilişkin bir talep olması durumunda merkezi yönetimin yönlendirici, yerel yönetimin uygulayıcı bir rol üstlenmesi bu alandaki hizmetlerin daha etkin bir biçimde yerine getirilmesine yardımcı olur. Gerek duyulan hizmetlerin sağlanmasında merkezi yönetim ve yerel yönetim birbirlerini alternatif hizmet sağlayıcılar olarak görmemelidirler. Aksi takdirde bir yetki ve sorumluluk karmaşasının ortaya çıkması bu kaynakların tahribine ve kaybına neden olacaktır (Karayalçın, 1990: 57).

3.3.1.2. Kültür, Sanat ve Spor Organizasyonları

Turizm sektöründe deniz, kum, güneş üçlüsünün insanların tercih nedenlerinde büyük önem taşıdığı tartışmasız bir konudur. Turistler bu üçlü için ayırdıkları zamandan arta kalan süreyi çeşitli rekreatif faaliyetlerle değerlendirmeyi amaçlamaktadırlar (Çulha, 2008: 1827).

Kişilerin kendi istekleri ile günün rutin akışında yer almayan farklı faaliyetlere yönelmeleri insanlar da rahatlama ve motivasyon hissi yaratmaktadır. Düzenlenen bu tarz etkinlikler turistik amaçla ziyarette bulunanların daha iyi zaman geçirmelerine ve daha fazla harcama yapmalarını teşvik etmekle birlikte potansiyel turistlerin bölgeye dikkatlerinin çekmesine yardımcı olmaktadır (Özer ve Çavuşoğlu, 2014: 193).

Turistik bölgelerdeki rekreatif faaliyetlerin çeşitliliğinin az olmasının yanı sıra turistlerin beklentilerini karşılayamayan ve eğlence anlayışlarına hitap etmeyen faaliyetler turistleri rekreatif çeşitliliği daha fazla olan bölgeleri tercih etmeye yönlendirmektedir. Deniz, kum, güneş üçlüsü ile birlikte rekreatif faaliyetlerin çeşitliliği ürün farklılaştırma yaratarak bölgeye rekabet avantajı sağlamaktadır. Böylelikle bölgenin turizm potansiyeli daha üst seviyelere çıkartılarak önemli bir turizm hareketliliği sağlanmış olacaktır (Can, 2015: 5).

Turistler gittikleri bölgelerde sadece dinlenme ve gezip-görme eğiliminde değildirler. Bunun yanında farklı kültürden insanların yaşantılarına tanıklık ederek yeni tecrübeler kazanmayı amaçlamaktadırlar. Bu nedenle ziyaret edilen ülke halkının ve yerel halkın geleneksel yaşam motiflerini, el sanatlarını, eğlence anlayışlarını ve sportif faaliyetlerini tanımak onlar için önemli bir olaydır (Şahbaz ve Kerpiç, 2015: 246).

Bununla birlikte turistlerin bölgeye olan ilgisini arttıracak değerleri tarihi eserler, el sanatları, festivaller, fuarlar, sergiler, panayırılar, ulusal ve uluslararası şenlik ve kutlamalar, bilimsel, teknolojik ve politik gelişmeler olarak sıralamak mümkündür. Söz konusu bu etkinlikler sadece bölgeye özgü olarak gerçekleştirilen büyük veya küçük organizasyonlar olabilir. Farklı kültürden insanların tanıklık ettiği bu organizasyonlar şehrin ve bölgenin kültürel ve doğal güzelliklerinin ortaya çıkarılarak farkındalık yaratılması ülke ve bölge turizmi için hayati önem taşımaktadır (Küçük, 2013: 3). Bu önemli görev bölgenin temsilcisi olan ve bölgeye dair kültürel ve coğrafi özellikleri iyi bilen yerel yönetimlere düşmektedir.

Festivaller, panayırılar, sergi, fuarlar kültür ve sanat değerlerini yaşatmaya yardımcı organizasyonlar hem bölgenin tanıtımı hem de bölge halkına ek gelir sağlaması bakımından önemli organizasyonlardır. Kongre, sempozyum, panel ve seminer gibi kültürel ve turistik değeri olan faaliyetler ülkelerin ulusal ve uluslararası alanda tanınmasına ve bu yönde bir potansiyel oluşturulmasına katkı sağlayabilecek bir başka önemli girişimdir (Azaklı, 2008: 104). Yerel yönetimlerin kongre, sempozyum, seminer ve panel gibi organizasyonlara ev sahipliği yaparak, sponsor olarak veya bölgeyi tanıtmaya yardımcı çalışmalara çeşitli destekler sağlayarak bölgeye çıkar sağlaması mümkündür.

Büyük ölçekli organizasyonlarda genel sorumluluk ve yönlendirme merkezi yönetim tarafından bakanlıklar ve ilgili farklı kurumların bir araya getirilmesiyle gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu organizasyonlarda ülkenin tanıtımı ve marka imajı açısından özel uygulama ve değerlendirilmelere gerek duyulmaktadır. Bu tip organizasyonların en bilinen örneği olimpiyatlardır. Çeşitli spor dallarından aktivitelerin bir araya geldiği ve dünyanın dört bir yanından birçok sporcu ve sporseverin katılımıyla gerçekleşen bu etkinlik uluslararası arenada büyük önem taşımaktadır. Bu tarz organizasyonların büyük maddi kaynak gerektiriyor olması organizasyonun yürütmesinde merkezi idarenin etkin olmasını gerektiren önemli bir nedendir. Daha küçük bölgeye özgün etkinlikler, bölgenin ve bölgeye ait bir takım özelliklerin dikkat uyandırmasına yardımcı çalışmalarda ise yerel yönetimlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Yerel yönetimlerin yerine getireceği organizasyonlar olimpiyatlar gibi büyük yatırım ve tanıtma gerektiren organizasyonlara göre nitekim daha küçük ve daha az maliyetli olması gerekmektedir.

3.3.1.3. Turistik Tanıtma

Tanıtma, temeli iletişime dayanan kitle iletişim kanalları ve araçları kullanılarak bir kişi, kurum veya topluluk ile ilgili konularda belirli bir hedef kitlenin veya tüm kamuoyunun bilgisine sunmak amacı ile belirli bir plan ve tutum dahilinde yürütülen bilinçli etkinlikler olarak ifade edilmektedir (Aydoğdu, 2006: 34). Tanıtma kavramının belirli bir alanı veya sınırı yoktur. Bu durum göz önüne alındığında yaşamın her alanında toplum ile ilgili her konuda tanıtıma ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Tanıtmanın bir sınırının olmayışı ve günümüzde iş alanlarında yaşanan yoğun rekabet ortamında tanıtmanın önemini ve tanıtıma duyulan ihtiyacı her geçen gün katbekat arttırmaktadır. Her sektörde var olan yoğun rekabet ortamı turizm sektöründe de hem iç hem de dış rakiplerin turizm sektöründen sağlayacakları ekonomik çıkarları arttırmak ve daha sonraki dönemlerde daha üst seviyelere çıkarabilmek için tanıtım ve imaj çalışmalarına önem verilmesini gerektirmektedir. Turizm alanında gerçekleştirilecek olan tanıtma ve imaj çalışmaları ülke, bölge veya destinasyonun doğal, kültürel, tarihi vb. temel özelliklerini ön plana çıkartan, zihinlerde bir işaret veya algı oluşmasını sağlayan çeşitli teknik ve araçlar kullanılarak gerçekleştirilen faaliyetleri kapsamaktadır (Çetinel, 2001: 152).

Enformasyon, iletişim, reklamcılık, promosyon, pazarlama, halkla ilişkiler, lobicilik tanıtma ve imaj yaratma çalışmalarında başvurulan önemli teknik ve yöntemlerdir. Bu teknik ve yöntemlerin etkin ve koordineli kullanılması belirlenen hedeflere ulaşılma ve kamuoyu oluşturmada büyük fayda sağlayacağı bilinmektedir. Ancak belirtilen bu teknik ve yöntemlere başvurulmadan önce turizm de tanıtma hedeflerinin belirlenmesi amaçlara ulaşmada kolaylık sağlayacaktır. Bu nedenle öncelikle kamuoyunda ülke, bölge veya destinasyonun imaj araştırmasının yapılması, kötü imajın ortadan kaldırılması ve iyi imajın kuvvetlendirilmesi diğer rakiplere karşı rekabet üstünlüğü sağlamada ve turizm talebini arttırmada önemli katkılar sağlayacaktır. Bu gelişmelere bağlı olarak dünya turizm pazarındaki payının artmasına ve pazarda daha etkin bir konum kazanmasına yardımcı olacaktır (Karasu,1990: 32-33).

Turizm alanında gerçekleştirilen tanıtma faaliyetlerinin büyük oranda devlet kontrolü ve desteği ile yürütüldüğü görülmektedir. Ülkenin tümünün veya küçük bir turistik destinasyonunun turizm için önemli bir değer olarak sunulması noktasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Belirlenen tanıtım hedefleri doğrultusunda turistik imajın geliştirilerek turizmin daha ileri noktalara taşınmasına yardımcı olacaktır (Ünüvar ve Şimşek, 2012: 311).

Tanıtma çalışmalarında öncelikle en önemli görev ve sorumluluk, Kültür ve Turizm Bakanlığınınadır. Bu devlet kurumu ile beraber Dış İşleri Bakanlığı, yerel yönetimler ve daha bir çok resmi kuruma bu konuda önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Ülkenin tarihi ve kültürel değerlerin tahribatını ve yok edilmesini engellemek, turizme elverişli alanların tanınırlığını arttırmak için çalışmalar yapmak bu resmi kurumların kanun ile belirtilen önemli görevlerindedir (Burgucu, 2013: 78).

3.3.1.4. Turistik Alanlarda İmar ve Ruhsatlandırma

Turistik alanların gelişimi ve korunması, turistik alanların şartlarına uygun imar planlarının yapılması, yaptırılması ve bu konuda sorumluluk sahibi her yönetim birimince resen onaylanması ve tadil edilmesi kanunen bir zorunluluktur. Turistik alanların mevki ve sınırlarının tespit ve ilan edilmesi, koruma ve geliştirme plan ve projelerinin oluşturulması ve onaylanması noktasında başta Kültür ve Turizm Bakanlığına önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bakanlığın bu

sorumlulukları yerine getirmesine yardımcı en önemli paydaşları bakanlıklar, valilikler ve belediyelerdir. Bu organlar tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak görüldüğü merkezler ve müşavir alanlarda bakanlığın tespit ve önerisi ile ve bakanlar kurulu kararı ile belirlenen tarihi, kültürel değer ve merkezlerin korunması ve geliştirilmesine ilişkin alınan karar ve uygulamaların en önemli uygulayıcıları ve takipçileridirler (Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelik).

24 Kasım 1989 yılında Bayındırlık ve İskan bakanlığının, şimdiki adıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığının; turizm bölge, merkez ve alanlarındaki imar planlarına ilişkin olarak hazırlanan yönetmelik esaslarına göre sadece turizm amaçlı arazi kullanım kararları ve onayına ilişkin tüm yetki ve sorumlulukların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait olduğu belirtilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca mevcut turistik alanlar ve turistik potansiyele sahip alanlara yönelik olarak sürdürülebilir turizm ilkesine bağlı kalarak bölgelerin ekolojik ve ekonomik verimliliğinin en üst seviyede tutulması ve korunması noktasında tarihi, doğal ve kültürel değerlere sahip alanlarda ve beşeri yoğunluğun görüldüğü alanlarda bölgeleri korumak ve gelişimini sağlamak için çeşitli fiziksel çalışma ve planlamalara başvurulmaktadır. Bu kapsamda içerisinde çeşitli turizm faaliyetleri ile eğitim, sağlık, kültür, eğlence ve çeşitli teknik ve sosyal altyapı imkanlarından yararlanma fırsatını sunan, kaynakların koruma-kullanma dengesini göz önünde bulundurarak sektörel kalkınmaya da imkan sağlamayı hedefleyen kültür ve turizm koruma ve gelişim planlarını görmektediriz. Turizm Koruma ve Gelişim planları; turistik bölgelerdeki arazilerin kullanım biçimlerini, yapı ve nüfus yoğunluğuna, bölgenin gelişim yönü ve büyüklüğüne, ulaşım imkanlarına en uygun şekilde katmayı amaçlayan nazım imar planını, nazım imar planlarında alınan kararlara uygun olarak hazırlanan ve arazi kullanım bölgelerinin yapı yoğunluğu ve düzenini, yaya trafik yolları ve çeşitli uygulamalar için gerekli esasları ve yapılaşma kararlarını içeren detaylı açıklama raporu ile birlikte hazırlanan Uygulama imar planını görmektediriz (Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelik).

Bu planların etkin bir biçimde turistik bölgelerin yapısına ve dokusuna uygun olarak hazırlanması ve hazırlanan planların belirlenen uygulama yöntemlerine göre

yürütülmesi hususu yerel yönetimlerin bu konuda ne kadar önemli bir konumda olduğunu göstermektedir. Zaten 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesinde kamu yararına hizmet veren ve hizmet verebilecek özelliklere sahip sosyal alanların oluşturulmasına yönelik yerel yönetimlere düşen önemli görev ve sorumluluklar belirtilmektedir (Belediye İmar İşleri El Kitabı, 2002:116).

3.3.1.5. Ulaştırma

Ulaşım sistemlerinin gelişim göstermesi turistik alanlara yönelik seyahatlerin daha hızlı, güvenli ve konforlu bir şekilde gerçekleştirilmesine imkan tanıyarak, insanların turistik nedenlerle yer değiştirmelerine yardımcı olmuştur. Ulaşım sistemlerinin olmadığı veya yeterince gelişim göstermediği dönemlerde kayda değer bir turizm hareketliliğinin olmadığı görülmektedir. Ta ki ulaşım sistemlerinin önemli bir gelişim gösterdiği 19.yy'a kadar bu şekilde süreklilik göstermiştir. 1800'lü yıllarda sanayi devrimi ile teknik alandaki yeni gelişmeler ile buhar ve kömür gücüyle çalışan makinelerin kullanılmaya başlanması, ulaştırma alanında buhar ve kömür gücüyle çalışan tren ve gemilerin kullanılmaya başlamasına etken olmuştur. Tüm bu gelişmeler şehirlerarası hatta kıtalararası ulaşımına imkan tanıyarak turistik seyahatlerin başlamasındaki önemli etkenlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda sanayi devrimi ile gerçekleşen ekonomik gelişim, sanayileşme ve ulaştırma olanaklarındaki gelişimin önemli bir sonucu olarak; Thomas Cook'un İngiltere'nin Leciester kentinde düzenlenecek bir festival organizasyonu için bir grup insan kafilisini konaklama ve ulaşım imkanları da dahil olarak tren ile bu şehre getirmesi bilinen ilk tur organizasyonu olarak belirtilmektedir.(Hacıoğlu, 2000: 3).

Ulaşım sistemlerinin gelişimi ve rekabet, güven ve konfor anlayışının da ortaya çıkmasıyla turizm ve ulaşım sistemleri kısa zamanda bir bütünlük oluşturdukları ve birbirine destekler nitelikte gelişime imkan tanıdıkları görülmektedir. Nitekim karayolu ulaşımının gelişmesi ile çeşitli amaçlarla seyahat eden kişilerin yeme-içme, konaklama gibi önemli ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına motel, kamping ve karavan yerlerinin kurulmuş olması karşılıklı gelişimi destekleyici önemli bir faktör olduklarının kanıtı niteliğindedir (Doğaner, 2015: 1-2).

Ulaştırma, bu önemli katkılarıyla ulusal ve uluslararası düzeyde turizmin gelişmesine yardımcı en önemli faktörlerden biri olduğu kabul edilmektedir. Bir ülkenin ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda gelişimi iyi bir ulaştırma altyapısının

kurulması ile mümkün olacağı önemle belirtilmektedir. Seyahatlerin tatil, sağlık ve aile ziyaretleri gibi çeşitli amaçlarla gerçekleştiriliyor olması, turizm ve ulaştırmanın ayrılmaz, tamamlayıcı bir paydaş olduklarını ortaya koymaktadır (Ahipaşaoğlu ve Arıkan, 2003: 40-41).

Günümüzde turistlerin seyahatlerini çeşitli bireysel koşullara ve uygun zamana göre şekillendirmeleri önemli bir husustur. Bu nedenle turistik destinasyonların turistlerin tercihi noktasında önemli bir yerinin olması yani rakip destinasyonlara karşı üstünlük ve çeşitli avantajlar sağlayabilmeleri ve ulusal ve uluslararası alanda tanınan ve tercih edilen bir destinasyon olabilmelerinin en önemli koşulu ulaşım sistemlerinin gelişmişliği ve çeşitliliğidir. Ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi noktasında öncelikle en önemli görev ve sorumluluk, merkezi yönetime daha sonra da yerel yönetimlere düşmektedir (Yüksek, 2012: 2).

Bu manada kara, hava ve deniz yolu ulaşımında büyük ölçekli yatırım ve planlamalar merkezi idare tarafından yerine getirildiği görülmektedir. Yerel yönetimlerin ise ulaşım ana planını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak, ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini planlamak ve koordinasyonunu sağlamak; kara, deniz ve demir yolu üzerinde işletilen her türlü sivil ve toplu taşıma araçları ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; yerel yönetimlere ilişkin kanunda sorumlu oldukları sınırlara ilişkin, şehir içi ulaşım ve ulaştırma faaliyetlerini dizayn ve koordine etmekle sorumlu olduğu açıkça belirtilmektedir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, madde: 7). Ancak sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler yerel yönetimlerin görev ve sorumluluk alanları dışında bırakılmaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde 14).

3.3.1.6. Planlama

Planlama, genel anlamıyla belirli bir amaç doğrultusunda kişilerin iyi organize edilmesi ve kaynakların etkin kullanılması ile belirlenen hedeflere uygun sonuçlar elde etme çabasıdır (Demir ve Yılmaz, 2010: 71). Planlama; gerçekleştirilen her faaliyetin bir parçası olarak her türlü iş alanı ve faaliyetleri koordine etmek amacıyla karşımıza çıkan önemli bir araçtır. Turistik mahal olarak belirlenmiş bir bölge veya sınırları daha küçük olan bir alanın etkin gelişim göstermesine destek olarak turizm planlamasının yapılması gerekliliği çok önemli bir konudur. Bu

konunun önemi ve hassasiyetinin göz ardı edilmesi uzun vadede turistik alanların çeşitli ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmasına neden olacaktır (Karaman, 1998: 11).

Turizm, ekonomik ve sosyal yönden gelişmeye önemli katkılar sağlayacağı gibi planlama ve kontrol mekanizması dışında kendiliğinden gelişmesine imkan tanınırse ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel tahribatlara neden olacağı bilinmektedir. Bu nedenle ulusal ve bölgesel turizm plan ve politikalarının oluşturulması önemli bir zorunluluktur (Özdemir, 2006: 240). Bu noktada ulusal turizm plan ve politikaları merkezi yönetim tarafından hazırlanırken, daha küçük kapsamlı yerel turizm politikalarının ise yerel yönetimler ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının öneri ve destekleri bir araya getirilerek oluşturulmalıdır. Kaynakların ve turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla ekolojik ve çevresel tahribatı engellemek; belirli bir zamana ve alana dönük yığılmaların ortadan kaldırılması; ulaşım ve kentsel altyapıyı güçlendirerek turizm de istikrarı sağlamak, oluşturulacak turizm plan ve politikalarının öncelikli amaçları olarak özetlenebilir (Gündüz, 2004: 62).

Ulusal turizm plan ve politikaları geniş kapsamlı ve tüm ülkeyi kapsayıcı nitelikte orta ve uzun vadede hazırlanmış planlar olarak görülmektedir. Yerel turizm planları ise; yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları dahilinde daha küçük kapsamlı olarak bölgedeki sivil toplum kuruluşları ve tüzel kişilerin vb. unsurların önerileri dikkate alınarak hazırlanan plan ve politiklardır. Yerel yönetimlerin turizm alanındaki planlama çalışmalarının fiziksel altyapı planlamaları ve bölgenin ihtiyaç duyduğu diğer gereksinimlerin planlaması olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz. Ulaşım sistemlerinin koordinasyonu, çeşitli rekreatif faaliyetlere hizmet verebilecek park ve bahçelerin oluşturulması, doğal çevrenin korunması, yapılaşmada standartların benimsenmesi ve devamlılığının sağlanması, sanatsal organizasyonlar ve güvenlik unsurları yerel yönetimlere düşen fiziksel altyapı planlamaları olarak ele alınabilir. Diğer yandan bölgenin farklı yerel ve turistik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla gelişim planlarının hazırlanması ve yerel stratejik planların oluşturulması ekonomik ve sosyal açıdan bölgesel kalkınmayı sağlayabilmek adına yerel yönetimlerce hazırlanması uygun olan önemli plan ve politiklardır (Ayaz, 2016: 52-53).

3.3.2. Yerel Yönetimlerin Çevre Korumasına Duyarlılığının Turizm Açısından Önemi

Dünya genelinde ve ülkemizde çevre sorunları her geçen gün çeşitlilik göstermekte ve zaten kıt olan kaynakların daha çok zarar görmesine ve yok olmasına neden olmaktadır. Doğal yaşama ve dolayısıyla insanlığa karşı bir tehdit unsuru halini alan çevresel sorunların yaşam koşullarını çok hızlı bir şekilde etkilemeye başladığı açıkça fark edilmektedir. Bu gelişmeler neticesinde bireylerin doğal ve sağlıklı bir ortamda yaşama haklarının korunmasında yerel yönetimlerin yerine getirmeleri gereken son derece önemli ve zorunlu sorumluluklarının olduğu belirtilmektedir (Cumhuriyet Gazetesi, 2016).

Çevresel sorunlarla mücadelede gerekli tedbirlerin alınması hususu sadece bir kurum veya kuruluşun görev ve sorumluluğunda değildir. Bu tür olumsuzlukları engelleyecek önlemleri tespit etmek, sorunları tamamen ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için öncelikli asıl sorumluluk her ne kadar merkezi yönetimin görevi olarak görülse de bu faaliyetlerden herkese önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu manada çevresel sorunlarla mücadelede yerel yönetimlere düşen en önemli sorumluluk, çevresel sorunların denetimi ve yönlendirme olarak karşımıza çıkmaktadır (Ilgar, 2015).

Çevreye karşı toplumsal bilincin oluşması ve yerel yönetimlerin bu konuda üzerlerine düşen görevleri etkin olarak yerine getirmeleri turizme ve turizmden fayda sağlayan tüm paydaşlara yarar sağlayacaktır. Turizmin gelişimi ve bölgenin tercih edilen popüler bir destinasyon olması çevre faktörlerinin doğallığı ve korunmuşluğuna bağlı bir olaydır (Aslan ve Aktaş, 1994: 44). Dolayısıyla çevre ve turizm ilişkisi birbirini tamamlayan iki unsur olarak ele alınmakta ve turistik talep yaratmada itici bir güç olarak yadsınamayacak bir öneme sahiptir. Bu nedenle turistik bölgelerin tercih edilen bir destinasyon olabilmeleri için öncelikle beşeri ve fiziksel kaynaklar kullanılarak çevre planları oluşturulmalı ve bu konuda her kurum, her birey üzerine düşen sorumlulukları dikkatle takip etmeli ve uygulamalıdır. Bu nokta da çalışmaların etkinliği ve elde edilecek sonuçların faydalı olabilmesi adına mevcut çevresel sorunların iyi tespit ve analiz edilerek buna uygun çevre yönetim planları ve stratejileri hayata geçirilmelidir (Baykal, 2010: 480).

Çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi gibi faaliyetler yerel yönetimlerin kontrolünde en aza indirilebileceği gibi yerel yönetimlerin bu sorunluluklarından uzak kalmaları ile doğayı ve doğal kaynakları hiçe sayarak uyguladıkları plan ve politikalar, çarpık kentleşme, aşırı sanayileşme, alt yapı ve üst yapı eksiklikleriyle kaynakların tahribatına ve uzun vadede yok olmalarına neden olabilmektedirler. Tüm bu olumsuz koşulların ortadan kaldırılması, yerel yönetimlerin doğayı benimseyen ve koruyan plan ve politikaları ile mümkün olacaktır (Zengin, 2009: 117). Yerel yönetimlerin bu doğrultuda çalışmalar gerçekleştirmesi öncelikle ekolojik dengeyi koruma zorunluluğu olarak ve turizm hareketlerini destekleyici bir faaliyet olarak yerel yönetimlerde geliştirilmesi gereken bir anlayış ve yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır.

3.3.3. Yerel Yönetimlerin Turizm İle İlgilenmesini Gerekli Kılan Nedenler

Yerel yönetimler, yerel halka ve bölgeye eğitim, bilim, sanat, kültür ve toplumsal yaşama hizmet etmekle sorumludur. Bu noktada bir veya birden çok sosyal konulara eğilim göstermesi toplumun sosyo-kültürel, ekonomik ve politik beklentilerini karşılayabilmek adına büyük önem taşımaktadır. Hizmet ulaştırmakla yükümlü oldukları alanlarda yaşam kalitesini iyileştirmek, sahip olduğu iş materyalleri ve çalışanlarıyla topluma hizmet sunma ve gelişim sağlama yerel yönetimlerin kurumsal sosyal sorumluluğudur (Uçaktürk, vd.,2009: 3).

Kurumsal sosyal sorumluluk, gerçekleştirilen organizasyon ve sunulan hizmetlerden ekonomik çıkarlar elde etmekten ziyade daha iyi bir toplum ve daha iyi bir çevreye katkıda bulunmak amacıyla dikkate alınması gereken, etik ve sorumluluk anlayışı taşıyan uygulama ve kararların benimsenmesi olarak tanımlanmaktadır (Aktan ve Börü, 2007: 3).

Sosyal sorumluluk kavramı, genel olarak toplum ile ekonomik ilişkileri bulunan, toplumdan ve toplumsal değerlerden kaynak sağlayan ticari işletme ve kuruluşların faaliyetlerini yürütürken kanuna, ahlak standartlarına, insan haklarına duyarlı kalarak çevreye verebileceği zararı en aza indirmek durumunda olduklarını öngören, yürüttükleri faaliyetlerin sadece ekonomik amaçlara dönük değil, aynı zamanda diğer sosyal paydaşlarla işbirliği içinde ve paylaşımcı bir yaklaşım ile gerçekleştirilmesini gerekli gören bir anlayıştır (Argüden, 2007: 38).

Yerel yönetimler toplum ile ekonomik ilişkileri ön planda olan bir kurum değildir. Yerel yönetimler de öncelikli amaç hizmettir. Bu nedenle kurumsal sosyal sorumluluk konusunda yerel yönetimlere düşen pay ekonomik çıkarlardan arındırılmış, sosyo-kültürel ve toplumsal gelişmeyi destekleyici uygulama ve kararların hizmet sunumunda esas alınmasıdır.

Yerel yönetimlerin sorumlu oldukları alanlarda yaşayanların ortak nitelikteki medeni ihtiyaçlarının ve kentin gelişimine etki edecek ekonomik ve sosyal ihtiyaçların karşılanması adına sosyal sorumluluk anlayışını ön planda tutması gerekmektedir (Sarıca ve Yüksel, 2012: 53). Nitekim yerel yönetimlerin yönetim anlayışındaki değişimler ve yerel halkın yöneticilerden beklentilerinin çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik çıkarlarına bağlı olması, yerel yönetimlerin turizm- yerel halk ve turizm- yerel yönetimler ilişkilerine karşı daha duyarlı ve ilgili yaklaşmasını sağlamaktadır

3.3.3.1. Sosyo-Kültürel Nedenler

Turistik bir destinasyonun sosyo-kültürel açıdan gelişmesini sağlayabilecek en önemli paydaşların başında yerel yönetimler gelmektedir. Yerel yönetimlerin turizme yaklaşımları hem yerel halkın tatmini hem de diğer önemli paydaşların karlılığı açısından önemli bir etkiye sahiptir. Yerel yönetimlerin turizm sektörüne karşı olumlu bir yaklaşım sergilemesi destinasyonu sosyo-kültürel ve ekonomik olarak gelişmeye teşvik edecektir. Yerel yönetimlerin turizmi destekleyici yaklaşımları ve bu yönlü uygulama ve politikaları destinasyonda iş yapan işletmelerin ve diğer önemli paydaşların da dikkatini çekerek, yerel yönetimlerin bu çabalarına ortak olmaya gayret göstermeleriyle daha çabuk, daha etkin sonuçlar almalarına katkı sağlayacaktır (Kocaman, 2012: 139).

Turizm, bir bölgedeki sosyal, kültürel ve ticari faaliyetlerin çeşitliliğinin arttırarak farklı kültürlerin tanınmasına ve iletişim yollarının çeşitlilik kazanmasına fayda sağlamaktadır. Turizm ile gelen bu çeşitlilikler turistik destinasyona olumlu katkılar sağlayacağı gibi gerekli tedbirlerin dikkatle alınmaması durumunda bazı önemli sorunların baş göstermesine neden olacaktır. Turistlerin çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla oluşturulacak turistik tesislerin ve alanların ev sahibi toplumun geleneksel değerlerine, toplumsal kimliğine ve doğal kaynaklarına zarar verecek niteliklerden uzak olması büyük önem taşımaktadır (Duran, 2009: 35).

Turizm, insan ilişkilerine dayanan yapısı dolayısıyla etkileşimi ve değişimi hızlandırıcı bir özelliğindedir. Bu değişimler genel olarak destinasyonun sosyo-kültürel yapısına ve değerlerine etki eden değişimler olmaktadır(Duran, 2010: 292).

Sosyo-kültürel, doğal ve geleneksel varlıkların korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında birçok merkezi idare kurumu gibi yerel yönetimlere de önemli sorumluluklar düşmektedir. Kent nüfuslarında yaşanan aşırı artışlar beraberinde plansız yapılaşma ve çevre koruma kurallarına aykırı birçok girişimi de beraberinde getirmektedir (Makas, 2004: 42). Bu nedenle destinasyon olarak sürdürülebilir bir kalkınma hareketinin oluşturulması için turizm planlaması ve politikalarının oluşturularak destinasyonun gelişime açık yönlerinin ve atıl konumda bulunan değerlerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerin aktif rol alması önemli bir zorunluluktur (Yalçın ve Yalçın, 2013: 34).

Sosyo-kültürel değerlerin korunmasında yerel yönetimlere düşen üç önemli sorumluluk vardır. Bunlar; mevcut varlıkların korunması, devamlılığının sağlanması ve tanınırlılığının artırılması olarak ifade edilebilir. Bu sorumluluklar her ne kadar merkezi idarenin fonksiyonları olarak görülse de bu konuda yerel yönetimlerin öncü rol oynamaları etkinliğin gücünü daha da arttıracaktır.

Günümüzde kültür turizmi kapsamında farklı ulus ve kültürlerle ait değerleri görmeye yönelik turistik seyahatler yaygın olarak gerçekleştirilmektedir. Deniz, kum, güneş üçlüsünden ziyade sosyal, kültürel ve tarihi değerlerin turistik açıdan daha da çekicilik kazanması, bölgesel olarak sosyal ve ekonomik açıdan gelişmeye imkan sağladığı gibi, kültürel unsurların da tanıtımına fayda sağlamaktadır (Can, 2013: 261).

Yerel yönetimlerin turizm ile sosyo-kültürel olarak ilişkileri destinasyonun tanıtım ve pazarlaması, geleneksel unsurların devamlılığının sağlanması, turistik alt yapı ve üst yapı yatırımlarına katkıda bulunmak, nitelikli işgücü istihdamına katkı sağlamak, bölgedeki işletmelere çalışma standartları getirilmesi ve denetlenmesi yerel yönetimlerin turizm ile sosyo-kültürel ilişkilerini ortaya koyan genel değerlendirme maddeleri olarak belirtilebilir (Keskin, 2016: 149).

Yerel yönetimler ve turizm ilişkisinin de sosyal ve kültürel yapıyı ilgilendiren önemli konulardan biri de kültürel planlamadır. Kültürel planlama belirli bir alanda

yer alan kültürel unsurların stratejik ve bütünsel olarak kamu planlamasına dahil edilmesi sürecidir. Gerek sanatsal, tarihi ve doğal unsurların gerekse toplumun geleneksel değer ve motiflerini yansıtan yapı ve alanların muhafaza edilmesi ve kullanılır konumda tutulması kültürel planlama da yerel yönetimlerin önem ve özen göstermesi gereken önemli konular olarak dikkat çekmektedir. Yerel yönetimlerde kültürel planlama denildiğinde akla ilk olarak sanatsal etkinlik planlamaları gelmekte ve birbirleri ile karıştırılmaktadır. Sanatsal etkinlik planlaması; tiyatro, galeri, müze ve çeşitli sanat merkezlerinin faaliyet programlarının oluşturulması, kültür ve sanat kurumlarının, bağımsız sanatçıların desteklenmesine ilişkin proje ve programların yıllık planlar şeklinde hazırlanmasını ifade etmektedir. Kültürel planlama ise; kentsel tasarım, sanatsal faaliyetler, ulaşım koordinasyon ve güvenlik odaklı unsurları göz önünde bulundurarak, kültür odaklı bir planlamayı ifade etmektedir (İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı Yayını(İSKV), 2016: 21).

3.3.3.2. Ekonomik Nedenler

Ekonomik gelişimde süreklilik gösteren turizm sektörü istihdama ve sermaye yatırımlarına yapmış olduğu katkılar neticesinde ulusal ve bölgesel ekonomilerin önemli kaynaklarından birisidir (Yamak, vd., 2012: 205). Ulusal ve bölgesel kalkınmada önemli bir araç olarak görülen turizm sektörü istihdam ve sermaye yatırımlarına katkısının yanı sıra vergi gelirlerinin artırılmasında ve ödemeler dengesi sorunlarının ortadan kaldırılmasında etkin rol oynayan önemli bir sektördür (Çoban ve Özcan, 2013: 244).

Turizmin ulusal ve bölgesel düzeyde gerçekleşen ekonomik katkıları, turistlerin destinasyonu ziyaretleri ve bu ziyaretlerde yapmış oldukları harcamalar ile ulusal ve bölgesel gelirlerde sağlanan artışlar olarak ifade edilmektedir. Yaşanan bu artışlar hem yerel işletmelerin hem de yerel yönetimlerin gelir kaynaklarını oluşturmaktadır. İşletmeler bu gelir artışını sunmuş oldukları yeme-içme, konaklama ve eğlence hizmetlerinin karşılığı olarak alırken, yerel yönetimler de gelir artışlarının çoğunu vergilendirme yolu ile elde etmektedir (Toprak, 2007: 90).

3.4. Yerel Yönetimlerde Bütçe

Bütçeleme yönetsel bir süreç çerçevesinde oluşturulan, verimlilik ve performans standartlarını esas alan bir planlama ve programlama sürecidir. Yöneticilerin ve çalışanların ulaşmayı hedefledikleri örgütsel amaçlara ulaşmadaki zaman aralığı, ulaşıp ulaşılamadığı gibi konuların değerlendirildiği spesifik bir süreçtir. Belirli bir dönem için oluşturulan hedeflere dönük ihtiyaç duyulan finansman ve finansman kaynaklarının belirlendiği sürece kadar devam etmektedir (Uysal, 1997: 68-69).

Planlanmış hizmetlerin yerine getirilmesi, gerekli araç ve gereçlerin satın alınması veya kiralanması gibi konular gerek kamu gerekse özel kurumların finansal bir kaynağa ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Gerçekleştirilmesi planlanan hizmetlerin gelir ve gider tahminlerinin oluşturulması yerel yönetimlerde bütçe ve bütçe planlamasının gerekliliğini ve önemini göstermektedir. Bütçe; kurumların gerçekleştirmeyi amaçladıkları faaliyet programlarına dönük verimlilik ve tutumluluk ilkelerinin esas alındığı finansal bir süreçtir (Doğan, 2014: 164).

Yerel halkın sosyal ihtiyaçlarının karşılanması noktasında yerel yönetimler çeşitli harcamalar yapmaktadırlar. Bu nedenle bütçe konusunun yerel yönetimler açısından da çok önemli bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Yerel yönetimler açısından bütçe şu şekilde tanımlanabilir. Bir mali yıl içerisinde gerçekleştirilmesi planlanmış faaliyetlere yapılacak harcamalar için gelir-gider değerlendirmelerin yer aldığı, gelirlerin toplanmasına ve harcama yapılmasına izin veren, kurumun bu konuda yetkili karar mercilerince mali yılbaşından itibaren yürürlüğe konulmak üzere hazırlanan stratejik finansal planlama sürecidir (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), 2009: 12). Daha basit bir şekilde açıklamak gerekirse; üst yönetimin gelecek faaliyet dönemi için belirlemiş olduğu politika, plan, amaç ve hedeflerin resmi ve sayısal ifadesidir (Yalkın, 1989: 7).

Bütçe hazırlama yoğun dikkat ve özen gösterilmesi gereken bir süreçtir. Bu nedenle yerel yönetimlerde bütçe oluşturma sürecinde farklılıklar ve bunu sonucunda aksaklıkların yaşanmaması için bu görev ve sorumluluklardan sorumlu kişi veya kurullar, yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluklarının belirtilmiş olduğu kanunlarca belirlenmiş durumdadır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 38. maddesine göre Belediyelerde bu sorumluluk belediye başkanına ve belediye meclisine

düşmektedir. Bu durum 5303 sayılı il özel idaresi kanununun 45.maddesinde, il özel idaresinin en yetkili kişisi konumunda bulunan Vali'nin bütçe tasarısını hazırlaması ve il encümenini tasvip ve onayı ile gerçekleştirilmektedir. Büyükşehir belediyelerinde durum belediye kanununda belirtildiği gibi başkan ve meclis üyelerinin sorumluluğunda gerçekleştirilmektedir.

3.4.1. Yerel Yönetimlerde Bütçe Hazırlama Süreci

İl özel idarelerinde bütçe hazırlama süreci kurumun yetkilisi Vali tarafından stratejik planın hazırlanması ve yetkili birimlere bütçe çağrısı yapılması ile başlamaktadır. Bu çağrı üzerine birimler kendi bütçelerini hazırlayıp saymana verirler. Sayman birimlerden toplamış olduğu bütçe tahminlerini ortak bir bütçede birleştirerek gelecek mali yıl içerisinde gerçekleşmesi tahmin edilen bütçe taslağını, Vali'ye sunar. Hazırlanan bütçede herhangi bir eksiklik veya hata görülmemesi durumunda hazırlanan bütçe taslağı Vali tarafından il genel meclisine sunulur. İl genel meclisi bütçeyi kendi bünyesinde oluşturduğu Plan ve Bütçe Komisyonunda inceletir. İl genel meclisi, komisyondan gelen bütçeyi komisyon toplantı süresi de dâhil olmak üzere en çok yirmi gün içinde görüşüp, karara bağlar. İl encümeni tarafından da kabul görmesi durumunda son olarak İçişleri Bakanlığı'nın onayına sunulmaktadır. Burada da herhangi bir eksiklik veya hata görülmemesi durumunda bakanlıktan onay alan bütçe taslağı mali yılda yürürlüğe girmek üzere kesinleşir (Güngör ve Demirtaş, 1999: 79).

Belediyelerin bütçe hazırlık süreci belediye başkanının sorumluluğunda stratejik planın hazırlanması ile başlar. Belediye bütçesi hazırlanırken üst yönetici olan belediye başkanı stratejik plan ve performans programına uygun olarak gider bütçelerini hazırlamak üzere birimlere bütçe oluşturma çağrısı yapar. Mali hizmetler birimi idarenin bütçe tasarısını oluşturur ve oluşturulan bütçe belediye başkanı tarafından belediye encümenine verilir. Belediye encümeni otuz gün içerisinde bütçe tasarısını inceler ve bir rapor hazırlar. Bu rapor da bütçede belirtilen gelir- gider durumlarına ilişkin olumlu veya olumsuz değerlendirilmelere yer verilmektedir. Belediye başkanlığı tarafından encümene sunulan bütçe tasarısı aynı zamanda "5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü" kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere İçişleri Bakanlığı'na da gönderilir. Bütçe tasarısı belediye başkanı tarafından son kez incelenir ve belediye meclisine sunulur. Belediye meclisi

bütçeyi kendi bünyesinde oluşturduğu Plan ve Bütçe Komisyonunda inceletir. Belediye meclisi, komisyondan gelen bütçeyi komisyon toplantı süresi de dâhil olmak üzere en çok yirmi gün içinde görüşüp, karara bağlar. Böylece belediye bütçesi oluşmuş olur (Yüksel, 2016: 14).

Büyükşehir belediyelerinde durum belediye kanununda belirtildiği gibi başkan ve meclis üyelerinin sorumluluğunda gerçekleştirilmektedir. Büyükşehir belediyelerinde bütçe hazırlama süreci il belediyelerindeki süreç ile aynı şekilde ilerlemektedir. İl belediyelerinden farklı olarak, Büyükşehir belediye bütçesi ile ilçe belediyelerinden gelen bütçeler bir bütün olarak değerlendirilerek ortak bir bütçe taslağı hazırlanır ve büyükşehir belediye meclisine sunulur ve büyükşehir belediye meclisince yatırım ve hizmetler arasında bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirilerek kabul edilir (Bülbül, 2006: 101).

Köy idarelerinde bütçe hazırlama süreci diğer yerel idarelerin bütçe belirleme süreçlerinden farklıdır. Belediye, İl özel idaresi ve Büyükşehir belediyelerinde kurumun en yetkili kişisi ve meclisin etkin olduğu görülmektedir. Ancak köy idaresinden sorumlu konumda bulunan muhtar ve ihtiyar meclisinin kararı nihai karar değildir. Vesayet makamı olarak Kaymakamlık veya Valilik köy bütçelerinin kesinleştirilmesinde son söz sahibidir (ekodialog.com, 2016).

3.4.2. Yerel Yönetimlerde Bütçe Hazırlama Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Yerel yönetimlerde bütçe hazırlama süreci yerel yönetim birimlerinin sahip olduğu maddi ve mali kaynakların nerelere ve hangi önceliklere göre tahsis edildiğini göstermeleri verimlilik ve tutumluluk ilkelerinin esas alınması bakımından son derece önemlidir. Her yerleşim yerinin hizmet gereksinimi farklılıklar gösterebilmektedir. O nedenle, bütün yerel yönetim birimleri için ortak/standart bir hizmet/ihtiyaç gereksinim sıralaması yoktur. Mevsimsel koşullar, altyapı ve üstyapı gereksinimleri, ulaşım, güvenlik gibi ihtiyaçların yanı sıra hizmet sunulan yerel halkın sosyo-demeografik yapısı gibi unsurlar bile yerel düzeyde hizmet gereksinimlerini farklılaştırmaktadır (TEPAV, 2009: 18). Ama yine genel itibariyle dikkate alınması ve özen gösterilmesi gereken ortak hususlar şu şekilde belirtilebilir (5018 Sayılı Kamu İdare Bütçeleri Kanunu, madde 13);

- a) Bütçelerin hazırlanması ve uygulanmasında, makroekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak esastır.
- b) Kamu idarelerine bütçeyle verilen harcama yetkisi, kanunlarla düzenlenen görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla kullanılır.
- c) Bütçeler kalkınma planı ve programlarda yer alan politika, hedef ve önceliklere uygun şekilde, idarelerin stratejik planları ile performans ölçütlerine ve fayda-maliyet analizine göre hazırlanır, uygulanır ve kontrol edilir.
- d) Bütçeler, stratejik planlar dikkate alınarak izleyen iki yılın bütçe tahminleriyle birlikte görüşülür ve değerlendirilir.
- e) Bütçe, kamu malî işlemlerinin kapsamlı ve saydam bir şekilde görünmesini sağlar.
- f) Tüm gelir ve giderler gayri safi olarak bütçelerde gösterilir.
- g) Belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmemesi esastır.
- h) Bütçelerde gelir ve gider denkliğinin sağlanması esastır.
- ı) Bütçeler, ait olduğu yıl başlamadan önce Türkiye Büyük Millet Meclisi veya yetkili organlarca kabul edilmedikçe veya onaylanmadıkça uygulanamaz.
- j) Bütçelerde, bütçeyi ilgilendirmeyen hususlara yer verilmez.
- k) Bütçeler kurumsal, işlevsel ve ekonomik sonuçların görülmesini sağlayacak şekilde Maliye Bakanlığınca uluslararası standartlara uygun olarak belirlenen bir sınıflandırmaya tâbi tutularak hazırlanır ve uygulanır.
- l) Bütçe gelir ve gider tahminleri ile uygulama sonuçlarının raporlanmasında açıklık, doğruluk ve malî saydamlık esas alınır.
- m) Kamu idarelerinin tüm gelir ve giderleri bütçelerinde gösterilir.
- n) Kamu hizmetleri, bütçelere konulacak ödeneklerle, mevzuatla belirlenmiş yöntem, ilke ve amaçlara uygun olarak gerçekleştirilir.
- o) Bütçelerde, ödenekler belirli amaçları gerçekleştirmek üzere tahsis edilir

3.4.3. Yerel Yönetimlerde Performans Programları

Yerel yönetimlerde bütçeler incelendiğinde uygulanacağı mali yıl içindeki amaç ve hedefleri performans programı olarak değerlendirilmektedir. Performans programı, yerel yönetimin mali yıl içerisinde gerçekleştirmeyi hedefledikleri faaliyetler ve bu faaliyetlerin tahmini maliyetlerinin yer aldığı kapsamlı bir programdır. Yerel yönetimlerin hizmet ulaştırmakla yükümlü oldukları alanların fazla olması, performans programlarında ayrı kalemler olarak değerlendirilmesini öngörmektedir. Böylelikle bütçe tahminleme aşamasında ihtiyaç duyulan harcama

giderlerinin daha çabuk görülmesine ve daha etkin tespitlerin yapılmasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerde performans programları belirli bir sistem dahilinde oluşturulmaktadır. Performans programları yerel yönetimlerin vizyonuna bağlı olarak kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri, faaliyet maliyetlerini ve bütçe tahminleme sürecinin kontrolünü ön gören tedbirlerden oluşmaktadır (Karaaslan, 2016).

Yerel yönetimler tarafından hazırlanan performans programları rapor niteliğinde oluşturulan kaynaklardır. İçyapısı incelendiğinde iki bölümden oluştuğu görülmektedir. Birinci bölümde yerel yönetimin görev ve sorumlulukları, teşkilat yapısı, fiziki kaynakları ve insan kaynaklarına ilişkin genel bilgilendirmeler yer almaktadır. İkinci kısımda ise; mali yıl içerisinde gerçekleştirilmesi hedeflenen hizmetler ve bu hizmetleri gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulacak maddi kaynak miktarını gösteren tabloların yer aldığı görülmektedir.

3.4.4. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin Performans Programlarında Kültür ve Turizm Faaliyetlerine Ayırdığı Paylar

Balıkesir belediyesi, 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanunla Büyükşehir belediyesi olma hakkına sahip olmuştur. Gerekli hazırlık aşaması ve prosedürlerin yerine getirilmesi ile birlikte 2014 yılında Büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşmuştur. Ekonomik, kültürel, doğal ve tarihi açıdan büyük bir öneme sahip olan Balıkesir'in, bu gelişme ile birlikte yerel yönetim yapısında fiziki değişimler meydana gelmiştir.

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un ikinci maddesinde belirtildiği üzere merkez de Altıeylül ve Karesi ilçe belediyelerinin kurulması kararlaştırılmış, eski düzenleme ile on sekiz olan ilçe belediye sayısı yirmiye yükseltilmiştir.

Çıkarılan bu kararname ile ilin idari yapısından önemli değişimlere gidildiği görülmektedir. Bu değişimin en önemli örneklerinden bir tanesi bir yerel yönetim organı olarak hizmet sunan il özel idaresinin tüzel kişiliğinin son bulmasıdır. İl özel idaresinin yürütmekle yükümlü olduğu görev ve sorumluluklar kararname ile yeni kurulmuş olan büyükşehir belediyesinin sorumluluğuna verilmiştir (6360 Sayılı Kanun, madde: 1).

Balıkesir'in büyükşehir olması ile birlikte daha önce müdürlük statüsünde hizmet vermekte olan birimlerin yeni düzenlemelerle birlikte daire başkanlığı olarak hizmet verdiği görülmektedir. Bu kapsamda Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin organizasyon şemasında kaliteli ve düzgün hizmet sunabilmek adına faaliyette olan on altı daire başkanlığı bulunmaktadır. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Balıkesir'de doğal, tarihi, kültürel ve geleneksel varlıkların korunması, devamlılığının sağlanması ve geliştirilmesi gibi önemli sorumluluklar, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Büyükşehir belediyesi bünyesinde yer alan on altı daire başkanlığından sadece biri olan Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı, daire başkanlıkları arasında kentin kültürel yönden gelişmesi, zenginliklerin yaşatılması ve tanıtılması, kent imajı oluşturma ve kent kimliğinin korunması gibi önemli sorumluluklara sahip olması dolayısıyla diğer birimlere göre daha stratejik ve dikkat çeken önemli bir göreve sahiptir.

Balıkesir'in doğa, kültür ve termal turizm gibi başlıca önemli turizm çeşitlerine ev sahipliği yapabilecek önemli bir turizm potansiyelinin oluşu, ilin jeopolitik olarak hem Ege denizine hem de Marmara denizine kıyısının olması ve üç önemli şehrimiz olan İstanbul, Bursa ve İzmir'e yakınlığı, Balıkesir'in önemli özelliklerindedir (Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA), 2012: 6). Burada kısaca bahsettiğimiz özellikler kültürel ve sosyal anlamda Balıkesir'de bu faaliyetleri koordine ve kontrol eden, finansal açıdan destekleyen kamu kurumlarının ve başka kurumsal yapıların varlığının önemine dikkat çeker niteliktedir.

6360 sayılı kanunla, yeni bir idari yapı olarak büyükşehir belediyesinin kurulması, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarının daha da artmasına neden olmuştur. İl özel idaresinin tüzel kişiliğinin son bulmasıyla büyükşehir belediyesinin hizmet ulaştırmakla yükümlü olduğu alan ve kişi sayısının artması, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin genel bütçe vergilerinden daha fazla pay olmasına hak tanıyan yeni düzenlemeleri de beraberinde getirmiştir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2014:7).

Kentin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmişliğinin sağlanabilmesi yerel yönetimin etkin yönetim anlayışına, doğru stratejiye ve yeterli bütçeye sahip olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle performans programlarında kentin ihtiyaç duyduğu hizmetler ve maddi kaynak ihtiyacı yerine getirilmesi hedeflenen her iş ve

iş alanı için ayrı ayrı değerlendirildiğini Ek 1’de görmekteyiz. Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin 2016 yılı performans programında kültür ve sosyal işler için belirlemiş olduğu stratejik amaç ve hedefler, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığının sorumluluğunda yürütülmektedir. Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı bu faaliyetlerin yürütülmesindeki stratejik amaçlarını, “ Katılımcılığı Esas Alarak Balıkesir’i Kültürel ve Sportif Cazibe Merkezi Yapmak ve Kentin Sosyo-Ekonomik Gelişimine Katkıda Bulunmak” olarak açıklamaktadır. Hedeflerini ise; il genelinde kültürel ve sanatsal faaliyetler gerçekleştirmek, tarihi mirası, kültürel ve doğal zenginlikleri koruyup çağdaş yaşamla buluşturmak ve gelecek nesillere aktaracak etkinlikler düzenlemek, kardeş şehir ilişkilerinin etkinleştirilmesini sağlamak, ilin etkin ve etkili bir şekilde tanıtımını gerçekleştirmek, sosyal hizmet faaliyetlerini etkinleştirmek ve yaygınlaştırmak olarak ifade etmektedir.

Belirtilen tüm bu stratejik amaç ve hedeflerin yerine getirilmesi maddi kaynak zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin belirlenen stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda faaliyetlerin etkin ve yararlı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla sadece kültür ve turizm organizasyonlarını desteklemeye yönelik 2016 yılı için 6.970.078 Türk lirası maddi yatırım ve destek planının olduğu görülmektedir. Burada belirtilen toplam tutar doğrudan turizme destek amaçlı kaynak ihtiyacını belirtmektedir. Ek-1’de sunulan Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı’nın 2016 yılı için; Katılımcılığı esas alarak Balıkesir’i kültürel ve sportif cazibe merkezi yapmak ve kentin sosyo-ekonomik gelişimine katkıda bulunmak amacıyla ihtiyaç duyduğu harcama kalemlerinden doğrudan turizmle bağlantılı olan kaynak ihtiyacı dikkate alınmıştır. Bunun sonucunda $5.376,427+676,818+481,818+439,015=6.970,078$ TL toplam tutarına ulaşılmıştır.

4. BALIKESİR İLİ TURİZM POTANSİYELİ

Balıkesir tarihi ve kültürel değerleri göz önüne alındığında, turistik açıdan çok önemli değerlerin bir arada olduğu, mevcut turistik kaynaklarının yanı sıra alternatiflere de kaynak olabilecek potansiyele sahip önemli bir ilimizdir.

Bir ucu Marmara diğer ucu Ege Denizi'ne açılan özel bir coğrafi konuma sahip olması, eşsiz doğasında çok çeşitli fauna ve flora türlerine ev sahipliği yapıyor olması, doğa ve kültür varlıkları bakımından zengin turistik kaynakları turistik bir cazibe merkezi olarak ön plana çıkmasına yardımcı olan önemli özellikler olarak dikkat çekmektedir (Yılmaz ve Gürol, 2012: 28).

Balıkesir turistik yönden çeşitli çekiciliklere sahiptir. Bu durumu örnekleyebileceğimiz birçok husus vardır. Ancak en dikkat çekicilerinin birkaçından şu şekilde bahsedebiliriz. Akdeniz iklimi ile Karadeniz iklimi arasındaki geçiş bölgesinde yer alıyor olması, iklim özelliklerinin yer yer farklılaşmasına neden olduğu bilinmektedir. Başka bir örnekle pekiştirmek ve potansiyel turistlerin tercihleri üzerindeki etkisini daha iyi ortaya koyabilmek adına Marmara ve Ege Denizi'ne kıyıların olması, Alpler' den sonra oksijen oranı en yüksek olduğu tespit edilen ve astım hastalarının ziyareti için uygun koşullara sahip Kaz dağlarının il sınırları içinde oluşu aktarılabilecek önemli turistik kaynak ve özelliklerindedir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2012).

Doğal, tarihi ve kültürel değerleri ile açık hava müzesi olarak tabir edilebilecek zenginlikleri ile Balıkesir, doğa ve kültür turizmi açısından turistlerin tercihlerini etkileyen çok yönlü kaynakları ile Türk turizmi açısından doğal, tarihi, geleneksel ve kültürel değerleri ile güzide turistik merkezlerimizden birisi olmuştur (balikesirkulturturizm.gov.tr, 2016a).

Zenginlikleri ve doğal güzellikleri ile yüksek turizm potansiyeli taşıyan Balıkesir, sahip olduğu tabiat ve kültür varlıkları bakımından Türkiye'de üst sıralarda yer almaktadır. Balıkesir her ne kadar deniz turizmi ile ön plana çıkıyor olsa da eko

turizm, termal turizm, spor turizmi ve kongre turizmi gibi diğerk önemli turizm çeşitlerine ev sahipliğı yapabilecek potansiyele sahiptir (GMKA, 2010).

Bu bölümde Balıkesir'in turizm potansiyelinin daha net açığı çıkarılması ve değerlerinin daha iyi tanıtılabilmesi amacıyla, Balıkesir'de Termal Turizm, Eko Turizm ve Kıyı Turizmi olarak üç kategoride değerlendirilecektir.

4.1. Balıkesir'de Termal Turizm

Jeotermal kaynaklar yüzyıllardır insanlığa fayda sağlamak amacıyla çok çeşitli alanlarda kullanılmıştır. Öncelikli olarak insanların sağlık ve ısınma gibi önemli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullandıkları bu kaynaklar günün gelişim gösteren şartları ile daha farklı alanlarda da kullanmaya başlandığı görülmektedir. Daha önceleri merkezi ısınma, sanayi amaçlı elektrik üretimi ve seracılık gibi alanlarda kullanıldığı görülen jeotermal kaynakların, 20. yüzyılda ulaşımın gelişmesi ve erişilebilir kaynakların kullanıma uygun hale getirilmesiyle turizm amaçlı olarak da kullanımına imkan doğmuştur (Gayrimenkul ve Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneğı (GYODER), 2015).

Termal kaynaklar, insanların var olan sağlığını korumak veya bozulan sağlığını geri kazanmak amacıyla, termal kaynakların doğal, dinlendirici ve tedavi edici özelliklerinden faydalanmak istemesi üzerine önem kazanmıştır (Hemidov, 2012: 24). Turizm temel olarak bireylerin yeme-içme, eğlence ve dinlenme gibi ihtiyaçlarını karşılamayan bütünleşmiş faaliyetler topluluğudur. Sağlık amacıyla seyahat eden insanlar da seyahatleri süresince ulaşım, konaklama, yeme-içme, eğlenme gibi turistik hizmetlere ihtiyaç duymaktadırlar. Konunun bu şekilde gelişim göstermesi turizmin konu ile daha yakın bir ilişki içerisinde olmasını ve termal turizm kavramının var oluşunu desteklemektedir.

Ülkemiz, jeotermal su kaynakları bakımından çok büyük bir potansiyele sahiptir. Mevcut termal kaynakların sıcaklığı ve kimyasal özellikleri incelendiğinde dünya genelinde tespit edilmiş ve hizmet sunmakta olan birçok termal kaynaktan daha üstün niteliklere sahip olduğu yapılan araştırma ve incelemeler neticesinde ortaya konmuştur (visitturkeyforhealthcare.com, 2016).

Ülkemizin bu denli zengin içerikli termal kaynaklara sahip olmasındaki temel etken dünyanın en önemli jeotermal kuşağı üzerinde yer alıyor olmasından

kaynaklanmaktadır. Kaynak sayısı ve mineral değerleri bakımından Dünya ve Avrupa genelinde kaynaklara göre değerlendirildiğinde dünya çapında yedinci, Avrupa genelinde ise birinci en zengin termal kaynaklara sahip ülke konumundadır (saturk.gov.tr, 2016).

Ülkemiz çeşitli bölge ve illerinde çok zengin termal kaynaklara sahiptir. Termal kaynakların yaygın olarak görüldüğü ve en çok termal turizm merkezine sahip ili ise Balıkesir'dir. Balıkesir ve ilçelerinde bulunan termal kaynakların fiziksel ve kimyasal bileşenleri açısından, sıcaklık değerleri bakımından ve kaynak kullanımı açısından çeşitlilik sağlaması termal kaynakların çeşitli hastalıkların tedavisi amacıyla kullanılmasına imkan sağlamaktadır. Ayrıca bölgenin uygun iklim koşulları daha uzun süreli bir kür mevsimi olanağı sunmaktadır (balikesirkulturturizm.gov.tr, 2016b).

Tablo 3. Balıkesir'de Termal Bölgeler

Termal Alan	İlçe	Termal Turizm Merkezi	Su Sıcaklığı (°C)
Pamukçu	Altıeylül	Var	58
Kiraz	Altıeylül	Yok	40
Güre	Edremit	Var	40-58
Bostancı Köyü	Edremit	Var	40-57
Derman Ilıcası	Edremit	Var	48-58
Gönen	Gönen	Var	71-82
Ekşidere	Gönen	Var	38-46
Kızıkköy	Manyas	Var	45-50
Kepekler	Susurluk	Var	58
Yıldız	Susurluk	Yok	56-68
Dağ Ilıcası	Balya	Var	51-61
Hisarköy	Bigadiç	Var	85-92
Hisaralan	Sındırgı	Var	46-98
Emendere	Sındırgı	Var	33
Aşağımusalar	Dursunbey	Yok	29
Karaağaç	Gömeç	Yok	35
Zeytinpınarı	Burhaniye	Yok	20

Kaynak: (GYODER, 2015: 53).

Yukarıdaki tabloda belirtilmiş olan termal kaynaklar ve termal merkezler Balıkesir'in bu yönden ne kadar zengin olduğunu açıkça göstermektedir. Nerelerde bulunduğu yönelik bir değerlendirme yapılacak olduğunda, hemen hemen her ilçesinde termal kaynağa rastlamak mümkündür. Ülkemiz ve özellikle de Avrupa'nın

artan nüfus ortalamaları bu kaynakların değerlendirilmesi için çok önemli bir fırsat olarak dikkat çekmektedir. İnsanların sağlık anlayışındaki gelişmeler ve alternatif tıp inancı günden güne önem kazanmaktadır. İnsanların sağlıklarını korumak veya geri kazanmak adına doğal kaynaklara ve yöntemlere başvurması yaygınlaşmaya başlamıştır ve herkes için popüler bir anlayış olmaya adaydır. Ayrıca ziyaretçilerin her ne kadar kesin bir bulgu olmasa da bu kaynakların her birinin farklı hastalıklara iyi geldiğini düşünüyorsa ziyarete etmelerini etkileyen diğer önemli neden olarak göze çarpmaktadır. İlin termal kaynakların zengin bileşimlere sahip olması ve sıcaklık değerlerinin üst seviyelerde tespit edilmesi kaynakların termal turizmi amacıyla kullanımını ve kaynakların bulunduğu alanlarda turistik termal merkezlerinin kurulmasını sağladığı görülmektedir. Termal kaynak bakımından bu kadar zenginliğe sahip olan bir bölgede, bu alanda hizmet sunan termal merkez yatırımlarını ve girişimlerini bir hayli arttırdığı ve ilerleyen zamanlarda daha da arttıracığı şüphesizdir. Balıkesir termal kaynakları kadar bu kaynakları hizmete sunan tesisleri ile de zenginlik kazanmış bir ilimizdir. Balıkesir’de termal turizm alanında faaliyet gösteren turistik işletmeler Ek-3’te yer verilen tabloda belirtilmektedir.

Ek-3’te yer alan tablo incelendiğinde termal kaynakların bulunduğu alanlara kurulmuş 20 tesisin etkin olarak faaliyette olduğu görülmektedir. Bu işletmelerin 8’i bakanlık belgeli, 12’si ise belediye işletme belgeli olarak faaliyet göstermektedirler. Toplamda 2867 oda ve 8560 yatak kapasitesine sahip olan tesisler, Balıkesir’de termal turizm yatırımlarının iyi bir seviyede olduğunu göstermektedir. Mevcut yatırımlar şu an için yeterli olarak görünüyorsa bile Balıkesir’in büyük bir termal potansiyele sahip olması dolayısıyla bu alanda gerçekleştirilecek yatırımlara gerekli teşvikler sağlanmalı ve Balıkesir’in bu pazardan daha fazla pay alabilmesi için gerekli çalışmalar büyük bir özen ve titizlikle yürütülmelidir.

4.2. Balıkesir’de Eko Turizm

Günümüzde her geçen gün artış gösteren çevresel sorunlar doğal yaşam alanlarını ve insan hayatını tehlikeye sokan önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevre kirliliği, su ve hava kirliliği, biyolojik çeşitliliğin azalması, iklim değişikliği ve denizlerin kirlenmesi gibi çevresel sorunlar doğa üzerinde ağır

tahribatlar yaratmakta ve kültür varlıklarının yok olmasına neden olmaktadır (Tuğun ve Karaman, 2014: 322).

Doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması toplumda ve idari birimlerde sosyal bilincin geliştirilmesi ve koruma politikalarının oluşturulması ile mümkün olacaktır. Turizmin kaynağını oluşturan kültürel ve doğal varlıkların korunması turizm açısından büyük önem arz etmektedir. Nitekim insanların fiziksel ve psikolojik beklentilerinin ve haz anlayışlarının farklılık göstermesi, turizm türlerinin çeşitlilik göstermesinde önemli bir etkidir. Geleneksel ve tarihi varlıkları görmeyi ve merakını gidermeyi amaçlayan turistler kültür turizmi kapsamında, deniz, kum, güneş üçlüsüyle bir arada olmak isteyen turistler ise; kıyı turizmi kapsamında ele alınmaktadır. Değişen hayat koşulları, çevresel olaylar ve bir takım demografik özellikler insanları doğa ile yakınlaşmaya ve daha sessiz, kalabalıktan uzak, temiz oksijen ve yeşilin bulunduğu alanlara yönlendirmektedir. İnsanların bu tür bir arayışın içine girmeleri doğal güzellik ve özelliklere sahip alanların turizm ile değerlendirilmesine ve Türk turizminde klasikleşen deniz-kum-güneşin yerine insan-doğa ve rekreasyon hareketlerinin buluşmasına imkan tanımıştır. Bu gereklilik ve artan potansiyel, turist ve doğa buluşmasını hareketlendiren eko turizmin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Eko turizm, doğa ve insan ilişkilerini daha yakın hale getirmeyi hedefleyen, doğal ve kültürel kaynakların önemini daha iyi anlamaya yardımcı bir turizm çeşididir (Arslan, 2005: 31). Diğer bir ifade ile eko turizm, diğer turizm çeşitlerine göre seyahat edenlerin kendilerini doğaya ve kültürel varlıklara karşı daha sorumlu hissetmelerine yardımcı olan, sosyal sorumluluk bilinci ile ilişkili bir turizm hareketi olarak değerlendirilmektedir (Kaypak, 2010: 95).

Biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkı sağlama, yerel halkın refah düzeylerini arttırma, doğal kaynakların en az tüketimle kullanımının sağlanması ve özellikle kırsal kesimlerde yaşayanların turizme katılımı ve bundan bir pay sahibi olmalarını sağlaması eko turizmin önemli bileşenleri olarak belirtilmektedir (Akgün, 2009: 10).

Doğal ve kültürel açıdan çeşitli özelliklere ve hassasiyete sahip alanlarda gelişim gösteren eko turizm, doğaya ve turistik açıdan öneme sahip değerlere karşı

tutumlu ve duyarlı davranışların gelişmesine yardımcı olmaktadır (Çevirgen, 2004: 50).

Balıkesir, eko turizm açısından çok değerli kaynaklara sahiptir. Bunların en önemlilerinden biri sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve kültürel kaynakları ile Kaz Dağları Milli Parkı'dır. Birçok fauna ve flora çeşidine ve endemik türlere sahip olan Kaz Dağları Milli Parkı, dünyaca üne sahip değerli alanlardan bir tanesidir (Arı ve Soykan, 2006: 5).

Biga yarımadasının güneydoğusunda esas eksenini Ayvalık/Balya yönünde olan ve Edremit Körfezi'nin kuzeyinde yer alan Kaz Dağları jeopolitik yapısı, iklimi, toprak ve su özellikleri ve yaban hayatı gibi varlıklarıyla ekolojik olarak son derece zengin ve hassas bir ekosistem yapısına sahip, eşsiz bir doğa harikası olarak Balıkesir ve Türk turizminin önemli bir parçasıdır (Öztuna, 2010: 42).

Kaz dağları ve çevresi topoğrafik yapısı itibariyle vadi ve derelere sahiptir. Güney yamaçları boyunca uzanan Şahindere Kanyonu, Zihindere ve Ayı Deresi Kanyonu bölgedeki temiz hava kaynağını oluşturmaktadırlar. Su kaynakları bakımından zengin olan Kaz dağları bu özelliği neticesinde bitki örtüsü bakımından da zenginlik göstermektedir. Dağda yüz bin familyaya ait 800 civarında birçok tür bulunmakta ve 73'ü sadece Kaz dağlarında bulunan endemik türler olarak bilinmektedir (İrtem ve Karaman, 2004).

Doğasıyla ünlü olduğu kadar mitolojik hikayelerdeki yeri ile de üne sahip olan Kaz dağları, dünyanın ilk güzellik yarışmasının yapıldığı ve sarıkız efsanesinin geçtiği yer olarak bilinmektedir. Hikayeye göre; Tanrılar, Thetis ile Peleus'un düğünü için toplandıklarında, düğüne davet edilmeyen Eris (Nifak), Athena, Hera ve Afrodit'in bulunduğu yere altın bir elma atar. Elmanın üzerine "en güzeline" yazılı bir not bırakır ve üç tanrıça arasında "en güzel benim" tartışması başlar. Zeus, en güzelin seçilmesinde hakem olarak Kaz Dağı'nda mitolojik ismi ile İda Dağı'nda bulunan Paris'i görevlendirir. Tanrıçalar, Paris'in önünde güzellikleriyle övünüp, ona çeşitli vaatler sunarlar. Hera, Paris'e kendisini seçmesi durumunda evrenin krallığını; Athena savaşta yenilmezliği; Afrodit ise kadınların en güzeli Helena'nın aşkını ona sunar. Bunun üzerine Paris, üç tanrıçadan en güzelinin Afrodit olduğuna karar verir ve altın elmayı ona verir (canakkalekulturturizm.gov.tr, 2016).

Sarıkız efsanesi ise Şu Őekildedir. Bir zamanlar Edremit'te babası ile birlikte yaşayan çok güzel gelinlik çağda bir kız varmıŐ. Köyün bütün delikanlıları bu güzel kız ile evlenmek ister ancak babası buna razı gelmezmiŐ. Babanın bu isteklerine razı gelmesini hazmedemeyen köylüler kızın namusuna iftira edip, bu durumu babasına iletirler ve cezalandırmasını isterler. Bu durum karşısında çaresiz kalan baba, kızını ve kazları alıp birlikte dağa çıkarlar. Baba kızını öldürmeye kıyamaz ve kızını kazları ile oraya bırakıp köye döner. Kız bırakıldığı dağda lmez ve her kim dağda yolunu kaybetse yardımına yetiŐirmiŐ. Kızının yaşadığı haberini alan baba, evlat hasretine dayanamaz ve kızını bulmak için tekrar dağa çıkar ve kızını bulur. Babası abdest almak için su ararken Sarıkız, bakracıyla denizden su alır. Buna Şahitlik eden baba Sarıkız'ın kerametine nail olur. Baba, Sarıkız'a köye dönmeyi teklif eder ancak Sarıkız bunu reddeder. Baba kız dağlarda yaŐamaya başlar ve burada ölürler. Sarıkız'ın öldüğü yere Sarıkız Tepesi, babanın öldüğü yere ise Babatepe (Babadağı) denmiŐtir (Duymaz, 2001).

Balıkesir, Kaz dağlarının yanı sıra Erdek ilçesinde yer alan Kapıdağ Yarımadası' da eko turizme hizmet edebilecek potansiyele sahip önemli turistik alanlardandır. Orta ve kuzey bölgelerinde yer alan ormanlık alanlar bireysel doğa yürüyüŐleri, jeep safari, atlı doğa yürüyüŐleri gibi çok çeşitli aktivitelere imkan tanıyan ideal alanlar olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca oksijen oranının yüksek olması astım gibi hastalıklar için rahatlatıcı ve iyileŐtirici özellikler gösterebilmektedir. Yılın belirli dönemlerinde dalıŐ, yaban avcılığı, balıkçılık gibi etkinliklere de imkan sunması, turistik faaliyetler açısından zenginliğini ortaya koymaktadır (Arslan, 2003: 48).

Eko turizm kapsamında bir diğer önemli alan ise Burhaniye'dir. Burhaniye her ne kadar kıyı turizmi potansiyeli ile biliniyor olsa da eko turizme kazandırılabilir önemli kaynakları olan bir destinasyondur. Burhaniye Madra Dağları, dağlara yakın kayalıklar, tepeler, düzlükler, yeşil alanlar ve yaylaları ile eko turizme hizmet verebilecek büyük bir potansiyel taşımaktadır. Madra Dağları, eşsiz manzaraları ve sağlığa uygun iklim koşulları ile doğa araştırmaları ve doğa sporlarına konu olmaktadır. Yayla turizmi içinde oldukça elverişli olan Madra Dağları'nın kuzey yamaçlarında 15 yayla bulunmaktadır. Bunlar; Ayaklıren, Tilkicik, Byren, Burunren yaylaları, Karadere Köyü, Yaylacık Köyü, Sbeylidere, Karacaoluk, Kozalan, Avunduk, Sinekli, Kırtık, Gözle, Gölcük ve amlıtepe yaylasıdır. Bu

yaylalar, geleneksel yörük kültürü, şifalı suları ve doğal güzellikleri ile eko turizm çekiciliklerini barındırmaktadır. Ayrıca önemli zeytin üretim sahalarından olması ve tarihte önemli kültür ve geleneklere ev sahipliği yapmış olması Burhaniye'ye özgü değerlerin eko turizm kapsamında tanıtılmasına ve yerel halkın bundan yarar sağlamasına imkan sunmaktadır (Uğuz, 2011: 344).

Balıkesir il sınırları içerisinde önemli bir potansiyel olarak bahsedebileceğimiz mekanlardan bir tanesi de Kuşçenneti Milli Parkı'dır. Bandırma sınırlarına dahil olan milli park, kent merkezine 15 km'lik bir mesafede bulunmaktadır. Anadolu'dan Avrupa'ya geçiş yapan kuşların göç yolu üzerinde bulunan Kuşçenneti pelikan, balıkçıl, kaşıkçı, karabatak, yaban kazı, yaban ördeği ve ötücülerden oluşan binlerce türü ve kolonileri barındırmaktadır. 1959 yılında Milli Park olarak korumaya alınan Kuşçenneti, 1976 yılında Avrupa Konseyi tarafından çok iyi korunan ve kıta ölçeğinde değer taşıyan doğal alanlara verilen "A sınıfı Avrupa diplomasıyla" ödüllendirilmiştir (milliparklar.gov.tr, 2016).

Yıl boyunca ziyarete açık olan Kuşçenneti, özellikle Mart-Temmuz ve Eylül-Ekim aylarında çekiciliği artan ve ziyaretçilerine yüksek seyir zevki yaşatan görseller sunmaktadır (balikesirkulturturizm.gov.tr, 2016d). Milli Park sınırları içerisinde bulunan göl biyolojik üretim yönünden ülkemizin en verimli sulaklarından olduğu gibi tatlı su istakozu ve 20'den fazla balık türünü barındırmaktadır. Belirli standartlar ve kotalar dahilinde ticari amaçlı istakoz ve balık avcılığına izin verilmektedir (Yılmaz ve Gürol, 2012: 28).

4.3. Balıkesir'de Kıyı Turizmi

Balıkesir, Marmara ve Ege denizine kıyısı olması nedeniyle kıyı turizmi açısından büyük ve önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Marmara kıyısında bulunan Gönen, Erdek, Bandırma, Marmara Adası, Ege kıyılarında bulunan Edremit, Burhaniye ve Ayvalık kıyı turizmi açısından Balıkesir'in iki farklı bölgeye açılan kapıları olması dolayısıyla iç turizmde önemli derecede rağbet gören kıyı şehirleridir. Tarihi, kültürü ve çok yönlü doğal özellikleri ve konumu ile Balıkesir önemli bir turistik destinasyon olma özelliği taşımaktadır (GMKA, 2012: 9).

Balıkesir, iki denize de kıyısı olması dolayısıyla yaz aylarında turistik yoğunluğunun yaşandığı önemli bir cazibe merkezidir. Kıyı bölgelerinde yer alan bu

şehirlerin turizm potansiyelinin yüksek oluşu bu durumu destekleyen önemli bir unsurdur. Bu şehirlerin turizm potansiyelinden ayrı ayrı söz edilmesi, Balıkesir'in ve ilçelerinin turizm açısından ne kadar önemli bir destinasyon olduğunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Ayvalık: Turizm alanında çok önemli bir potansiyel olan Ayvalık, turistik faaliyetler bakımından çeşitliliklere imkan sunan bir destinasyon olmasına karşın kültür turizmi ve kıyı turizmi kapsamında daha çok rağbet gören noktadır. Kilometrelerce uzanan ve doğa ile iç içe bir ortamda yer alan plajları ve ferahlığı ile ziyaretçilerin deniz keyiflerini gönüllerince yaşayabilmelerine imkan tanımaktadır (ayvalik.bel.tr, 2016).

Ayvalık ve çevresi doğal güzellikleri, kumsalları, koyları ve küçük büyüklü 22 adası ile pek çok doğal güzellikleri barındırmaktadır. Ayvalık doğal ve tarihi değerleri ile önemli bir sit alanıdır ve bu nedenle özellikle yaz dönemlerinde yerli ve yabancı turistlerin akınına uğramaktadır. Turizm sezonunun yoğun geçtiği yaz dönemlerinde nüfusta aşırı bir artış yaşanmaktadır. Bu yoğunlukta genellikle deniz turizmine yönelik tercihlerin ön planda olduğunu görülmektedir (Kocadağlı, 2011).

Deniz turizminin rağbet gördüğü Ayvalık'ta başlıca turistik mekanlar; Sarımsaklı Plajları, Şahinkaya (Badavut) kıyıları, Altınova, Ali Çetinkaya (Armutçuk), Duba Mevkii, Alibey Adası (Cunda) dır (balikesir.gov.tr, 2016).

Mevcut turistik kaynakları bu kadarla sınırlı olmayan Ayvalık, birçok tarihi, geleneksel ve görsel zenginliklere sahiptir. Taksiyarhis Kilisesi, Agios Yannis Kilisesi (Saatli Camii), Agios Yorgis Kilisesi (Çınarlı Camii), Agios Nikolas Kilisesi (Biberli Camii), Hamidiye Camii tarihi değer taşıyan önemli eserlerdir (Kocadağlı, 2011: 124). Şeytan sofrası ve Cennet tepesi ise eşsiz bir görsellik sunan seyir alanları olarak önemli ölçüde ziyaretçi çekmektedir.

Bandırma: Kapıdağ yarımadasının Bandırma'ya bakan sahillerinde geniş ve turistik olarak kullanılmaya açık alanlar bulunmaktadır. Kocakum ve Tanaça bu alanlara örnek olarak verilebilir (Balıkesir Valiliği, 1999: 193).

Edremit: Edremit'te kıyı turizmi faaliyetleri Akçay, Altınoluk ve Güre mahallelerinde yoğunluk göstermektedir. Kazdağlarının eteklerinde yer alan bu

yerleşim yerleri yeşil ve mavinin bulunduğu turistik mekanlar olarak dikkat ve talep çekmektedir.

Erdek: Altın renkli kum sahilleri ile Türkiye'nin en güzel doğal plajlarından birine sahiptir. Edincik'in alt kısımlarından başlayan kumsalları Cuğra'ya kadar uzanmaktadır. Sahil bendi boyunca hemen hemen her noktasında konaklama tesisleri ve kamp alanları bulunmaktadır. Narlı, Ocaklar, İlhan, Turan ve Ormanlı köyleri doğal kumsallarla çevrili turistik plajlarıdır (balikesir.gov.tr, 2016).

Burhaniye: Burhaniye, Marmara'ya kıyısı olan ve Ege denizine uzaklığı sadece 25 km. olan önemli bir turistik destinasyondur. Küçük ve büyük değişik ölçekte plajları bulunan Burhaniye'nin bu plajlar içinden iki tanesi önem arz etmektedir. Ören ve Öğretmenevleri Plajları temizliği ve doğallığı ile Mavi Bayrak çevre ödülüne layık görülmüştür. Bu plajlar dışında Denetko ve Orjan plajları da Burhaniye'nin önemli turistik kaynakları olarak belirtilmektedir (Burhaniye.bel.tr, 2016).

Gönen: Gönen'e 26 km mesafede bulunan doğal plajları ile ünlü Denizkent, kıyı turizmine hizmet sunan güzel bir tatil beldesidir. Bu beldede konaklama tesisleri, çeşitli yeme-içme ve eğlence mekanları bulunmaktadır (balikesir.gov.tr, 2016).

Marmara Adaları: Marmara, Avşa ve Ekinlik adası olmak üzere üç adadan oluşmaktadır. Karadeniz'i, Ege ve Akdeniz'e bağlayan iki boğazın ortasında yer alan adalarının en büyüğü Marmara adasıdır. Yeşil ve mavinin tam anlamıyla kucaklaştığı bir yer olan Marmara adasının kıyıları doğal plajlarla kaplıdır. Doğal plaj olan Avşa adası geneli itibariyle, Ekinlik adası ise Saraylar Köyü'ndeki mermerler plajı ile ilgi çekmektedir (Balıkesir Valiliği, 1999).

6.4. Balıkesir'in Konaklama Altyapısı ve Yıllık Ziyaretçi Sayıları

Balıkesir, iç turizm pazarının en gözde mekanlarından biri konumundadır. Balıkesir turistik aktivitelerin sadece kıyı turizmi ile sınırlı kalmadığı özle bir destinasyondur. Bu nedenle konaklama altyapısı ve sundukları olanaklar turizm çeşitliliğine paralel olarak çokluk göstermektedir. Balıkesir il genelinde farklı noktalarda kurulmuş olan işletmelerin kuruluş yeri tercihleri ve konseptleri dikkate alındığında konaklama altyapısının kıyı turizmi, doğa turizmi ve termal turizm odaklı olarak hizmet sunduğu görülmektedir.

Ek-4'te yer alan Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın 2016 Eylül tarihli güncel turizm verilerine göre bakanlık işletme belgeli tesisler tabloda belirtilmektedir. Bu tabloda yer alan 87 tesis Kùltür ve Turizm bakanlığı tarafından belgelendirilmiştir ve denetimleri bakanlık tarafından yürütölmektedir. Belediyeler tarafından belgelendirilmiş olan turistik tesis ve işletmeler bu tabloda yer almamaktadır.

Tablo 4. Tesislere Geliş, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranının İlçelere Göre Dağılımları (2015)

Balıkesir	Tesise Geliş Sayısı	Geceleme	Ortalama Kalış Süresi	Doluluk Oranı(%)
Ayvalık	181,428	342,109	1,9	40,99
Bandırma	67,781	111,858	1,7	39,43
Burhaniye	13,107	52,149	4,0	52,41
Dursunbey	2,696	4,762	1,8	19,77
Edremit	126,069	225,358	1,8	31,82
Erdek	14,447	27,579	1,9	12,63
Gömeç	568	918	1,6	10,48
Gönen	21,664	73,510	3,4	48,30
Marmara	9,469	14,952	1,6	32,22
Sındırgı	11,994	22,278	1,9	36,66
Susurluk	1,418	2,121	1,5	32,19
Karesi	53,063	86,433	1,6	30,90
Altıeyöl	16,934	24,764	1,5	36,87
Toplam	520,638	988,791	1,9	35,44

Kaynak: (ktbyatirimisletmeler.gov.tr, 2016b)

Yukarıdaki tabloda Balıkesir'in 2015 yılı toplam ziyaretçi sayısı, ziyaretçilerin ortalama kalış süresi, tesislerin doluluk oranlarına etkileri ve toplam geceleme sayıları belirtilmektedir. Tabloda belirtilen istatistikleri verilere göre; Ayvalık 342,109 ile en çok geceleme yapılan ve %40,99 ile tesislerin en çok doluluk gösterdiği destinasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Kùltür ve Turizm bakanlığı, yatırım ve işletmeler genel müdürlüğünden elde edilen bu bilgilere göre 2015 yılında Balıkesir'i 520,638 turist ziyaret ettiği görölmektedir.

Ancak burada belirtilen veriler bakanlıkça denetlenen ve konaklama istatistiklerinin tutulabildiği işletmelerden elde edilen bilgiler ışığında düzenlendiği unutulmamalıdır. Balıkesir'de Ege denizi sahil şeridi boyunca güney kesiminden kuzeye doğru Ayvalık, Burhaniye, Güre ve Altınoluk çevresinde ikinci konut yoğunluğu yaşanmaktadır. Özellikle yaz dönemlerin de sahil kesimlerinde bu duruma bağlı olarak aşırı yoğunluklar gözlemlenmektedir. Burada kalan kişilerin kişi

sayıları ve dönemleri farklılık göstermesi dolayısıyla toplam ziyaretçi sayıları içerisinde değerlendirilmesi pek mümkün olamamaktadır. Söz konusu konutlar gerek sahipleri gerekse belirli bir dönem için kiralyanlar tarafından belirli dönemlerde kullanılmaktadır (Özerk, 2012).

Bu durumdan anlaşılacağı üzere Balıkesir, kayıt altına alınabilen verilerden daha fazla ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır. Kayıtlı veriler, ikinci konutlardan yararlananlar ve günübirlik ziyaretçileri ile yılda 3 milyonun üzerinde ziyaretçi ile iç turizmin gözdesi konumundadır (Sabah.com.tr, 2011).

5. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin istatistiksel analizi sunulmaktadır.

5.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ile Balıkesir'deki yerel yöneticilerin turizm alguları ve Balıkesir turizmüne bakış açılarının belirlenmesine yönelik olarak Kılıç (2006). *Belediyelerin Turizme İlişkin Faaliyetlerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Uygulama*, Güzel (2008), *Yerel Yönetimlerin Turizm Sektörüne Katkıları ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Güney Marmara Kalkınma Ajansı (2012). *Balıkesir'de Turizmin Bugünü ve Geleceği: Balıkesir Turizm Çalıştayı Raporu*, Kalkınma Bakanlığı (2013). *Onuncu Kalkınma Planı* (2013), Pelit ve Gökçe (2014). *Belediyelerin Turizme Yönelik Faaliyetlerinin Yerel Halk Tarafından Değerlendirilmesi: Afyonkarahisar Örneği*, Yavuz (2015). *Siyasetçilerin Turizm Algılamaları* çalışmalarından derlenerek yeni bir anket formu oluşturulmuştur.

5.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın örnekleme 31 Mart 2014 yılında yapılan yerel seçimlerle iş başına gelen ve 2019 yılında yapılması planlanan yerel yönetim seçimleri ile görev süreleri dolacak olan Balıkesir ilçe Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerini kapsamaktadır.

Araştırma kapsamında 17 ilçe belediyesine anket yöntemi uygulanmış, 3 belediyeye ise girişimlerde bulunulmasına rağmen çeşitli sebeplerden dolayı anket yöntemi uygulanamamıştır. Araştırma kapsamında toplam sayısı 377 olan yerel yöneticilerden 15'i belediye başkanı, 226'sı belediye meclis üyesi olmak üzere toplam 241 kişiye ulaşılabilmektedir.

5.3. Veri Toplama Süreci

Veri toplama aracı olarak araştırma modelinde belirtilen kaynaklardan konuyla ilgili sorular ve değişkenler oluşturularak bir anket formu oluşturulmuştur. Veri toplamada kullanılan anketin örneği Ek-2’de sunulmuştur. Anket 2016 yılı Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında meclis toplantılarına bizzat katılım, posta ve özel ziyaretler yoluyla gerçekleştirilmiştir.

5.4. Veri Toplama Aracı

Yerel yöneticilerin turizm algılamasına yönelik araştırma ölçeğindeki 30 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan “Cronbach Alpha” hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\text{Alpha}=0.918$ olarak çok yüksek bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($\text{KMO}=0.906>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında Varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %52.607 olan 3 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan Varyans değerine göre Yerel yöneticilerin turizm algılamasına yönelik ölçek ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

Tablo 5. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasına Yönelik Ölçek Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları (Özdeğer=4.593)	Soru 27	0,803	28,927	0,948
	Soru 22	0,777		
	Soru 21	0,764		
	Soru 24	0,739		
	Soru 29	0,727		
	Soru 20	0,722		
	Soru 23	0,704		
	Soru 26	0,659		

Tablo 5. Devam

Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları (Özdeğer=4.593)	Soru 18	0,621	28,927	0,948
	Soru 25	0,595		
	Soru 19	0,541		
	Soru 28	0,539		
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları (Özdeğer=2.523)	Soru 11	0,805	12,497	0,847
	Soru 12	0,686		
	Soru 10	0,619		
	Soru 14	0,596		
	Soru 13	0,595		
	Soru 15	0,588		
	Soru 16	0,586		
	Soru 17	0,581		
Yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri (Özdeğer=1.666)	Soru 37	0,688	11,183	0,837
	Soru 35	0,641		
	Soru 39	0,609		
	Soru 38	0,601		
	Soru 34	0,500		
	Soru 32	0,499		
	Soru 30	0,482		
	Soru 31	0,477		
	Soru 33	0,471		
	Soru 36	0,469		
Toplam Varyans %52.607				

Yerel yöneticilerin turizm algılamasına yönelik ölçeğin faktör analizi değerlendirilmesinde öz değeri birden büyük faktörlerin ele alınmasına, değişkenlerin faktör içerisindeki ağırlığını gösteren faktör yüklerinin yüksek olmasına, aynı değişken için faktör yüklerinin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin güvenilirlik katsayıları ve açıklanan Varyans oranlarının yüksek olması ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Ölçekteki faktörlerin puanları hesaplanırken faktördeki maddelerin değerleri toplandıktan sonra madde sayısına bölünerek (Aritmetik Ortalama) faktör puanları elde edilmiştir.

5.5. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe ayrılarak 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak bulgular yorumlanmıştır.

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Man Whitney-U testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı olarak Man Whitney-U testi kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

6. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan çalışanların ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 6. Yerel Yöneticilerin Tanımlayıcı Sorulara Yönelik Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Yerel Yönetim	Edremit	16	6,6
	Karesi Belediyesi	20	8,3
	Bandırma	23	9,5
	Adalar Belediyesi	10	4,1
	Kepsut	14	5,8
	Manyas	12	5,0
	Ayvalık	20	8,3
	Savaştepe Belediyesi	6	2,5
	Balya Belediyesi	12	5,0
	İvrindi	15	6,2
	Dursunbey	11	4,6
	Havran	10	4,1
	Bigadiç	9	3,7
	Sındırgı	10	4,1
	Susurluk	14	5,8
	Gömeç	13	5,4
	Gönen Belediyesi	26	10,8
	Toplam	241	100,0
Cinsiyet	Erkek	217	90,0
	Kadın	24	10,0
	Toplam	241	100,0
Eğitim Durumu	İlkokul	32	13,3
	Ortaokul	25	10,4
	Lise	88	36,5

Tablo 6. Devam

	Ön Lisans	17	7,1
	Lisans	60	24,9
	Lisansüstü	19	7,9
	Toplam	241	100,0
Yaş	40 ve Altı	67	27,8
	41-50	92	38,2
	51-60	67	27,8
	61 ve üzeri	15	6,2
	Toplam	241	100,0
Siyasi Parti Üyeliği	Ak Parti	122	50,6
	Chp	67	27,8
	Mhp	44	18,3
	Diğer	8	3,3
	Toplam	241	100,0
Görev	Belediye Başkanı	15	6,2
	Belediye Meclis üyesi	226	93,8
	Toplam	241	100,0
Türkiye'nin Ziyaretçi Sıralama Yerine Yönelik Görüş	Hiçbir Fikrim Yok	45	18,7
	İlk 5 Te	52	21,6
	İlk 6-10 Arasında	89	36,9
	İlk 11-15 Arasında	55	22,8
	Toplam	241	100,0
Turizm Yıllık Gelir Miktarına Yönelik Görüş	1-8 Milyar	22	9,1
	10-25 Milyar	108	44,8
	30-40 Milyar	56	23,2
	Hiçbir Fikrim Yok	55	22,8
	Toplam	241	100,0
Turistin Anlamına Yönelik Görüş	Yardım Edilmesi Gereken Kişiler	5	2,1
	Boş Zamanı Olan Zengin Kişiler	5	2,1
	İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler	106	44,0
	İlin Gelişmesini Ve Dışa Açılmasını Sağlayan Kişiler	125	51,9
	Toplam	241	100,0

Yöneticiler yerel yönetim değişkenine göre; 16'sı (%6,6) Edremit, 20'si (%8,3) Karesi Belediyesi, 23'ü (%9,5) Bandırma, 10'u (%4,1) Adalar Belediyesi,

14'ü (%5,8) Kepsut, 12'si (%5,0) Manyas, 20'si (%8,3) Ayvalık, 6'sı (%2,5) Savaştepe Belediyesi, 12'si (%5,0) Balya Belediyesi, 15'i (%6,2) İvrindi, 11'i (%4,6) Dursunbey, 10'u (%4,1) Havran, 9'u (%3,7) Bigadiç, 10'u (%4,1) Sındırgı, 14'ü (%5,8) Susurluk, 13'ü (%5,4) Gömeç, 26'sı (%10,8) Gönen Belediyesi olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler Çalışanlar eğitim durumu değişkenine göre 32'si (%13,3) İlkokul, 25'i (%10,4) Ortaokul, 88'i (%36,5) Lise, 17'si (%7,1) Ön Lisans, 60'ı (%24,9) Lisans, 19'u (%7,9) Lisansüstü olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler yaş değişkenine göre 67'si (%27,8) 40 ve altı, 92'si (%38,2) 41-50, 67'si (%27,8) 51-60, 15'i (%6,2) 61 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler siyasi parti üyeliği değişkenine göre 122'si (%50,6) Ak Parti, 67'si (%27,8) Chp, 44'ü (%18,3) Mhp, 8'i (%3,3) diğer olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler görev değişkenine göre 15'i (%6,2) Belediye Başkanı, 226'sı (%93,8) Belediye Meclis Üyesi olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş değişkenine göre 45'i (%18,7) Hiçbir Fikrim Yok, 52'si (%21,6) İlk 5'te, 89'u (%36,9) İlk 6-10 Arasında, 55'i (%22,8) İlk 11-15 arasında olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler turizm yıllık gelir miktarına yönelik görüş değişkenine göre 22'si (%9,1) 1-8 Milyar, 108'i (%44,8) 10-25 Milyar, 56'sı (%23,2) 30-40 Milyar, 55'i (%22,8) Hiçbir Fikrim Yok olarak dağılmaktadır.

Yöneticiler turistin anlamına yönelik görüş değişkenine göre 5'i (%2,1) Yardım Edilmesi Gereken Kişiler, 5'i (%2,1) Boş Zamanı Olan Zengin Kişiler, 106'sı (%44,0) İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler, 125'i (%51,9) İlin Gelişmesini Ve Dışa Açılmasını Sağlayan Kişiler olarak dağılmaktadır.

Tablo 7. Türkiye'de Teşvik Edilerek Geliştirilmesi Gereken Öncelikli Sektörlere İlişkin Görüşlere Yönelik Dağılım

Sektörler	Frekans(n)	Yüzde (%)
Tekstil	102	42,3
Turizm	191	79,3
Otomotiv	91	37,8
Madencilik	105	43,6
Tarım	193	80,1

Tablo 7. Devam

Hayvancılık	162	67,2
Kimya	22	9,1
İnşaat	62	25,7
Bilişim	103	42,7
Elektrik	89	36,9

Yöneticilerin 102'si (%42,3) Tekstil, 191'i (%79,3) Turizm, 91'i (%37,8) Otomotiv, 105'i (%43,6) Madencilik, 193'ü (%80,1) Tarım, 162'si (%67,2) Hayvancılık, 22'si (%9,1) Kimya, 62'si (%25,7) İnşaat, 103'ü (%42,7) Bilişim, 89'u (%36,9) Elektrik olarak dağılmaktadır.

Tablo 8. Balıkesir'de Öncelikli Olarak Geliştirilmesi Gereken Turizm Çeşitlerine Yönelik Görüşlerin Dağılımı

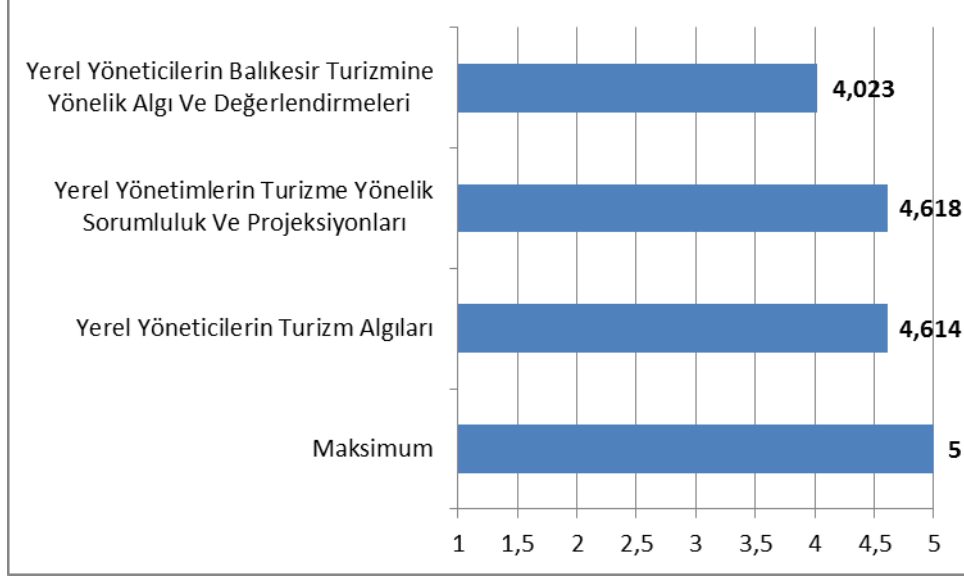
Turizm Çeşitleri	Frekans(n)	Yüzde (%)
Termal	204	84,6
Kırsal	94	39,0
Eko	166	68,9
Kıyı	162	67,2
Yat	76	31,5
Kuş	49	20,3
Av	49	20,3
Kongre	65	27,0

Yöneticilerin 204'ü (%84,6) Termal, 94'ü (%39,0) Kırsal, 166'sı (%68,9) Eko, 162'si (%67,2) Kıyı, 76'sı (%31,5) Yat, 49'u (%20,3) Kuş, 49'u (%20,3) Av, 65'i (%27,0) Kongre olarak yanıtlamaktadır.

Tablo 9. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasına İlişkin Ortalamalar

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	241	4,614	0,499	1,860	5,000
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	241	4,618	0,525	1,750	5,000
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	241	4,023	0,625	1,200	5,000

Araştırmaya katılan çalışanların “Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları” düzeyi çok yüksek ($4,614 \pm 0,499$); “Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları” düzeyi çok yüksek ($4,618 \pm 0,525$); “Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmüne Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri” düzeyi yüksek ($4,023 \pm 0,625$); olarak saptanmıştır.

Şekil 1. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasına İlişkin Diyagram

Araştırmaya katılan yerel yöneticilerin turizm algılaması ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 12’de görülmektedir.

Tablo 10. Yöneticilerin Yerel Yöneticilerin Turizm Algılaması ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Turizm Ulusal Ekonomiye Katma Değer Sağlayan Önemli Bir Faaliyettir.	1	0,4	2	0,8	1	0,4	22	9,1	215	89,2	4,859	0,480

Turizm, İş ve İstihdam Yaratması Dolayısıyla Turistik Potansiyele Sahip Bölgeler İçin Çok Önemli Bir Kaynaktır.	1	0,4	3	1,2	5	2,1	22	9,1	210	87,1	4,813	0,565
Turizm Bölgeler Arası Ekonomik Gelişmişlik Farklarını Kapatmada Önemli Bir Sektördür.	1	0,4	17	7,1	9	3,7	68	28,2	146	60,6	4,415	0,891
Turizm Farklı Kültürleri Tanımaya ve Diğer Milletlere Karşı Önyargılı Yaklaşımları Ortadan Kaldırmaya Yardımcı Anahtar Bir Sektördür.	3	1,2	6	2,5	12	5,0	36	14,9	184	76,3	4,627	0,797
Turizm Ulusal Bilincin Gelişmesine ve Yerel Halkın Kendi Kültür ve Geleneklerini Daha Çok Sahiplenmesine Yardımcı Olur.	1	0,4	17	7,1	24	10,0	61	25,3	138	57,3	4,320	0,945
Turizm, Yerel Halkın Turistlerle İletişim Sağlayabilmeleri İçin Okuma ve Araştırma Zorunluluğu Hissetmelerini Sağlar Bu Sayede Eğitim ve Kültür Seviyelerinin Yükselmesine İmkan Tanır.	4	1,7	4	1,7	13	5,4	85	35,3	135	56,0	4,423	0,808
Turizm, Bölgelerin Turistik Çekiciliklerini Arttırmak İçin Kaliteli Fiziksel Çevre Düzenlemelerini Teşvik Eder.	1	0,4	3	1,2	4	1,7	46	19,1	187	77,6	4,722	0,600

Tablo 10. Devam

Turizm Doğal, Kültürel ve Sosyal Çevreyi Korumanın Etkin Bir Aracıdır.	0	0,0	6	2,5	10	4,1	48	19,9	177	73,4	4,643	0,681
Turizm Konusunda Yerel Yönetimler Tarafından Bilinçlendirme ve Eğitim Çalışmaları Yürütülmelidir.	0	0,0	4	1,7	4	1,7	52	21,6	181	75,1	4,701	0,586
Yerel Yönetimler, Tarihi Yapıların Restorasyonuna Katkı Sağlamalı ve Tarihi, Kültürel Değerleri Korumalıdır.	2	0,8	3	1,2	5	2,1	32	13,3	199	82,6	4,755	0,634
Yerel Yönetimler, Turistik Mekanların Tarihi ve Kültürel Dokusuna Uygun İmar Planları Oluşturmalıdırlar	1	0,4	5	2,1	2	0,8	30	12,4	203	84,2	4,780	0,603
Yerel Yönetimler, Özellikle Turistik Potansiyele Sahip İlçe ve Bölgelerde, Park, Bahçe vb. Yeşil Alanların Korunmasında Daha Fazla Sorumluluk üstlenmelidirler.	1	0,4	4	1,7	7	2,9	21	8,7	208	86,3	4,788	0,613
Yerel Yönetimler, Turistik Alanlar ile İlgili Kararlar Alırken, Turizmde Sürdürülebilirliği Sağlamak İçin, Koruma-Kullanma Dengesini Göz Önünde Bulundurmalıdırlar.	3	1,2	4	1,7	12	5,0	32	13,3	190	78,8	4,668	0,757

Tablo 10. Devam

Turistik Kaynakların Korunması İçin Yerel Yönetimlere Önemli Sorumluluklar ve Cezai Yaptırım Gücü Verilmelidir.	1	0,4	10	4,1	13	5,4	51	21,2	166	68,9	4,539	0,811
Turistik Alanlarda Ziyaretçilere Danışma, Rehberlik ve Diğer Bilgilendirme Hizmetlerinin Sunulması Noktasında Yerel Yönetimler Çaba Harcamalıdırlar.	2	0,8	8	3,3	9	3,7	56	23,2	166	68,9	4,560	0,789
Yerel Yönetimler, Ulusal Uluslararası Platformlarda Kitle İletişim Araçları İle (Tv, Radyo, Gazete, İnternet vb.) ve Fuarlara Katılarak İllerinin Turizm Amaçlı Etkin Pazarlama ve Tanıtma Çabalarında Bulunmalıdırlar.	2	0,8	14	5,8	11	4,6	36	14,9	178	73,9	4,552	0,889
Yerel Yönetimler, İlin Turizm Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Geliştirilmesi İçin Üniversite İle Ortak Çalışma ve Araştırmalar Yapılması İçin Çaba Harcamalıdırlar.	1	0,4	5	2,1	11	4,6	32	13,3	192	79,7	4,697	0,692
Yerel Yönetimler, Turizm Alanında Daha Etkin ve Doğru Kararlar Alabilmek İçin Bünyelerinde Turizm Eğitimi Almış Personel İstihdam Etme Yönünde Çaba Harcamalıdırlar.	0	0,0	8	3,3	7	2,9	61	25,3	165	68,5	4,589	0,708

Tablo 10. Devam

Yerel Yönetimler Yeni ve Mevcut Turistik Yatırımlara Yer, Su, Elektrik gibi Kaynakları Belirli Bir Süre Ücretsiz ve/veya En Uygun Fiyattan Sunmalıdır.	9	3,7	21	8,7	22	9,1	90	37,3	99	41,1	4,033	1,091
Yerel Yönetimler, Faaliyetleri İle İlin Turizm Potansiyelini Ortaya Çıkarabilecek Önemli Bir Güçtür.	1	0,4	5	2,1	8	3,3	43	17,8	184	76,3	4,676	0,679
Turizmin Balıkesir Ekonomisinde Önemli Bir Yeri Olduğunu Düşünüyorum.	4	1,7	8	3,3	7	2,9	56	23,2	166	68,9	4,544	0,841
Balıkesir İçin Turizm Amaçlı Bir Logo Oluşturulmalıdır.	6	2,5	3	1,2	21	8,7	56	23,2	155	64,3	4,456	0,894
Genel Yerel Yönetim Bütçesinden Balıkesir Turizmi İçin Ayrı ve Önemli Miktarda Bir Kaynak Ayrılmalıdır	1	0,4	10	4,1	12	5,0	51	21,2	167	69,3	4,548	0,805
Yerel Yönetimler, Balıkesir Deki Turistik Yatırımların, Balıkesir'in Potansiyelini Ortaya Koyan ve Turist Beklentilerine Uygun, İldeki Diğer Sektörler İle Uyumlu (Entegre) Olması İçin Çaba Harcamalıdırlar.	5	2,1	3	1,2	8	3,3	51	21,2	174	72,2	4,602	0,795

Tablo 10. Devam

Yerel Yönetimler, İl Genelindeki Önemli Karayolu Güzergahlarında Balıkesir'e Özgü Yiyecek ve İçeceklerin Sunulduğu ve Satıldığı Alışveriş Yerleri İçin Çalışmalar Yapmalıdır.	4	1,7	9	3,7	7	2,9	49	20,3	172	71,4	4,560	0,855
Körfez Bölgesinde Yer Alan İkinci Konutların (Yazlıkların) Fazlalığı, Balıkesir'de Turizmin Gelişmesine Engel Teşkil Etmektedir.	23	9,5	42	17,4	29	12,0	73	30,3	74	30,7	3,552	1,338
Balıkesir'in Tatil Beldelerindeki İkinci Konutlar İle İlgili Yerel Yönetimlerce İmar Planları Uygulamaları Geliştirilmelidir.	2	0,8	10	4,1	22	9,1	63	26,1	144	59,8	4,398	0,880
Seçim Kampanyalarımızda Seçmenlerin Balıkesir Turizmine Yönelik Talepleri Dikkate Değer Oranda Yoğundu.	28	11,6	36	14,9	38	15,8	78	32,4	61	25,3	3,448	1,325
Büyükşehir Belediye Meclisi İlçe Belediye Meclisi Toplantılarında İldeki İlçedeki Turizm İle İlgili Konular Sorunlar Sıklıkla Gündeme Gelmektedir.	21	8,7	30	12,4	17	7,1	95	39,4	78	32,4	3,743	1,272
Balıkesir'de Şu Ana Kadar Yapılmış Olan Turistik Yatırımlar, Balıkesir İçin Yeterlidir.	85	35,3	79	32,8	21	8,7	33	13,7	23	9,5	2,295	1,329

Araştırmaya katılan yöneticilerin yerel yöneticilerin turizm algılaması ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“*Turizm Ulusal Ekonomiye Katma Değer Sağlayan Önemli Bir Faaliyettir.*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %0,8'i (N=2) Katılmıyorum, %0,4'ü (N=1) Kararsızım, %9,1'i (N=22) Kısmen Katılıyorum, %89,2'si (N=215) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Turizm ulusal ekonomiye katma değer sağlayan önemli bir faaliyettir.” ifadesine çok yüksek (4,859 ± 0,480) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm, İş ve İstihdam Yaratması Dolayısıyla Turistik Potansiyele Sahip Bölgeler İçin Çok Önemli Bir Kaynaktır.*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,2'si (N=3) Katılmıyorum, %2,1'i (N=5) Kararsızım, %9,1'i (N=22) Kısmen Katılıyorum, %87,1'i (N=210) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “turizm, iş ve istihdam yaratması dolayısıyla turistik potansiyele sahip bölgeler için çok önemli bir kaynaktır.” ifadesine çok yüksek (4,813 ± 0,565) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm Bölgeler Arası Ekonomik Gelişmişlik Farklarını Kapatmada Önemli Bir Sektördür.*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %7,1'i (N=17) Katılmıyorum, %3,7'si (N=9) Kararsızım, %28,2'si (N=68) Kısmen Katılıyorum, %60,6'sı (N=146) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “turizm bölgeler arası ekonomik gelişmişlik farklarını kapatmada önemli bir sektördür.” ifadesine çok yüksek (4,415 ± 0,891) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm Farklı Kültürleri Tanımaya ve Diğer Milletlere Karşı Önyargılı Yaklaşımları Ortadan Kaldırmaya Yardımcı Anahtar Bir Sektördür.*” ifadesine yöneticilerin , %1,2'si (n=3) Kesinlikle Katılmıyorum, %2,5'i (N=6) Katılmıyorum, %5,0'ı (N=12) Kararsızım, %14,9'u (N=36) Kısmen Katılıyorum, %76,3'ü (N=184) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “turizm farklı kültürleri tanımaya ve diğer milletlere karşı önyargılı yaklaşımları ortadan kaldırmaya yardımcı anahtar bir sektördür.” ifadesine çok yüksek (4,627 ± 0,797) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm Ulusal Bilincin Gelişmesine ve Yerel Haklın Kendi Kültür ve Geleneklerini Daha Çok Sahiplenmesine Yardımcı Olur.*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %7,1'i (N=17) Katılmıyorum, %10,0'ı (N=24) Kararsızım, %25,3'ü (N=61) Kısmen Katılıyorum, %57,3'ü (N=138) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “turizm ulusal bilincin

gelişmesine ve yerel halkın kendi kültür ve geleneklerini daha çok sahiplenmesine yardımcı olur.” ifadesine çok yüksek (4,320 ± 0,945) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm, Yerel Halkın Turistlerle İletişim Sağlayabilmeleri İçin Okuma ve Araştırma Zorunluluğu Hissetmelerini Sağlar Bu Sayede Eğitim ve Kültür Seviyelerinin Yükselmesinde İmkan Tanır.*” ifadesine yöneticilerin , %1,7'si (n=4) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,7'si (N=4) Katılmıyorum, %5,4'ü (N=13) Kararsızım, %35,3'ü (N=85) Kısmen Katılıyorum, %56,0'ı (N=135) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “*Turizm, Yerel Halkın Turistlerle İletişim Sağlayabilmeleri İçin Okuma ve Araştırma Zorunluluğu Hissetmelerini Sağlar Bu Sayede Eğitim ve Kültür Seviyelerinin Yükselmesinde İmkan Tanır.*” ifadesine çok yüksek (4,423 ± 0,808) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm, Bölgelerin Turistik Çekiciliklerini Arttırmak İçin Kaliteli Fiziksel Çevre Düzenlemelerini Teşvik Eder.*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (N=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,2'si (N=3) Katılmıyorum, %1,7'si (N=4) Kararsızım, %19,1'i (N=46) Kısmen Katılıyorum, %77,6'sı (N=187) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “*Turizm, Bölgelerin Turistik Çekiciliklerini Arttırmak İçin Kaliteli Fiziksel Çevre Düzenlemelerini Teşvik Eder.*” ifadesine çok yüksek (4,722 ± 0,600) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm Doğal, Kültürel ve Sosyal Çevreyi Korumanın Etkin Bir Aracıdır.*” ifadesine yöneticilerin , %2,5'i (n=6) Katılmıyorum, %4,1'i (N=10) Kararsızım, %19,9'u (N=48) Kısmen Katılıyorum, %73,4'ü (N=177) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “*Turizm Doğal, Kültürel ve Sosyal Çevreyi Korumanın Etkin Bir Aracıdır.*” ifadesine çok yüksek (4,643 ± 0,681) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizm Konusunda Yerel Yönetimler Tarafından Bilinçlendirme ve Eğitim Çalışmaları Yürütülmelidir.*” ifadesine yöneticilerin , %1,7'si (N=4) Katılmıyorum, %1,7'si (N=4) Kararsızım, %21,6'sı (N=52) Kısmen Katılıyorum, %75,1'i (N=181) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “*Turizm Konusunda Yerel Yönetimler Tarafından Bilinçlendirme ve Eğitim Çalışmaları Yürütülmelidir.*” ifadesine çok yüksek (4,701 ± 0,586) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yerel Yönetimler, Tarihi Yapıların Restorasyonuna Katkı Sağlamalı ve Tarihi, Kültürel Değerleri Korumalıdır.*” ifadesine yöneticilerin , %0,8'i (n=2) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,2'si (N=3) Katılmıyorum, %2,1'i (N=5) Kararsızım, %13,3'ü (N=32) Kısmen Katılıyorum, %82,6'sı (N=199) Kesinlikle Katılıyorum

yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, Tarihi Yapıların Restorasyonuna Katkı Sağlamalı ve Tarihi, Kültürel Değerleri Korunmalıdır.” ifadesine çok yüksek (4,755 ± 0,634) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, Turistik Mekanların Tarihi ve Kültürel Dokusuna Uygun İmar Planları Oluşturmalıdır” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (N=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %2,1'i (N=5) Katılmıyorum, %0,8'i (N=2) Kararsızım, %12,4'ü (N=30) Kısmen Katılıyorum, %84,2'si (N=203) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, Turistik Mekanların Tarihi ve Kültürel Dokusuna Uygun İmar Planları Oluşturmalıdır” ifadesine çok yüksek (4,780 ± 0,603) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, Özellikle Turistik Potansiyele Sahip İlçe ve Bölgelerde, Park, Bahçe vb. Yeşil Alanların Korunmasında Daha Fazla Sorumluluk Üstlenmelidirler.” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,7'si (N=4) Katılmıyorum, %2,9'u (N=7) Kararsızım, %8,7'si (N=21) Kısmen Katılıyorum, %86,3'ü (N=208) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, Özellikle Turistik Potansiyele Sahip İlçe ve Bölgelerde, Park, Bahçe vb. Yeşil Alanların Korunmasında Daha Fazla Sorumluluk Üstlenmelidirler.” ifadesine çok yüksek (4,788 ± 0,613) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, Turistik Alanlar İle İlgili Kararlar Alırken, Turizmde Sürdürülebilirliği Sağlamak İçin, Koruma-Kullanma Dengesini Göz Önünde Bulundurmalıdır.” ifadesine yöneticilerin, %1,2'si (n=3) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,7'si (N=4) Katılmıyorum, %5,0'ı (N=12) Kararsızım, %13,3'ü (N=32) Kısmen Katılıyorum, %78,8'i (N=190) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, Turistik Alanlar İle İlgili Kararlar Alırken, Turizmde Sürdürülebilirliği Sağlamak İçin, Koruma-Kullanma Dengesini Göz Önünde Bulundurmalıdır.” ifadesine çok yüksek (4,668 ± 0,757) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turistik Kaynakların Korunması İçin Yerel Yönetimlere Önemli Sorumluluklar ve Cezai Yaptırım Gücü Verilmelidir.” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %4,1'i (N=10) Katılmıyorum, %5,4'ü (N=13) Kararsızım, %21,2'si (N=51) Kısmen Katılıyorum, %68,9'u (N=166) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Turistik Kaynakların Korunması İçin Yerel Yönetimlere Önemli Sorumluluklar ve Cezai Yaptırım Gücü Verilmelidir.” ifadesine çok yüksek (4,539 ± 0,811) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turistik Alanlarda Ziyaretçilere Danışma, Rehberlik ve Diğer Bilgilendirme Hizmetlerinin Sunulması Noktasında Yerel Yönetimler Çaba Harcamalıdır.” ifadesine yöneticilerin , %0,8'i (n=2) Kesinlikle Katılmıyorum, %3,3'ü (N=8) Katılmıyorum, %3,7'si (N=9) Kararsızım, %23,2'si (N=56) Kısmen Katılıyorum, %68,9'u (N=166) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin *“Turistik Alanlarda Ziyaretçilere Danışma, Rehberlik ve Diğer Bilgilendirme Hizmetlerinin Sunulması Noktasında Yerel Yönetimler Çaba Harcamalıdır.”* ifadesine çok yüksek (4,560 ± 0,789) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, Ulusal Uluslararası Platformlarda Kitle İletişim Araçları İle (Tv, Radyo, Gazete, İnternet vb.) ve Fuarlara Katılarak İllerinin Turizm Amaçlı Etkin Pazarlama ve Tanıtma Çabalarında Bulunmalıdır.” ifadesine yöneticilerin , %0,8'i (n=2) Kesinlikle Katılmıyorum, %5,8'i (N=14) Katılmıyorum, %4,6'sı (N=11) Kararsızım, %14,9'u (N=36) Kısmen Katılıyorum, %73,9'u (N=178) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin *“Yerel Yönetimler, Ulusal Uluslararası Platformlarda Kitle İletişim Araçları İle (Tv, Radyo, Gazete, İnternet vb.) ve Fuarlara Katılarak İllerinin Turizm Amaçlı Etkin Pazarlama ve Tanıtma Çabalarında Bulunmalıdır.”* ifadesine çok yüksek (4,552 ± 0,889) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, İlin Turizm Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Geliştirilmesi İçin üniversite İle Ortak Çalışma ve Araştırmalar Yapılması İçin Çaba Harcamalıdır.” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %2,1'i (N=5) Katılmıyorum, %4,6'sı (N=11) Kararsızım, %13,3'ü (N=32) Kısmen Katılıyorum, %79,7'si (N=192) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin *“Yerel Yönetimler, İlin Turizm Potansiyelinin Ortaya Çıkarılması ve Geliştirilmesi İçin Üniversite İle Ortak Çalışma ve Araştırmalar Yapılması İçin Çaba Harcamalıdır.”* ifadesine çok yüksek (4,697 ± 0,692) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, Turizm Alanında Daha Etkin ve Doğru Kararlar Alabilmek İçin Bünyelerinde Turizm Eğitimi Almış Personel İstihdam Etme Yönünde Çaba Harcamalıdır.” ifadesine yöneticilerin , %3,3'ü (n=8) Katılmıyorum, %2,9'u (N=7) Kararsızım, %25,3'ü (N=61) Kısmen Katılıyorum, %68,5'i (N=165) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin *“Yerel Yönetimler, Turizm Alanında Daha Etkin ve Doğru Kararlar Alabilmek İçin Bünyelerinde Turizm Eğitimi Almış Personel İstihdam Etme Yönünde Çaba Harcamalıdır.”* ifadesine çok yüksek (4,589 ± 0,708) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yerel Yönetimler Yeni ve Mevcut Turistik Yatırımlara Yer, Su, Elektrik Gibi Kaynakları Belirli Bir Süre Ücretsiz ve/veya En Uygun Fiyattan Sunmalıdır.*” ifadesine yöneticilerin , %3,7'si (n=9) Kesinlikle Katılmıyorum, %8,7'si (N=21) Katılmıyorum, %9,1'i (N=22) Kararsızım, %37,3'ü (N=90) Kısmen Katılıyorum, %41,1'i (N=99) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler Yeni ve Mevcut Turistik Yatırımlara Yer, Su, Elektrik Gibi Kaynakları Belirli Bir Süre Ücretsiz ve/veya En Uygun Fiyattan Sunmalıdır.” ifadesine yüksek (4,033 ± 1,091) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Yerel Yönetimler, Faaliyetleri ile İlin Turizm Potansiyelini Ortaya Çıkarabilecek Önemli Bir Güçtür.*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %2,1'i (N=5) Katılmıyorum, %3,3'ü (N=8) Kararsızım, %17,8'i (N=43) Kısmen Katılıyorum, %76,3'ü (N=184) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, Faaliyetleri İle İlin Turizm Potansiyelini Ortaya Çıkarabilecek Önemli Bir Güçtür.” ifadesine çok yüksek (4,676 ± 0,679) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Turizmin Balıkesir Ekonomisinde Önemli Bir Yeri Olduğunu Düşünüyorum.*” ifadesine yöneticilerin , %1,7'si (n=4) Kesinlikle Katılmıyorum, %3,3'ü (N=8) Katılmıyorum, %2,9'u (N=7) Kararsızım, %23,2'si (N=56) Kısmen Katılıyorum, %68,9'u (N=166) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Turizmin Balıkesir Ekonomisinde Önemli Bir Yeri Olduğunu Düşünüyorum.” ifadesine çok yüksek (4,544 ± 0,841) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Balıkesir İçin Turizm Amaçlı Bir Logo Oluşturulmalıdır.*” ifadesine yöneticilerin , %2,5'i (n=6) kesinlikle katılmıyorum, %1,2'si (n=3) Katılmıyorum, %8,7'si (N=21) Kararsızım, %23,2'si (N=56) Kısmen Katılıyorum, %64,3'ü (N=155) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Balıkesir İçin Turizm Amaçlı Bir Logo Oluşturulmalıdır.” ifadesine çok yüksek (4,456 ± 0,894) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Genel Yerel Yönetim Bütçesinden Balıkesir Turizmi İçin Ayrı ve Önemli Miktarda Bir Kaynak Ayrılmalıdır*” ifadesine yöneticilerin , %0,4'ü (n=1) Kesinlikle Katılmıyorum, %4,1'i (N=10) Katılmıyorum, %5,0'ı (N=12) Kararsızım, %21,2'si (N=51) Kısmen Katılıyorum, %69,3'ü (N=167) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Genel Yerel Yönetim Bütçesinden Balıkesir Turizmi İçin Ayrı ve Önemli Miktarda Bir Kaynak Ayrılmalıdır” ifadesine çok yüksek (4,548 ± 0,805) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, Balıkesir’deki Turistik Yatırımların, Balıkesir İn Potansiyelini Ortaya Koyan ve Turist Beklentilerine Uygun, İldeki Diğer Sektörler İle Uyumlu(Entegre) Olması İçin Çaba Harcamalıdır.” ifadesine yöneticilerin , %2,1’i (n=5) Kesinlikle Katılmıyorum, %1,2’si (N=3) Katılmıyorum, %3,3’ü (N=8) Kararsızım, %21,2’si (N=51) Kısmen Katılıyorum, %72,2’si (N=174) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, Balıkesir Deki Turistik Yatırımların, Balıkesir’in Potansiyelini Ortaya Koyan ve Turist Beklentilerine Uygun, İldeki Diğer Sektörler ile Uyumlu(Entegre) Olması için Çaba Harcamalıdır.” ifadesine çok yüksek (4,602 ± 0,795) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel Yönetimler, İl Genelindeki Önemli Karayolu Güzergahlarında Balıkesir’e Özgü Yiyecek ve İçeceklerin Sunulduğu ve Satıldığı Alışveriş Yerleri İçin Çalışmalar Yapmalıdır.” ifadesine yöneticilerin , %1,7’si (n=4) Kesinlikle Katılmıyorum, %3,7’si (N=9) Katılmıyorum, %2,9’u (N=7) Kararsızım, %20,3’ü (N=49) Kısmen Katılıyorum, %71,4’ü (N=172) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Yerel Yönetimler, İl Genelindeki Önemli Karayolu Güzergahlarında Balıkesir’e Özgü Yiyecek ve İçeceklerin Sunulduğu ve Satıldığı Alışveriş Yerleri İçin Çalışmalar Yapmalıdır.” ifadesine çok yüksek (4,560 ± 0,855) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Körfez Bölgesinde Yer Alan İkinci Konutların (Yazlıkların) Fazlalığı, Balıkesir’de Turizmin Gelişmesine Engel Teşkil Etmektedir.” ifadesine yöneticilerin , %9,5’i (n=23) Kesinlikle Katılmıyorum, %17,4’ü (N=42) Katılmıyorum, %12,0’ı (N=29) Kararsızım, %30,3’ü (N=73) Kısmen Katılıyorum, %30,7’si (N=74) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Körfez Bölgesinde Yer Alan İkinci Konutların (Yazlıkların) Fazlalığı, Balıkesir’de Turizmin Gelişmesine Engel Teşkil Etmektedir.” ifadesine yüksek (3,552 ± 1,338) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Balıkesir İn Tatil Beldelerindeki İkinci Konutlar İle İlgili Yerel Yönetimlerce İmar Planları Uygulamaları Geliştirilmelidir.” ifadesine yöneticilerin , %0,8’i (n=2) Kesinlikle Katılmıyorum, %4,1’i (N=10) Katılmıyorum, %9,1’i (N=22) Kararsızım, %26,1’i (N=63) Kısmen Katılıyorum, %59,8’i (N=144) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Balıkesir’in Tatil Beldelerindeki İkinci Konutlar İle İlgili Yerel Yönetimlerce İmar Planları Uygulamaları Geliştirilmelidir.” ifadesine çok yüksek (4,398 ± 0,880) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Seçim Kampanyalarımızda Seçmenlerin Balıkesir Turizmine Yönelik Talepleri Dikkate Değer Oranda Yoğundu.” ifadesine yöneticilerin , %11,6'sı (n=28) Kesinlikle Katılmıyorum, %14,9'u (N=36) Katılmıyorum, %15,8'i (N=38) Kararsızım, %32,4'ü (N=78) Kısmen Katılıyorum, %25,3'ü (N=61) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Seçim Kampanyalarımızda Seçmenlerin Balıkesir Turizmine Yönelik Talepleri Dikkate Değer Oranda Yoğundu.” ifadesine yüksek (3,448 ± 1,325) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Büyükşehir Belediye Meclisi/İlçe Belediye Meclisi Toplantılarında İldeki İlçedeki Turizm İle İlgili Konular Sorunlar Sıklıkla Gündeme Gelmektedir.” ifadesine yöneticilerin , %8,7'si (n=21) Kesinlikle Katılmıyorum, %12,4'ü (N=30) Katılmıyorum, %7,1'i (N=17) Kararsızım, %39,4'ü (N=95) Kısmen Katılıyorum, %32,4'ü (N=78) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Büyükşehir Belediye Meclisi/İlçe Belediye Meclisi Toplantılarında İldeki İlçedeki Turizm İle İlgili Konular Sorunlar Sıklıkla Gündeme Gelmektedir.” ifadesine yüksek (3,743 ± 1,272) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Balıkesir’de Şu Ana Kadar Yapılmış Olan Turistik Yatırımlar, Balıkesir İçin Yeterlidir.” ifadesine yöneticilerin , %35,3'ü (n=85) Kesinlikle Katılmıyorum, %32,8'i (N=79) Katılmıyorum, %8,7'si (N=21) Kararsızım, %13,7'si (N=33) Kısmen Katılıyorum, %9,5'i (N=23) Kesinlikle Katılıyorum yanıtını vermiştir. Yöneticilerin “Balıkesir’de Şu Ana Kadar Yapılmış Olan Turistik Yatırımlar, Balıkesir İçin Yeterlidir.” ifadesine zayıf (2,295 ± 1,329) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 11. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	İlkokul	32	4,658	0,448	2,619	0,758
	Ortaokul	25	4,530	0,703		
	Lise	88	4,628	0,492		
	Ön Lisans	17	4,736	0,294		
	Lisans	60	4,595	0,475		
	Lisansüstü	19	4,533	0,545		
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	İlkokul	32	4,734	0,343	5,198	0,392
	Ortaokul	25	4,570	0,611		
	Lise	88	4,592	0,597		
	Ön Lisans	17	4,763	0,282		
	Lisans	60	4,613	0,483		
	Lisansüstü	19	4,497	0,596		

Tablo 11. Devam

Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	İlkokul	32	4,169	0,483	11,006	0,051
	Ortaokul	25	4,013	0,727		
	Lise	88	4,061	0,669		
	Ön Lisans	17	4,159	0,364		
	Lisans	60	3,985	0,562		
	Lisansüstü	19	3,614	0,740		

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 12. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Siyasi Parti Üyelğine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	Ak Parti	122	4,577	0,537	4,317	0,229
	Chp	67	4,663	0,323		
	Mhp	44	4,588	0,628		
	Diğer	8	4,906	0,111		
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	Ak Parti	122	4,546	0,585	1,984	0,576
	Chp	67	4,739	0,248		
	Mhp	44	4,609	0,663		
	Diğer	8	4,760	0,137		
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	Ak Parti	122	4,012	0,693	0,189	0,979
	Chp	67	4,050	0,500		
	Mhp	44	3,989	0,652		
	Diğer	8	4,163	0,325		

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin

Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının siyasi parti üyeliği değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 13. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Turistin Anlamına Yönelik Görüşlere Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	Yardım Edilmesi Gereken Kişiler	5	4,600	0,298	3,049	0,384	
	Boş Zamanı Olan Zengin Kişiler	5	4,400	0,541			
	İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler	106	4,556	0,577			
	İlin Gelişmesini ve Dışa Açılmasını Sağlayan Kişiler	125	4,672	0,424			
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	Yardım Edilmesi Gereken Kişiler	5	4,456	0,586	9,275	0,026	4 > 3
	Boş Zamanı Olan Zengin Kişiler	5	4,276	0,808			
	İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler	106	4,510	0,623			
	İlin Gelişmesini ve Dışa Açılmasını Sağlayan Kişiler	125	4,731	0,380			
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	Yardım Edilmesi Gereken Kişiler	5	4,320	0,517	1,543	0,672	
	Boş Zamanı Olan Zengin Kişiler	5	4,080	0,593			
	İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler	106	3,968	0,722			
	İlin Gelişmesini ve Dışa Açılmasını Sağlayan Kişiler	125	4,056	0,537			

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ortalamalarının turistin anlamına yönelik

görüş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur(KW=9,275; p=0,026<0.05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre; turistin anlamına yönelik görüş “İlin Gelişmesini ve Dışa Açılmasını Sağlayan” Kişiler olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları (4,731 ± 0,380),turistin anlamına yönelik görüş “İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler” olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanlarından (4,510 ± 0,623) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının turistin anlamına yönelik görüş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır(p>0.05).

Tablo 14. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Turizm Yıllık Gelir Miktarına Yönelik Görüşe Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	1-8 Milyar	22	4,600	0,385	2,933	0,402
	10-25 Milyar	108	4,698	0,379		
	30-40 Milyar	56	4,615	0,479		
	Hiçbir Fikrim Yok	55	4,452	0,701		
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	1-8 Milyar	22	4,689	0,277	2,034	0,565
	10-25 Milyar	108	4,665	0,464		
	30-40 Milyar	56	4,648	0,478		
	Hiçbir Fikrim Yok	55	4,469	0,712		
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	1-8 Milyar	22	3,950	0,582	4,545	0,208
	10-25 Milyar	108	4,129	0,555		
	30-40 Milyar	56	3,981	0,671		
	Hiçbir Fikrim Yok	55	3,888	0,702		

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının turizm yıllık gelir miktarına yönelik görüş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır($p>0.05$).

Tablo 15. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Türkiye'nin Ziyaretçi Sıralama Yerine Yönelik Görüşe Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	Hiçbir Fikrim Yok	45	4,572	0,459	2,070	0,558	
	İlk 5'te	52	4,638	0,568			
	İlk 6-10 Arasında	89	4,656	0,382			
	İlk 11-15 Arasında	55	4,557	0,621			
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	Hiçbir Fikrim Yok	45	4,506	0,617	4,355	0,226	
	İlk 5'te	52	4,613	0,585			
	İlk 6-10 Arasında	89	4,655	0,342			
	İlk 11-15 Arasında	55	4,656	0,623			
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	Hiçbir Fikrim Yok	45	3,947	0,498	10,799	0,013	2 > 1 2 > 3 2 > 4
	İlk 5'te	52	4,178	0,790			
	İlk 6-10 Arasında	89	4,038	0,497			
	İlk 11-15 Arasında	55	3,915	0,710			

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur($KW=10,799$; $p=0,013<0.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre; Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 5'te olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ($4,178 \pm 0,790$), Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine

yönelik görüş hiçbir fikrim yok olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanlarından (3,947 ± 0,498) yüksek bulunmuştur. Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 5 te olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları (4,178 ± 0,790), Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 6-10 arasında olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanlarından (4,038 ± 0,497) yüksek bulunmuştur. Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 5'te olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları (4,178 ± 0,790), Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 11-15 arasında olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanlarından (3,915 ± 0,710) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çalışanların yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ortalamalarının Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır(p>0.05).

Tablo 16. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Yaşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	KW	p	Fark
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	40 ve Altı	67	4,493	0,620	7,197	0,066	
	41-50	92	4,694	0,405			
	51-60	67	4,622	0,500			
	61 ve üzeri	15	4,623	0,322			
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	40 ve Altı	67	4,431	0,668	13,237	0,004	2 > 1 3 > 1 4 > 1
	41-50	92	4,691	0,436			
	51-60	67	4,663	0,486			
	61 ve üzeri	15	4,811	0,165			
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	40 ve Altı	67	3,823	0,683	12,632	0,006	2 > 1
	41-50	92	4,162	0,627			
	51-60	67	4,012	0,562			
	61 ve üzeri	15	4,111	0,362			

Araştırmaya katılan yöneticilerin yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ortalamalarının yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur(KW=13,237; p=0,004<0.05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını

belirlemek üzere Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Buna göre; yaşı 41-50 olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ($4,691 \pm 0,436$), yaşı 40 ve altı olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanlarından ($4,431 \pm 0,668$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 51-60 olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ($4,663 \pm 0,486$), yaşı 40 ve altı olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanlarından ($4,431 \pm 0,668$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 61 ve üzeri olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ($4,811 \pm 0,165$), yaşı 40 ve altı olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanlarından ($4,431 \pm 0,668$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yöneticilerin yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($KW=12,632$; $p=0,006 < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Buna göre; yaşı 41-50 olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ($4,162 \pm 0,627$), yaşı 40 ve altı olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanlarından ($3,823 \pm 0,683$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yöneticilerin yerel yöneticilerin turizm algıları puanları ortalamalarının yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 17. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	Erkek	217	4,627	0,482	2 089,500	0,106
	Kadın	24	4,496	0,635		
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	Erkek	217	4,621	0,513	2 456,000	0,645
	Kadın	24	4,597	0,643		
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	Erkek	217	4,032	0,618	2 428,000	0,586
	Kadın	24	3,943	0,695		

Yöneticilerin yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 18. Yerel Yöneticilerin Turizm Algılamasının Göreve Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	MW	p
Yerel Yöneticilerin Turizm Algıları	Belediye Başkanı	15	4,808	0,262	1 237,500	0,075
	Belediye Meclis üyesi	226	4,601	0,509		
Yerel Yönetimlerin Turizme Yönelik Sorumluluk ve Projeksiyonları	Belediye Başkanı	15	4,784	0,270	1 345,000	0,177
	Belediye Meclis üyesi	226	4,607	0,537		
Yerel Yöneticilerin Balıkesir Turizmine Yönelik Algı ve Değerlendirmeleri	Belediye Başkanı	15	4,113	0,484	1 572,000	0,637
	Belediye Meclis üyesi	226	4,017	0,634		

Yöneticilerin, yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının görev değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu çalışma Balıkesir'deki yerel yöneticilerin turizmi nasıl algıladıkları ve turizme genel bakış açılarını ve Balıkesir turizmi için düşüncelerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Anket yoluyla yapılan araştırma sonucunda;

- Yerel yöneticilerin tanımlayıcı sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen verilere göre; Yerel yöneticilerin eğitim durumu değişkenininin 32'si (%13,3) ilkokul, 25'i (%10,4) ortaokul, 88'i (%36,5) lise, 17'si (%7,1) ön lisans, 60'ı (%24,9) lisans, 19'u (%7,9) lisansüstü olarak dağılmaktadır. Bu sonuçlara göre Balıkesir'deki yerel yöneticilerin eğitim değerlerinin lise, ön lisans ve yüksek lisans derecelerinin ilkokul ve ortaokula oranla daha yüksek olduğu ve doktora düzeyinde hiçbir yöneticinin olmadığı tespit edilmiştir.
- Yerel yöneticilerin yaş düzeyleri; 67'si (%27,8) 40 ve altı, 92'si (%38,2) 41-50, 67'si (%27,8) 51-60, 15'i (%6,2) 61 ve üzeri olarak dağılmaktadır. Bu verilere göre yerel yönetimlerde görev alan yöneticilerin 40 yaş altı ve 41-50 yaş aralığında yoğun olduğu görülmektedir. Bu durum yönetimde dinamik bir çoğunluğun aktif olduğuna işaretir.
- Çalışma neticesinde toplamda 15'i Belediye Başkanı, 126'sı Meclis Üyesi olmak üzere 241 kişiye ulaşılmıştır. Bu oran yöneticilerin siyasi parti üyeliği değişkenine göre değerlendirildiğinde 122'si (%50,6) Ak Parti, 67'si (%27,8) Chp, 44'ü (%18,3) Mhp, 8'i (%3,3) diğer olarak dağılmaktadır Bu oran Balıkesir il genelindeki yerel yönetim organlarında görev alan Belediye Başkanı ve Meclis Üye sayısının % 63,5 'i ne tekabül etmektedir.
- Yerel yöneticilerin ülke turizminin genel durumu ile ilgili bilgilerini ölçmeye yönelik sorulan (ülkemizin yıllık turizm geliri ve turist kabul eden ülkeler sıralamasındaki yeri) sorulardan elde edilen veriler göre katılımcılar ülkemizin 2015 yılı yıllık turizm gelirini % 44,8 ile 10-25 milyar dolar arası olduğunu beyan etmektedirler. % 22,8'i konu ile ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtmiş, % 23,2'si ise 2015 yılı istatistik verilerine göre 31 milyar 464

milyon 777 bin olarak açıklanan yıllık turizm gelirimizi 30-40 milyar dolar arası olarak doğru beyan etmiştir. Ülkemizin ziyaretçi kabul eden ülkeler sıralamasındaki yerine ilişkin olarak verilen cevaplarda ise; %18,7'si ülkemize gelen yıllık ziyaretçi sayısı ile ilgili hiçbir bilgiye sahip olmadığını belirtmektedir. Diğer cevap oranlarına göre yerel yöneticilerin %21,6'sı ilk 5'te, %36,9'u ilk 6-10 arasında olduğumuzu %22,8'i ise ilk 11-15 arasında olduğumuzu belirtmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015 yılı turizm verilerine göre; ülkemizi 41 milyon 617 bin 530 kişi ziyaret etmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda ülkemiz dünya da en çok ziyaretçi kabul eden ülkeler sıralamasında Fransa, ABD, İspanya, Çin ve İtalya'dan sonra 6. sırada yer almaktadır. Tüm bu bilgiler yerel yöneticilerin %36,9'luk kısmının ziyaretçi sıralaması ile ilgili doğru bilgi sahibi olduklarını göstermektedir.

- Araştırmaya katılan yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan test sonucuna göre; grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre; Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 5'te olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri, Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş hiçbir fikrim yok olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanlarından yüksek bulunmuştur. Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 5 te olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları, Türkiye'nin ziyaretçi sıralama yerine yönelik görüş ilk 11-15 arasında olanların yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanlarından yüksek bulunmuştur. Elde edilen test sonuçları gerçek turizm istatistikleri ile karşılaştırıldığında çoğunluğun değerlendirmesinin isabetli olmadığı görülmektedir.
- Türkiye'de teşvik edilerek geliştirilmesi gereken öncelikli beş sektöre ilişkin sorudan elde edilen veriler; yöneticilerin % 80,1 katılın oranı ile en çok tarım alanında atılım ve gelişim politikalarını bekledikleri görülmektedir. Bu oranı %79,3 ile turizm ve %67,2 ile hayvancılık, %43,6 ile madencilik izlemektedir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda yerel yöneticilerin

geliştirilmesini önemli bulduğu sektörlerin, Balıkesir'in mevcut potansiyeli ve kaynakları ile doğru orantılı olarak şekillendiği görülmektedir. Bilindiği üzere Balıkesir, ülkemizin en önemli gıda depolarından birisi olarak lanse edilmekte olup, maden kaynaklarıyla da ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte turizm ve hayvancılıkta da önemli bir seviyede bulunmaktadır.

- Balıkesir'de öncelikli olarak geliştirilmesi gereken turizm çeşitlerine ilişkin görüşlerin dağılımı; %84,6 Termal Turizm, %68,9 Eko Turizm, %67,2 Kıyı turizmi olarak sıralanmaktadır. Bu veriler, yerel yöneticilerin Balıkesir'in mevcut kaynaklarının farkında olduğunu ve gelişim gösteren, yaygınlaşan sağlık turizmi hareketinin farkında olduklarını göstermektedir. Ayrıca sıralamanın Termal Turizm, Eko Turizm ve Kıyı Turizm'i olarak şekillenmesinde şu ana kadar yapılan turistik yatırımların yoğunluğunun tam tersine şekillendiği ifade edilebilir. Balıkesir'deki turistik yatırımların büyük bir bölümü kıyı turizmi odaklı olarak şekillenmiştir. Çok büyük olmamakla birlikte yerel kaynaklı, sayılı yatırımların Eko turizm ve Termal turizm odaklı olarak şekillenmiş olduğu görülmektedir.
- Yöneltilen sorulardan elde edilen cevaplar; yerel yöneticilerin turizm algıları, turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları ve Balıkesir turizmüne yönelik algı ve değerlendirmeleri eğitim durumuna göre bir farklılık ortaya koymamaktadır. Tüm eğitim düzeylerinde benzerlik tespit edilmiştir.
- Yine aynı şekilde eğitim durumuna göre farklılık göstermeyen algılar, yerel yöneticilerin siyasi parti üyeliklerine göre de herhangi bir farklılık göstermemektedir.
- Yerel yöneticilerin turizm algılamasının turist anlamına yönelik görüşlere göre bir farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonucuna göre; grup ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Burada tespit edilen farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bu test sonucuna göre turist anlamına yönelik görüş "*İlin Gelişmesini ve Dışa Açılmasını Sağlayan*" kişiler olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları ($4,731 \pm 0,380$), turist anlamına yönelik görüş "*İlimize Ek Gelir Kaynağı Sağlayan Kişiler*"

olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanlarından ($4,510 \pm 0,623$) yüksek bulunmuştur.

- Yerel yöneticilerin turizm algılamasının yaşa göre turizm algılarında herhangi bir etki gösterip göstermediği incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan sonuçlar yaş değişkeninin turizm algısına göre değişkenlik gösterebildiğini ortaya koymaktadır. Buna göre; yaşı 41-50 olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanları, yaşı 40 ve altı olanların yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları puanlarından yüksek bulunmuştur. Demografik özelliklerin yerel yöneticilerin turizm algılarına etkisi noktasında eğitim düzeylerinin turizm algılamalarına herhangi bir etki yapmadığı sonucunu elde etmiştik. Ancak burada önemli bir demografik unsur olan yaş faktörüne göre yöneticilerin turizm algılamalarında bir farklılık oluştuğunu görmekteyiz. Çeşitli konulara ve turizm alanına ilişkin algılarda bireylerin yaş ortalamalarının önemli olduğunu ve yaklaşımlarını doğrudan etkilediğini belirtmek mümkündür. Test sonucunda elde edilen sonuçta çarpıcı olan nokta yaş ortalaması düşük olan yerel yöneticilerin turizm algıları ve yaklaşımlarının daha yüksek yaş ortalamasına sahip yerel yöneticilere göre daha yüksek olması beklentisidir. Turizm, iyi organize edilemediği ve sürdürülebilirliğin esas alınmaması durumunda toplumsal değerleri tehdit eden bir unsur olarak göze çarpabilir. Bu nedenledir ki; yaş ortalamasının arttıkça geleneksel unsurları özümseyen ve yasatılmasını destekleyen bir yerel yönetici grubunun varlığı beklenebilirdi. Ancak burada 40 ve altı yaş grubundaki yerel yöneticilerin yerine 41-50 yaş aralığındaki yerel yöneticilerin bu beklentiyi karşılaması dikkat çeken bir ayrıntıdır.
- Yöneticilerin yerel yönetimlerin turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sonucun bu şekilde çıkmasındaki temel etken erkeklerin temsil yüzdesinin kadınların temsil yüzdesinde çok daha fazla olmasıdır. Gerek Balıkesir il genelindeki erkek ve kadın yerel yönetici oranı gerekse ankete katılımdaki oran bu konuda net ve gerçekçi bir sonuç elde etmeye müsait değildir.

- Yöneticilerin yerel yöneticilerin turizm algıları, yerel yönetimlerdeki görevlerine göre de herhangi bir farklılık göstermemektedir. Belediye başkanları ve belediye meclis üyelerinin genel turizm algıları, yerel yönetimlerin turizme yönelik sorumluluk ve projeksiyonları, yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine yönelik algı ve değerlendirmeleri birbirleri ile benzerlik göstermektedir

Öneriler

Yerel Yönetimlere Öneriler

- Balıkesir mevcut turistik kaynakları dikkate alındığında turizm açısından ne kadar önemli bir destinasyon olduğu açıktır. Ancak bu kaynakların hizmet olarak sunulması ve kullanıma tahsisi edilmesi noktasından önemli sorunlar mevcuttur. Turizm genel bir değerlendirme ile ele alınacak olursa, turizmde tesisleşme ve finansman gibi konuların yoğun olarak özel girişimler yoluyla gerçekleştirildiği bir sektördür. Balıkesir yatırım ve tesisleşme noktasında birçok iç rakibine karşı daha atıl konumdadır. Yerel yönetimler nitelikli yatırımları Balıkesir'e çekme gayreti içerisinde olmalı, Balıkesir'in yatırımcılar tarafından fark edilmesini sağlayacak tanıtım, pazarlama veya bu konuya katkı sağlayacağına inanılan çeşitli organizasyonlara katılmalıdır.
- Nitelikli yatırım kaynaklarının Balıkesir'e taşınması ile ilgili yapılacak proje veya her türlü katılımlar için bu alanda uzman, Balıkesir'i iyi tanıyan, temsil yeteneği ve yeterliliği olan kişi veya kurumların yardıma başvurulmalı ve bu süreç belirli bir plan ve politika dahilinde yürütülmelidir.
- Yerel yönetimler turizmde hizmet kalitesinin artırılması için bu alanda eğitim almış personel çalıştırılmasının teşvik edilmesi ve çeşitli meslek edindirme kursları yoluyla turistik hizmet sunan işletmelerin kalitesinin artırılmasını destek olmalıdır.
- Balıkesir turistik kaynakları bakımından zengindir. Ancak bu zenginlikleri sadece kıyı turizmi odaklı olarak yansıtılmamalıdır. Diğer turizm çeşitlerinin canlandırılması ve alternatiflerin geliştirilmesi gerekmektedir.
- Yerel yönetimler, Balıkesir'in turizm potansiyelini ön plana çıkartarak genel turizm politikaları ve planlamalarında daha iyi bir konum ve destek alabilmek

için merkezi idare ile olan ilişkilerini daha da geliştirmeli ve etkin lobi faaliyetleri yürütmelidir.

- Yerel yönetimlerin turizm stratejileri geliştirmeleri ve yerel aktörlerin bu sürece etkin olarak dahil edilmesi turizmin çarpan etkisinden yararlanabilmek adına önemlidir.
- Destinasyonlar da doğal unsular kadar bir takım fiziksel unsurlarda ziyaretçilerin karar süreçlerini ve tercih nedenlerini etkileyen önemli özelliklerdir. Bu nedenle çevre düzenlemeleri, park, bahçe ve görsel güzelliğe sahip özel alanlar oluşturularak destinasyona ve turizme kazandırılması önemli bir konudur. Bu nedenle yerel yöneticilerin destinasyona ilişkin yatırım ve karar süreçlerinde bu kaynakları geliştiren, destekleyen ve koruyan politikalar benimsemesi ve desteklemesi beklenmektedir.
- Balıkesir’i bir marka konumuna getirecek ve kişilerin zihinlerinde olumlu bir imaj yaratacak, yerelliğin benimsendiği ulusal veya uluslararası şenlik, festival veya fuar organizasyonları gibi faaliyetlere ev sahipliği yapmalıdır.
- Balıkesir’de ulaşım ve ulaşım kaynakları her ne kadar iyi görünüyorsa bile mevcut kaynaklar daha da geliştirilmelidir. Balıkesir’in turistik merkezleri arasında ve özellikle nüfus yoğunluğu çok olan şehirler ve diğer komşu şehirlerle ulaşım ağları geliştirilerek turistik hareketlerin sürekliliği sağlanmalıdır.
- Kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması ve olası çevresel olumsuzlukların önüne geçilebilmesi yerel yönetimlerin büyük katkı ve sorumlulukları ile mümkün olacaktır. Bu nedenle yerel yönetimler turistik destinasyonların alt yapı yeterliklerini geliştirmesi ve taşıma kapasitesini yükseltecek yatırımları gerçekleştirmesi önemli bir zorunluluktur.
- Yerel yönetimler turizmin bölgesel olarak gelişimini kolaylaştırmak ve elde edilecek yararlardan herkesin faydalanmasını sağlayabilmek için yerel halkın turizm faaliyetleri ile ilişki kurmasını sağlamalı ve yerel halkın turizmi bölgesel bir zarar faktörü olarak görmesinin önüne geçmelidir.
- Balıkesir’de yerel yönetimlerin yatırım ve öncelikleri değerlendirildiğinde turizm biraz daha arka planda yer almaktadır. Diğer sektörlerle çok uzun yıllardan beri turizmden daha çok destek verilmesine rağmen, Balıkesir bu alanların hiç birinde lider konumunda değildir. Buna neden olan faktörlerin

araştırılması ve Balıkesir’de turizmde diğer sektörler kadar destek görmesi gerekmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşlarına Öneriler

- Sivil toplum kuruluşları turizmin bölgesel olarak önemli bir kaynak olduğuna vurgu yapan, dikkat uyandırıcı çalışmalar yürütmelidirler.
- Turizmin bölgesel unsurlar ile uyumunu sağlayan bütünleştirici organizasyonların oluşturulması gerekliliğini ortaya koymalı ve öncü girişimciler olarak bu faaliyetleri organize etmelidirler.
- Sivil toplum kuruluşları bölgesel turizmin gelişimi adına yerel yönetimler ile diyalog halinde olmalıdırlar.
- Sivil toplum kuruluşları, yerel halk ile yerel yönetimler ve işletmeler ile yerel yönetimler arasında koordinasyon ve işlerlik konusunda önemli bir aracı olarak önemli bir sorumluluğa sahiptirler. Bu nedenle bu sorumluluğun iyi idare edilmesi ve geliştirilmesi önemli bir zorunluluktur.
- Sivil toplum kuruluşları bölgenin turizmden elde edebileceği olumlu etkileri ortaya koyarken, olası zararların da gözardı edilmemesi noktasında çift yönlü çalışmalar yürütmeli veya bu tür çalışmaların destekçisi olmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşları turizmden etkilenen, çıkar sağlayan tüm paydaşların ortak sesi olarak objektif ve sadece bölgenin çıkarlarını gözetten bir yapıda olmasında yarar vardır.

KAYNAKÇA

- ACUNER, E. (2015). Zigana Turizm Merkezi'nin Sürdürülebilir Turizm Kriterleri Çerçevesinde Yerel Destinasyon Yönetim Örgütleri Tarafından Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi Dergisi, 1*, 62-93.
- AHİPAŞAOĞLU, H. A. (2003). *Seyahat İşletmeleri Yönetimi ve Ulaştırma Sistemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- AKGÜN, B. (2009). Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) ve Yakın Çevresinde Eko Turizm Modeli Üzerine Araştırmalar. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.
- AKIN, A., ŞİMŞEK, M. Y., ve AKIN, A. (2012). Turizm Sektörünün Ekonomideki Yeri ve Önemi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 4(7)*, 63-81.
- AKMEL, J. (1992). Turizm Hizmeti Veren İşletmeler ve Belediyeler. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(4)*, 14-15.
- AKOVA, İ. (1997). Türkiye'de Turizmin Önemi ve Ekonomide Yeri. (32), 263-280.
- AKTAN, C. C. (2007). *Kurumsal Sosyal Sorumluluk* (Ed. AKTAN, C. C.). İstanbul: İGİAD Yayınları.
- ALPAGUT, Ş. (2007). Turizm Sektöründe Yatırım Kararları. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(12)*, 1-12.
- ARGÜDEN, Y. (2007). *Kurumsal Sosyal Sorumluluk* (Ed. AKTAN, C. C.). İstanbul: İGİAD Yayınları.
- ARI, Y. S. (2006). Kazdağı Milli Parkında Kültürel Ekoloji ve Doğa Koruma. *Türk Coğrafya Dergisi(44)*, 11-32.
- ARSLAN, Y. (2005). Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(13)*, 29-53.
- AVCI, N. (2007). Turizmde Taşıma Kapasitesinin Önemi. *Ege Akademik Bakış, 7(2)*, 485-501.
- AVCIKURT, C. (2009). *Turizm Sosyolojisi: Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- AVCIKURT, C., ve ALPAR, Ö. (3-4 Mayıs 2003). Turizmin Bölgesel Ekonomik Kalkınmadaki Rolü ve Eğirdir İlçesi Örneği. *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı*. Çankırı.
- AYAZ, N. (2016). Turizmde Yerellik ve Yerel Yönetimlerin Turizme Katılım Engelleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 25(1), 47-60.
- AYDIN, Y. (2011). Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci. *Dış Denetim Dergisi*, 11-20.
- AYDOĞDU, A. (2006). Turizmde Tanıtma Olgusunun Marka Konumlandırma Açısından Değerlendirilmesi: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- AYVALIK BELEDİYESİ. (2016). Ayvalık, [http://www.ayvalik.bel.tr /index.php/component/content/article.html?id=90](http://www.ayvalik.bel.tr/index.php/component/content/article.html?id=90). (12 Ekim 2016).
- AZAKLI, S. (17-19 Nisan 2008). Belediyelerin Turizm Stratejileri (Antalya, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri). *III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi*. Balıkesir.
- BAHAR, O. (2007). Bölgesel Kalkınmada Turizm Sektörünün Ekonomik Açından Yeri ve Önemi. *Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(19), 1-20.
- BALIKESİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, (2016). 2016 Yılı Performans Programları. <http://www.balikesir.bel.tr/butce-ve-strateji/performans-programi>, (10 Ekim 2016).
- BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ. (2016a). *Genel Bilgiler*, <http://www.balikesirkulturturizm.gov.tr/TR,65827/genel-bilgiler.html>. (3Ekim 2016).
- BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ. (2016b). *Balıkesirde Sağlık ve Termal Turizm*, [http://www.balikesirkulturturizm.gov.tr /TR,90613/saglik-ve-termal-turizm.html](http://www.balikesirkulturturizm.gov.tr/TR,90613/saglik-ve-termal-turizm.html), (10 Ekim 2016).

- BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ. (2016c). *İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri Listesi*, <http://www.balikesirkulturturizm.gov.tr/TR,148571/isletme-belgeli-konaklama-tesisleri-listesi.html>. (16 Ekim 2016).
- BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ. (2016d). *Balıkesir - Kuşcenneti Milli Parkı*, <http://www.balikesirkulturturizm.gov.tr/TR,65925/kus-cenneti-milli-parki.html>. (12 Ekim 2016).
- BALIKESİR VALİLİĞİ (2016). *Kıyı Turizmi*, <http://www.balikesir.gov.tr/kiyiturizmi> (5Ekim 2016).
- BALIKESİR VALİLİĞİ, (1999). *Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılında Balıkesir*. Ankara: Tşof Plaka Matbaacılık.
- BARUTÇUGİL, İ. S. (1984). *Turizm İşletmeciliği*. (2. Baskı). Bursa: Uludağ Üniversitesi Basım Evi.
- BAŞ, M., KILIÇ, B., ve GÜÇER, E. (2007). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Turizm. *Mevzuat Dergisi*, 10(119), 1-12.
- BAYKAL, B. (1974). *Günümüzde Yönetim: Temel Kavramlar ve Yeni Görüşler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü.
- BAYKAL, T. (2010). Türkiye'de Çevre Yönetim Sisteminin Yerel Örgütlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 476-492.
- BAYRAKÇI, S. (2014). *Yemek Tüketim Motivasyonlarının Turistlerin Tekrar Ziyaret Niyetlerine Etkisi: Gaziantep'i Ziyaret Eden Yerli Turistler Üzerine Bir Araştırma*. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin*.
- BELEDİYE İMAR İŞLERİ EL KİTABI. (2002). (Ed.ÇAMUR CİHANGİR, K.), Ankara: TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi.
- BİLGİÇ, V. K. (1998). Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri Üzerine Teoriler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7(2), 27-35.

- BİNGÖL, Y., YAZICI, E., ve BÜYÜKAKIN, T., (2013). *İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli Kocaeli Deneyimi*. (2013). Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı Yayınları.
- BİRKAN, İ. (1995). Turizm Endüstrisinin Kalkınmakta Olan Ülkelerin Ekonomileri Üzerindeki Etkileri. *Anatolia*, 6(2), 26-29.
- BOCUTOĞLU, E. (2011). *Makro İktisat Teoriler ve Politikalar* (8. Basım). Trabzon: Murathan Yayınevi.
- BURGUCU, Z. (2013). Tanıtım Faaliyetlerinin Turizm Hareketlerine Etkisi ve Fethiye İlçesi Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya*.
- BURHANIYE BELEDİYESİ. (2016). BurhaniyeHakkında. [http:// www.burhaniye .bel.tr/ burhaniye/burhaniye-hakkinda.html](http://www.burhaniye.bel.tr/burhaniye/burhaniye-hakkinda.html).(16 Ekim 2016).
- BÜLBÜL, D. (2006). Yerel Yönetimler için Eğitim Malzemesi Geliştirme Projesi. http://eski.yerelnet.org.tr/mali_yapi/rapor_01.pdf , (4 Temmuz 2016).
- CAN, E. (2013). Turizm Destinasyonlarında Sürdürülebilir Turizmin Sürdürülebilir Rekabet Açısından Değerlendirilmesi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*(4), 23-40.
- CAN, E. (2015). Boş Zaman, Rekreasyon ve Etkinlik Turizmi İlişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*(10), 1-17.
- CENGİZ, F. (2012). Üçüncü Yaş Turistlere Yönelik Turistik Ürün Analizi: Alanya Uygulaması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya*.
- CİVELEK, A. (2010). Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2), 331-350.
- CUMHURİYET GAZETESİ. (2016). *Yerel Yönetimler, Kentleşme ve Demokrasi*, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/46917/Yerel_Yonetimler__Kentlesme_ve_Demokrasi.htm, (3 Şubat 2016).

- ÇAKILCIOĞLU, M. (2013). Turizm Odaklı Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bir Yöntem Önerisi. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 9(16), 27-42.
- ÇANAKKALE İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ, (2016). <http://www.canakkalekulturturizm.gov.tr/TR,70575/kazdagi-ida-dagi-bayramic.html> (6Ekim 2016).
- ÇEKEN, H. (2008). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 293-306.
- ÇETİN, S. (2009). Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye'de İl Özel İdareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(25), 249-258.
- ÇETİNEL, F. (2001). Turizmde Tanıtma ve Reklam Faaliyetlerinin Önemi: (Türkiye'nin Tanıtımından Turizm Bakanlığının Yurtdışında Faaliyet Gösteren Medya Araçlarında Yaptığı Reklam Harcamaları İle Türkiye'ye Gelen Turist Sayısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 151-161.
- ÇETİNKAYA, M. (2004). İktisadi Kalkınmadaki Önemi Bakımından Türkiye'de Turizm Sektöründeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 7(1-2), 251-274.
- ÇEVİK, H. (2007). Yönetim Bilimlerinin Diğer Bilimlerle İlişkileri. *Yönetim ve Organizasyon* (s. 50-60). Ankara: Nobel Yayın.
- ÇEVİRGEN, A. (2004). Edremit Yöresinde Ekoturizmde Yönelik Bir Talep Araştırması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 45-67.
- ÇİFTEPINAR, R. (2006). Yeni İl Özel İdare Yasası'na Eleştirel Bir Bakış. *Yasama Dergisi*(2), 123-145.
- ÇIKIN, A., ÇEKEN, H., ve UÇAR, M. (2009). Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, Agro-Turizm ve Ekonomik Sonuçları. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 15(1), 1-8.

- ÇİMAT, A., ve BAHAR, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(6), 1-18.
- ÇULHA, O. (2008). Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması. *Journal Of Yaşar University*, 3(12), 1827-1852.
- DAL, N., ve BAYSAN, S. (2-5 Aralık 2010). Turizmin Çevresel Etkileri Konusunda Yerel Halkın Tutumları: Kuşadası Örneği. Adnan Menderes Üniversitesi , *11. Ulusal Turizm Kongresi* (s. 733-742). Kuşadası: Detay Yayıncılık.
- DEDE, O. M., ve GÜREMEN, L. (2010). Yerel Yönetimlerin Turizm Sektörü İçindeki Önemi, Roller ve Görevleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 19(4), 47-61.
- DEMİR, C. Y. (2010). Stratejik Planlama Süreci ve Örgütler Açısından Önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 69-88.
- DEMİRTAŞ, D. (2010). Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri. *11. Ulusal Turizm Kongresi* (s. 239-250). Kuşadası: Detay Yayıncılık.
- DİLBER, İ. (2007). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkisinin Girdi-Çıktı Tablosu Yardımıyla Değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), 205-220.
- DİLEK, M. (2002). Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Yaşatılmasında Yerel Yönetimlerin Rolü ve Şanlıurfa Örneği. *Türk İdare Dergisi*(436), 41-50.
- DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2016). Kuş Cenneti Milli Parkı, <http://www.milliparklar.gov.tr/mp/kuscenneti/index.htm>. (17 Ekim 2016).
- DOĞAN, M. (2014). Mahalli İdarelerde Bütçe Hazırlama Süreci. *Aylık; Bilim, Haber, Yorum ve Aktüalite Dergisi*, 14(165), 24-27.

- DOĞANER, S. (2015). Türkiye Ulaşım Sistemleri, Turizm ve Çevre İlişkileri. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iucografya/article/viewFile/1023016640/1023015828> , 1-25 (5 Aralık 2015).
- DURAN, E. (2009). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Toplumsal ve Kültürel Kimliğin Korunması: Gökçeada Örneği. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- DURAN, E. (2010). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Toplumsal ve Kültürel Kimliğin Korunması: Gökçeada Örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(19), 291-313.*
- DURAN, E. (2011). Turizm, Kültür ve Kimlik İlişkisi; Turizmde Toplumsal ve Kültürel Kimliğin Sürdürülebilirliği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(19), 291-313.*
- DURGUN, A. (2006). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Isparta Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta*
- DUYMAZ, A. (2001). Kaz Dağı ve Sarı Kız Efsaneleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(5), 88-102.*
- EKODIALOG.COM.TR.(2016).Yerel Yönetim Bütçeleri. http://www.ekodialog.com/kamu_maliyesi/yerel_yonetim_butceleri.html (20 Eylül 2016).
- ERALP, Z. (1983). *Genel Turizm*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları.
- ERSUN, N., ve ARSLAN, K. (2011). Turizmde Destinasyon Seçimini Etkileyen Temel Unsurlar ve Pazarlama Stratejileri. *Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(2), 229-248.*
- FARAHANİ, H. Z. (2016). Host Attitudes toward Tourism: A study of Sareyn Municipality and Local Community Partnerships in Therapeutic Tourism. *Journal of Tourismology, 2(1), 16-34.*
- FİDAN, A. (2003). Değişme ve Gelişme Sürecinin Örgütler, Yerel Yönetimler ve Bir Yerel Yönetim Örgütü Olan Belediyeler Üzerine Etkileri. *Mevzuat Dergisi, 6(63).*

- GÖYMEN, K. (2004). Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler. *Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü* (s. 1-14). İstanbul: Sabancı Üniversitesi.
- GÜLER, U. (2012). Kültür Varlıklarının Korunması ve Toplumsal Kültürel Bilincin Arttırılması Konusunda Üniversitelerin Rolü. *Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü*.
- GÜNDOĞDU, A. (2006). Turizmde Dış Tanıtma Olgusunun Marka Konumlandırma Açısından Değerlendirilmesi: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- GÜNDÜZ, F. (2014). Çevre ve Turizmin Sürdürülebilirliği. [http:// www.spo.org.tr/resimler/ekler/3c04118df112c13_ek.pdf](http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/3c04118df112c13_ek.pdf), 58-66 (3 Nisan 2016).
- GÜNEY MARMARA KALKINMA AJANSI (GMKA). *Türkiye'de Turizm Piyasaları 2010* (Balıkesir). (2010). Balıkesir: Güney Marmara Kalkınma Ajansı.
- GÜNGÖR, H., ve İRTEM DEMİRTAŞ, M. (1999). İl Özel İdareleri ve Belediyelerde Uygulanan Program Bütçe Sistemi ve Getirdiği Yenilikler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8(1), 71-81.
- GÜRKAN, İ. (1996). Turizmin Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(1-2), 112-119.
- GÜRSOY, S. (2006). Merkezi İdare ve Yerel Yönetimler Açısından Bölgesel Turizm Planlaması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- GÜZEL, B. (17-19 Nisan 2008). Yerel Yönetimlerin Turizm Sektörüne Katkıları ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Örneği. *III. Ulusal Balıkesir Turizm Kongresi* (s. 92-96). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- GAYRİMENKUL VE GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLARI DERNEĞİ (GYODER). Balıkesir İli Yatırım Alanları ve Vizyon Raporu; Değerlendirme ve Öngörüler. (2016). http://www.gyoder.org.tr/img/mc-content/20150508153804_2872gyoder-balikesir-rapor.pdf, (8 Ekim 2016).

- HACIOĞLU, N. (2010). *Turizm Pazılaması* (7. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- HAMAMCI, C. (2007a). *İl Özel İdarelerinde Genel Yapı* (Ed.SABUKTAY, A.). Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No.335.
- HAMAMCI, C. (2007b). *Belediyeler: Genel Yapı* (Ed. SABUKTAY, A.). Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No. 334.
- HEMİDOV, G. Y. (2012). Avrupa'nın Termal Turizme Olan Talep Analizi ve Türkiye'nin Pazardaki Payı: Haymana ve Balçova Örneği. *Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Daire Başkanlığı*, Ankara.
- HENDEN, B., ve HENDEN , R. (2005). Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve E-Belediyecilik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 48-66.
- HEPEKTAN, E., ve ÇINAR, S. (2010). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 8(2), 135-154.
- İRTEM, E., ve KARAMAN, E. (2004). Edremit Küçükkuuyu Arasındaki Turizm Faaliyetlerinin Kıyı Alanlarına Etkisi ve Önerilen Yönetim Programı. *İstanbul Teknik Üniversitesi Mühendislik Dergisi*, 3(1), 3-14.
- İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI (İSKV), (2016). *Yerel Yönetimler İçin Kültürel Planlama*. İstanbul: İstanbul Kültür Sanat Vakfı.
- İŞİK, C., KESKİN, G., ve SERÇEOĞLU, N. (2015). Turizm Sektöründe Nitelikli İşgücü Açığına Yenilikçi Yaklaşım: Kapadokya Örneği. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 4(2), 27-48.
- KALAY, F. ARSLAN, H., ve YILDIZ, S. (6-9 Aralık 2012). Turizm Gelirleri ve Turizm Yatırımları Arasındaki Nedensellik Analizi: Türkiye Örneği. *13. Ulusal Turizm Kongresi* (s. 41-60). Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- KALKINMA BAKANLIğI, (2013). Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018.www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkınma%20Planlar/.../Onuncu%20Kalkınma%20Plan1.pdf, (15 Ekim 2015).

- KANDIR, S. Y., KARADENİZ, E., ÖZMEN, M., ve ÖNAL, Y., B. (2008). Turizm Sektöründe Büyüme Göstergelerinin Turizm İşletmelerinin Finansal Performansına Etkisinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 211-237.
- KARAASLAN, H. (2016). Yerel Yönetimlerde Performans Ölçümü ve Göstergeler. http://dosya.marmara.edu.tr/stkaum/spmj/say%C4%B1%202/Haydar_Karaaslan.pdf, (7 Haziran 2016).
- KARAASLAN, M. (2007). Yerel Yönetimlerin Reformu Bağlamında Yerel Yönetimlerin Özerkliği ve Denetimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- KARAGÖZ, K. (2008). Türkiye'nin Turizm Potansiyeli: Çekim Modeli Yaklaşımı. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19(2), 149-156.
- KARAMAN, S. (1998). Balıkesir Bölgesi Turizm Arz-Talep İncelemesi ve Turizmin Geliştirilmesi İçin Bir Model Önerisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir*.
- KARASU, T. (1990). Turizmde Tanıtma Üzerine. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(8-9), 31-36.
- KARAYALÇIN, M. (14-16 Mart 1990). Yerel Yönetimlerin Koruma Etkinliklerinde Rolü ve Önemi: Yerel Ölçekte Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı* (s. 57-59). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- KARTAL, N. (2010). İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: Uygulama Aşaması Üzerine Bir Uygulama. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- KAYPAK, Ş. (2010). Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), 93-114.
- KESER, A., ve GÖKMEN, Y. (2012). Büyükşehir Belediyelerinin Kuruluş Sürecinin Analizi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 21(1), 17-42.

- KESKİN, A. (2016). Yerel Kalkınmada Yerel Yönetimlerin Rolü: Turizm Örneği. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 143-154.
- KILIÇ, G. (2006). Belediyelerin Turizme İlişkin Faaliyetlerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Uygulama. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 15(3), 79-110.
- KILIÇ, Y. (2014). Turizm Sektörü İstihdamının Eğitim Durumu ve İnsangücü Planlaması. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 419-436.
- KIZILBOĞA, R. (2011). Köy İdaresine Yönelik Kanun Tasarısı'ndaki Düzenlemeler. *Öneri Dergisi*, 9(35), 183-197.
- KIZILGÖL, Ö., ve ERBAYKAL, E. (2008). Türkiye'de Turizm Gelirleri İle Ekonomik Büyüme İlişkisi: Bir Nedensellik Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İdari ve İktisadi Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2), 351-360.
- KIZILIRMAK, İ. (2006). Türkiye'de Düzenlenen Yerel Etkinliklerin Turistik Çekicilik Olarak Kullanılmasına Yönelik Bir İnceleme. *Kırızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(15), 181-196.
- KOCADAĞLI YAMAN, A. (2011). Şehir Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Ayvalık. *Sosyoloji Dergisi*, 3(22), 89-131.
- KOCAMAN, S. (2012). Destinasyon Yönetimi Kapsamında Marka Kimliğine Etki Eden Faktörlerin Marka İmajına Etkisi: Alanya Örneği. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.*
- KOCAMAZ, B. (30-31 Mays 2012). Belediyelerin Görev Alanları ve Sorumluluğu. *Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu Sempozyumu* (s. 83-86). Bişkek: Manas Üniversitesi.
- KOÇAK, S. Y., ve KASVARA, V. (2012). 5302 Sayılı Kanun Sonrasında İl Özel İdarelerinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(20), 61-92.
- KORKMAZ, S. (1988). Turizmin Ekonomik ve Sosyal Etkileri. *İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46, 391-417.

- KOZAK, N. (2012). *Genel Turizm Bilgisi* (Ed. KOZAK AKOĞLAN M.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 2472.
- KOZAK, N., KOZAK AKOĞLAN, M, ve KOZAK, M. (2001). *Genel Turizm-İlkeler ve Kavramlar* (5. Baskı). Ankara: Turhan Kitapevi.
- KÖROĞLU, Ö., ve KARAMAN, S. (2014). Doğaya Dayalı Turizm Faaliyetlerinin Gelişiminde Toplum Temelli Doğal Kaynak Yönetiminin Önemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 95-106.
- KÜÇÜK, M. (14-16 Kasım 2013). Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma. *KOP Bölgesi Üniversiteler Birliği (UNİKOP) Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, Konya. <http://unikop.org/makale/KS13-4-02.pdf>, (05.02.2016).
- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YATIRIM VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2016a). *Turizm İşletme Belgeli Tesisler*. [http:// www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9579/turizm-tesisleri.html](http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9579/turizm-tesisleri.html), (9 Ekim 2016).
- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YATIRIM VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2016b). *Belediye Belgeli Tesisler*. <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9858/belediye-belgeli-tesisler.html>. (9 Ekim 2016).
- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI.(2016). Son Yasal Düzenlemelerde Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Yerel Yönetimler. *Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları/303*, (3 Nisan 2016).
- KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGELERİNDE VE TURİZM MERKEZLERİNDE İMAR PLANLARININ HAZIRLANMASI VE ONAYLANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK. (3 Kasım 2003). Resmi Gazete, 25278.
- KÜNÜ, S., HOPOĞLU, S., SÖKMEN GÜRÇAM, Ö., ve GÜNEŞ, Ç. (2015). Turizm ve Bölgesel Kalkınma Arasındaki İlişki: Doğu Karadeniz Bölgesi Üzerine Bir İnceleme. *Iğdır Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi(7)*, 71-93.

- MAKAS, M. (2004). Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Korumada Yerel Yönetimlerin Yeri ve Önemi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- MATHUR, A. (2011). Social Change and the Impacts of Tourism on the Modern Society. *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*, 285-290 https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1969952. (17 Eylül 2016).
- MAVİŞ, F. (2002). *Genel Turizm Bilgisi* (Ed. KOZAK AKOĞLAN, M.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakùltesi Yayınları No: 727.
- OKTAYER, N., SUSAM, N., ve ÇAK, M. (2007). *Türkiye'de Turizm Ekonomisi* (2007-69 b.). İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- OLALI, H.ve TİMUR, A. (1988). *Turizm Ekonomisi*. İzmir: Ofis Ticaret .
- ORHAN, A. (2010). Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde Coğrafi İşaretlerin Kullanımı: İzmit Pişmaniyesi Örneği. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 243-254.
- ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIğI. (2013). *Balıkesir Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023*.
- ÖKMEN, M. (2003). Yerel Yönetimlerde Yeniden Düzenleme Girişimleri ve Son Reform Tasarıları Üzerine Bir Değerlendirme. *Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakùltesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 10(1), 117-139.
- ÖZÇELİK, Y. (2014). Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkiler. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 5(19), 1117-1142.
- ÖZDEMİR YILMAZ., G., ve GÜROL KAFA., N. (2012). Balıkesir İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 23-32.
- ÖZDEMİR, G. (2006). Resort Planlaması: Turizm Planlaması İçindeki Yeri ve Önemi. *Journal Of Yasar University*, 1(3), 239-253.

- ÖZDEMİR, M., GÜRKAN, İ., ve KIRAL, M. (2000). Turizm Hareketlerinin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi: Belek, Karpas ve Girne Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 79-84.
- ÖZDEMİR, M. A. ve KERVANKIRAN, İ. (2011). Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*(24), 1-25.
- ÖZER, E. Z., ve ÇAVUŞOĞLU, F. (2014). Rekreatyonel Bir Faaliyet Olarak Yerel Etkinliklerin Kırsal Turizme Etkisi. *International Journal Of Science Culture and Sport*(2), 191-202.
- ÖZERK BİROL, G. (2012). Türkiye'de Yazlık İkinci Konutların Yarattığı Sorunlar Bağlamında Balıkesir İli Ege Kıyılarındaki Yazlık İkinci Konutlara Genel Bir Bakış. *Megaron Balıkesir, Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi*, 28-35.
- ÖZTAŞ, C., ve ZENGİN, E. (2008). Yerel Yönetimler ve Kültür Hizmetleri. *Sosyal Siyaset Konferansı Dergisi*(54), 155-180.
- ÖZTAŞ, K. (2002). *Turizm Ekonomisi: Genel Turizm Bilgileri*. Ankara: Nobel.
- ÖZTAŞ, K., ve KARABULUT, T. (2007). Turistik Destinasyon Oluşturma Potansiyeli Açısından Göller Yöresinin Önemi. *Selçuk Üniversitesi, Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(12), 128-137.
- ÖZTURA, E. (2010). Truva Tarihi Milli Parkı, Kazdağı Milli Parkı ve Spil Dağı Milli Parkı Ziyaretçilerinin Türkiye'de "Milli Park" Kavramı ve Eğitimi Üzerine Görüşleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale*.
- PELİT, E., ve GÖKÇE, Y. (13-16 Kasım 2014). Belediyelerin Turizme Yönelik Faaliyetlerinin Yerel Halk Tarafından Değerlendirilmesi: Afyonkarahisar Örneği. Gazi Üniversitesi 15. *Ulusal Turizm Kongresi* (s. 590-607). Ankara.
- PENPECİOĞLU, E. B. (2012). Turizm Planlamasında Alternatif Bir Yaklaşım Katılımcı Turizm Planlaması: İzmir Dikili Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Örneği. *Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü*.

- REİSENGER, Y., KOZAK, M., ve VİSSER, E. (2013). Turkish Host Goze at Russian Tourists: a Cultural Perspective (Ed. MOUFFAKİR, Omar ve REİSENGER, Yvette). *The Host Gozein-Global Tourism*, 47-66.
- RIZAOĞLU, B., ve TANRISEVDİ, A. (1997). Yerel Toplumsal Duyarlılığın Bir Ölçüsü Olarak Turizmin Toplumsal Taşıma Kapasitesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*(1-2), 52-58.
- SABAH GAZETESİ. (2016). <http://www.sabah.com.tr/turizm/2011/10/13/ic-turizmin-gozdesi-balikesir> (19 Ekim 2016).
- SAĞLIK TURİZMİ KORDİNASYON KURULU (SATURK). (2016). *Türkiye'de Sağlık Turizmi*. <http://www.satürk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf> ,(8 Ekim 2016).
- SARUHAN, S. C., ve YILDIZ, M., L. (2009). *Çağdaş Yönetim Bilimi*. İstanbul: Beta Yayın Dağıtım.
- SAYAN ÖZKAL, İ. (2016). Türkiye'de İdari Sistem ve Örgütlenme. http://www.kas.de/wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937 (05.03.2016)
- SELÇUK, H. (2014). Yerel Yönetimler ve İdari Vesayet. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum*.
- SEZER, Ö., ve VURAL, T. (2010). Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Devletin Değişen Rolü ve Merkezi Yönetim İle Yerel Yönetimler Arasında Yetki ve Görev Paylaşımı. *Maliye Dergisi*(159), 203-219.
- SEZER, Y., ve TORLAK, E. (2005). Belediye ve Büyükşehir Belediye Kuruluş Kriterleri. *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(3-4), 515-531.
- SOYKAN, F. (2000). Turizm Coğrafyası ve Turizm Planlaması. *Ege Coğrafya Dergisi*(11), 39-55.
- SÖNMEZ, B. (2012). Türk Turizminin Dünya Turizmindeki Yeri, Türkiye Ekonomisine Etkileri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli*.

- ŞAHBAZ, R. P., ve KERPIÇ, C. (5-7 Kasım 2015). Yaratıcı Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri İlişkisi. *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, (s. 245-255). Eskişehir.
- ŞENEL, S. (2007). Turizm Sektöründe Yatırım Kararları. *Selçuk Üniversitesi, Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(12), 1-12.
- TEZCAN, K., KARADENİZ, E., KANDIR, S. Y., ve ÖNAL, Y. B. (23-27 Nisan 2008). Turizm Sektörünün Gelişimi Açısından Uygulanan Vergi Politikalarının Değerlendirilmesi. *IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, (s. 827-851). Antalya.
- TOLUNAY, A., ve AKYOL, A. (2006). Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*(2), 116-127.
- TOPRAK, Z. (2010). Türkiye'de Yerel Yönetimler Yapılanma, Merkez-Yerel Yönetim İlişkileri. [http://kisi.deu.edu.tr/zerrin.toprak/TURKIYE'DE %20YEREL_YONETIMLER_%20YAPILANMA.pdf](http://kisi.deu.edu.tr/zerrin.toprak/TURKIYE'DE_%20YEREL_YONETIMLER_%20YAPILANMA.pdf) (15 Nisan 2016).
- TORTOP, N. (2016). Yerel Yönetim anlayışında Gelişmeler ve Yerel Yönetimlerin Önemi. <http://www.ekodialog.com/Makaleler/yerel-yonetim-anlayisimakale.html> (02.03.2016)
- TÖREN, E., KOZAK, N., ve DEMİRAL, G. N. (2012). Eskişehir'in Kültürel Varlıklarının Korunmasında Kamu Kurumlarının Rolü. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 69-88.
- TUĞUN, Ö. K. (2014). Çekirdek Köylerin Eko Turizme Kazandırılması İçin Sürdürülebilirlik Kavramı Çerçevesinde Bir Model. *Megaron (Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi)*, 9(4), 321-337.
- TUNÇSİPER, B., ve ÖZDEMİR Y., G. (2009). Yerel Ekonomik Kalkınma Sürecine Turizm Sektörünün Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(24), 53-63.

- TUNÇSİPER, B., TEMELOĞLU, E., ve ALTUNÖZ, E. (2011). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolünün Yerel Halkın Görüşleri Çerçevesinde Belirlenmesi: Ayvacık (Assos) Örneği. *Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*(2), 93-114.
- TUTAR, F., ALPASLAN, C., TUTAR, E., ve ERKAN, Ç. (2013). Turizm Sektörünün İstihdam Üzerine Etkileri. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 14-27.
- TÜRK SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ (TUSİAD), (1997). *Yerel Yönetimler Yasa Talağı(Tusaid-T/97-207)*. İstanbul: Tüsiad.
- TÜRK SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ (TUSİAD), (1995). *Yerel Yönetimler, Sorunlar ve Çözümler(Tusaid-T/95- 9/184)*. İstanbul: Tüsiad.
- TÜRKİYE EKONOM POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI(TEPAV), (2009). *Belediye Bütçesi Nasıl İzlenir?* (2009). Ankara: Türkiye Ekonom Politikaları Araştırma Vakfı.
- TÜRKİYE SEYAHAT ACENTALARI BİRLİĞİ (TÜRSAB). (2016). http://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/turizmin-ekonomideki-yeri/gsmh-icindeki-payi-1963-_79.html (3 Mart 2016).
- UÇAKTÜRK, T., UÇAKTÜRK, A., ve ÖZKAN, M. (2009)Yerel Yönetimlerde Sosyal sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği.http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/ahmet.ucakturk/bildiri/ahmet.ucakturk11.08.2011_04.20.14bildiri.pdf , (5 Haziran 2016).
- UÇAR, A. (2011). İl Özel İdarelerinde Demokratik Katılım ve Yönetişim Uygulamaları. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 613-629.
- UĞUZ ÇELİK, S. (2011). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Burhaniye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli. *Marmara Coğrafya Dergisi*(24), 332-353.
- UYSAL, Ö., Ö. (1997). *Konaklama İşletmelerinde Faaliyet Bütçeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları; No. 993.
- ÜNLÜÖNEN, K., ve ŞAHİN, S. Z. (2011). Turizmde İstihdam. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 1-25.

- ÜNLÜÖNEN, K., TAYFUN, A., ve KILIÇLAR, A., (2009). *Turizm Ekonomisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ÜNÜVAR, Ş ve, ŞİMŞEK, S. (2012). Kültür ve Turizm Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım Filmlerinde Kültürel İmge Kullanımı. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*(24), 305-330.
- ÜRGER, S. (1992). *Genel Turizm Bilgisi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- VARCAN, N. (2013). *Yerel Yönetimler* (Ed. HACIKÖYLÜ, C.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No.2928.
- VİSİT TURKEY FOR HEALTH CARE.COM.TR. (2016). <http://www.visitturkeyforhealthcare.com/174-genel-bilgi.html> (9 Ekim 2016).
- YALÇIN, A. ve YALÇIN, S. (2013). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi? *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 32-41.
- YALKIN KOÇ, Y. (1989). *Yönetim Aracı Olarak İşletme Bütçeleri*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- YAŞAR, M. (2014). Yerel Yönetimlerde Örgütsel Bağlılığın Güçlendirilmesinde Hizmet İçi Eğitimin Rolü: Gaziantep-Nizip Belediye Başkanlığı Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- YAVUZ, G. (2015). Siyasetçilerin Turizm Algısı. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara*.
- YEŞİLTAŞ, M., ve ÖZTÜRK, İ. (2008). Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Alternatif Turizm Faaliyetlerine Yönelik Bir Değerlendirme: Sivas Örneği. *Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(1), 1-18.
- YILDIRIM, U. G. (2015). Belediye Meclislerinin Temsil Ediciliği: K.Maraş Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 29-58.

- YILDIZ, Z. (2011). Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- YILMAZ, A., BOZKURT, Y., ve TAŞKIN, E. (2005). Doğal Kaynakların Korunmasında Çevre Yönetiminin Eksikliği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(13), 15-30.
- YILMAZ, M. (2004). Bir Örgüt Olarak Bilgi Merkezlerinde Yönetim ve Yönetici. *Türk Kütüphaneciliği*, 18(2), 163-184.
- YILMAZEL, S. (30-31 Mayıs 2012). Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin İşbirliği ve Turizme Katkıları. *Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu Sempozyumu* (s. 417-422). Bişkek: Manas Üniversitesi.
- YÜKSEK, G. (2012). *Turizm Ulaştırması* (Ed.ÇAVDAR, M.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1721.
- ZENGİN, B. (2010). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisine Reel ve Moneter Etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 102-126.
- ZENGİN, B., ve YAMAÇ, Z. (2014). Yerel Yönetimlerin Sürdürülebilir Turizme Bakış Açısı ve Uygulamaları: Sakarya Örneği. <https://www.researchgate.net/publication/262115885> , (16.03.2016).
- ZENGİN, E. (2009). Yerel Yönetimler ve Çevre. *Journal of Qafqaz University*(26), 116-123.
- ZENGİN, E., BAŞKURT M., ve ES, M. (30-31 Mayıs 2012). Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma. *Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu Sempozyumu* (s. 235-240). Bişkek: Manas Üniversitesi.
- ZENGİN, O. (2014). Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirilmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 72(2), 91-116.
- 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun. (18 Ocak 1984). Resmi Gazete, 18285.
- 3152 Sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun. (23 Şubat 1985). Resmi Gazete, 18675.
- 442 Sayılı Köy Kanunu. (18 Mart 1924). Resmi Gazete, 68.

- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. (24 Aralık 2003). Resmi Gazete, 25326.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (23 Temmuz 2004). Resmi Gazete, 25531.
- 5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu. (4 Mart 2005). Resmi Gazete, 25745.
- 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu. (11 Haziran 2005). Resmi Gazete, 25842.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (13 Temmuz 2005). Resmi Gazete, 25874.
- 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu. (18 Haziran 1949). Resmi Gazete, 7236.
- 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Alakalı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> (05.06.2016)

EKLER

Ek-1: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi 2016 Performans Programı

KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A1 Katılımcılığı Esas Alarak Balıkesir'i Kültürel Ve Sportif Cazibe Merkezi Yapmak Ve Kentin Sosyo-Ekonomik Gelişimine Katkıda Bulunmak		
Hedef	H1 Kültürel Ve Sanatsal Faaliyetler Gerçekleştirmek		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri		2016	
1	Kültür Ve Sanat Tesisi Olanaklarımızı Plan Dönemi Sonuna Kadar 3 Kat Arttırmak.	0	
2	Konservatuvarımızın Konser Sayısı	10	
2	Konservatuvarımızda Müzik Eğitimi Verilen Öğrenci Sayısını Ve Kurs Çeşidinin Artış Oranı	5%	
2	Tüm İlçelerimizde Konservatuar Şubesi Açmak	4	
3	Talep Karşılama Oranı	50%	
3	Bando Takımımızın Düzenlenen Organizasyonlarda Görevlendirmek	120	
4	Gerçekleştirilen Proje Sayısı	3	
5	Ulusal Üne Sahip İsimlerle Söyleşi Sayısı	2	
5	Konser Sayısı	3	
5	Şiir Dinletisi Sayısı	2	
6	Tiyatro Gösterimi Sayısı	12	
7	Festivallere Verilen Destek Oranı	25%	
8	İhtiyaçların Karşılama Oranı	100%	
9	Fuar Sayısı	1	
Faaliyetler		Kaynak İhtiyacı 2016 (TL)	
		Bütçe	Bütçe Dışı
		Toplam	
1	Kültür Ve Sanat Tesisi Olanaklarını Arttırmak	52.803,00	52.803,00
2	Konservatuvarımızın Faaliyetlerini Etkinleştirmek	252.803,00	252.803,00
3	Şehrimizde Düzenlenen Her Türlü Kültür Ve Sanat Organizasyonuna Talepleri Halinde Destek Vermek	267.803,00	267.803,00
4	Kent Kültürü Ve Kentlilik Bilincini Geliştirmeye Yönelik Proje Gerçekleştirmek	502.803,00	502.803,00
5	Ulusal Üne Sahip Sanatçılarımızı Düzenleyeceğimiz Organizasyonlar İle Balıkesirliler İle Buluşturmak	252.803,00	252.803,00
6	Tiyatro Etkinliği Gerçekleştirmek	102.803,00	102.803,00
7	İlçelerimizde Düzenlenen Festivallere Destek Vermek	302.803,00	302.803,00
8	Dairemizdeki Faaliyetlerin Kesintisiz Olarak Sürdürülebilmesi İçin Gereken malzeme Ve Teçhizat İhtiyaçlarını Karşılama	3.489.003,00	3.489.003,00
9	Kitap Fuarı Düzenlemek	152.803,00	152.803,00
Genel Toplam		5.376.427,00	5.376.427,00

BALIKESİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
PERFORMANS PROGRAMI

2016

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A1 Katılımcılığı Esas Alarak Balıkesir'i Kültürel Ve Sportif Cazibe Merkezi Yapmak Ve Kentin Sosyo-Ekonomik Gelişimine Katkıda Bulunmak		
Hedef	H2 Engelli Vatandaşlarımızın Kendilerini Hayatın İçinde Hissetmelerini Sağlamak		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri			2016
1	Organizasyon Sayısı		1
2	Tamamlama Yüzdesi		20%
3	Proje Sayısı		1
Faaliyetler		Kaynak İhtiyacı 2016 (TL)	
		Bütçe	Bütçe Dışı
		Toplam	
1	Engelli Vatandaşlarımızın Katılımı İle Gerçekleştirilen Organizasyon Düzenlemek	202.803,00	202.803,00
2	Şehrimizde Yaşayan Engellilerin Listesini Oluşturmak Ve Belediyemiz Tarafından Gerçekleştirilen Etkinliklere Davet Etmek	202.803,00	202.803,00
3	Engelli Dernekleri İle İşbirliği Yaparak Engelli Vatandaşlara Yönelik Sosyal Proje Üretmek	252.803,00	252.803,00
Genel Toplam		658.409,00	658.409,00

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A1 Katılımcılığı Esas Alarak Balıkesir'i Kültürel Ve Sportif Cazibe Merkezi Yapmak Ve Kentin Sosyo-Ekonomik Gelişimine Katkıda Bulunmak		
Hedef	H3 Tarihi Mirası, Kültürel Ve Doğal Zenginlikleri Koruyup Çağdaş Yaşamla Buluşturmak Ve Gelecek Nesillere Aktaracak Etkinlikler Düzenlemek		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri			2016
1	Basımı Yapılan Kitap Sayısı		1
2	Talep Karşılama Oranı		50%
3	Gösteri Sayısı		1
4	Sergi Sayısı		20
5	Talep Karşılama Oranı		100%
6	Ziyaretçi Sayısındaki Artış Oranı		5%
Faaliyetler		Kaynak İhtiyacı 2016 (TL)	
		Bütçe	Bütçe Dışı
		Toplam	
1	Akademik Çevrelerce Ya Da İlimizin Yazarları Tarafından Hazırlanmış, Tarihi Ve Kültürel Değerlerimizin Tanıtımını İçeren Bir Kitabın Basımını Ve Dağıtımını Gerçekleştirmek	152.803,00	152.803,00
2	Üniversitemiz Tarafından İlimizin Tarihi Ve Kültürel Değerlerini Anlatan Konferans, Seminer, Panel Gibi Etkinliklere Ve Araştırmalara Destek Vermek	102.803,00	102.803,00
3	Tarihi Ve Kültürel Değerlerimizi Yansıtan Tiyatral Gösterilerinin Öğrencilere Sergilenmesini Sağlamak	92.803,00	92.803,00
4	Kent Arşivimize Ait Sergilerimizi Tüm İlçelerimizde Sergilemek	152.803,00	152.803,00

5	İlçelerimizde Tarihi Değerlerimizi Yansıtan Yerlere Rehber Eşliğinde Müracaata Göre Ücretsiz Geziler Düzenlemek.	102.803,00		102.803,00
6	İlimizdeki Müzeleri Ziyaret Edenlerin Sayısını Arttırmak	72.803,00		72.803,00
Genel Toplam		676.818,00		676.818,00

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A1 Katılımcılığı Esas Alarak Balıkesir'i Kültürel Ve Sportif Cazibe Merkezi Yapmak Ve Kentin Sosyo-Ekonomik Gelişimine Katkıda Bulunmak		
Hedef	H4 Kardeş Şehir İlişkilerinin Etkinleştirilmesini Sağlamak		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri			
			2016
1	Kardeş Şehir Sayısı		1
2	Davet Sayısı		1
3	Ziyaret Sayısı		1
4	Değişim Programı Sayısı		1
5	İnceleme Sayısı		1
6	Davet Sayısı		1
Faaliyetler			
		Kaynak İhtiyacı 2016 (TL)	
		Bütçe	Bütçe Dışı
		Toplam	
1	Kardeş Şehirler Edinmek	72.803,00	72.803,00
2	Kardeş Şehirleri Kurtuluş Günümüze Davet Etmek	82.803,00	82.803,00
3	Kardeş Şehirlerimizin Belediyemiz Temsilcileri Tarafından Ziyaret Edilmesini Sağlamak	82.803,00	82.803,00
4	Kardeş Şehir İle Öğrenci Değişim Programı Uygulamak	77.803,00	77.803,00
5	Kardeş Şehirlerimizden Yılda Bir Tanesinin İyi Belediyecilik Ve Şehir Uygulamalarının Yerinde İncelenmesini Sağlamak	92.803,00	92.803,00
6	Belediyemize Ait Uygulamaları Yerinde Görmek Üzere En Az Bir Kardeş Şehri, İlimize Davet Etmek	72.803,00	72.803,00
Genel Toplam		481.818,00	481.818,00

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A1 Katılımcılığı Esas Alarak Balıkesir'i Kültürel Ve Sportif Cazibe Merkezi Yapmak Ve Kentin Sosyo-Ekonomik Gelişimine Katkıda Bulunmak		
Hedef	H5 Kent Konseyi Çalışmalarını Etkinleştirerek Önerilerin Değerlendirilmesini Sağlamak		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri			
			2016
1	Tamamlama Yüzdesi		100%
2	Tamamlama Yüzdesi		100%

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A2 Belediyemiz Faaliyetlerine İlişkin Bilinirlik Ve Farkındalık Yaratmak		
Hedef	H2 İlimizin Etkin Ve Etkili Bir Şekilde Tanıtımını Gerçekleştirmek		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri			
			2016
1	Katılım Sayısı		1
2	Katılım Sayısı		1
3	Yıllık Gerçekleşme Adedi		1
4	Gerçekleştirilen Organizasyon Sayısı		1
5	Bilgi Ekranı Sayısı		1
Faaliyetler			
		Kaynak İhtiyacı 2016 (TL)	
		Bütçe	Bütçe Dışı
		Toplam	
1	Balıkesir Tanıtım Günlerine Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Olarak Katılımını Gerçekleştirmek.	77.803,00	
2	Tanıtım Fuarı Etkinliğine Katılmak	77.803,00	
3	İlimizde Geniş Katılımlı Tanıtım Fuarı Gerçekleştirmek	77.803,00	
4	Büyükşehir Belediyemizin Tüm Daire Başkanlıkları Tarafından Düzenlenen Tören, Açılış Vb Organizasyonların Gerçekleştirilmesi	102.803,00	
5	İlimizde Çeşitli Yerlere Bilgi Ekranı Yerleştirmek	102.803,00	
Genel Toplam		439.015,00	439.015,00

Daire Bşk.	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI		
Stratejik Amaç	A3 Toplumda Duyarlı Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Balıkesir Kültür ve Sosyal İşler Konularında Ulusal Standartları Yakalamasını ve Aşmasını Sağlamak		
Hedef	H1 Sosyal Hizmet Faaliyetlerini Etkinleştirmek Ve Yaygınlaştırmak		
Performans Hedefi			
Performans Göstergeleri			
			2016
1	Çalışan Personel Sayısı		116
2	Ulaşılan Kişi Sayısı		11
2	Yardım Dağıtım Oranı		20%
3	Birim Sayısı		1
4	Hizmet Alan Kişi Sayısı		55
4	Kapasite Kullanım Oranı		85%
Faaliyetler			
		Kaynak İhtiyacı 2016 (TL)	
		Bütçe	Bütçe Dışı
		Toplam	
1	Kurumsal İşlerin Ve Faaliyetlerin Yürütülmesi	52.803,00	
			52.803,00

EK-2: Anket Formu**Yerel Yöneticilerin Turizm Algılaması Anket Formu**

Sayın yerel yönetici;

Bu çalışma belediye başkanları ve belediye meclis üyelerinin turizmi nasıl değerlendirdikleri ve bu konudaki algılamalarını öğrenme amacıyla Balıkesir Üniversitesi bünyesinde yürütülen bir tez çalışmasının parçasıdır. Elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, talep eden yerel yöneticilerle paylaşılacaktır. İşbirliğiniz ve katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şimal YAKUT AYMANKUY

Ozan KALAYCIOĞLU

Balıkesir Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi

Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

E posta: sayman@balikesir.edu.tr

E posta: kalayciogluozan@gmail.com

1. Cinsiyetiniz?	☐ Erkek	☐ Kadın								
2. Eğitim durumunuzu belirtiniz.	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lise	☐ Ön Lisans	☐ Lisans	☐ Yüksek Lisans	☐ Doktora			
3. Yaş grubunuz?	☐ 18-30	☐ 31-40	☐ 41-50	☐ 51-60	☐ 61 ve Üzeri					
4. Hangi siyasi parti grubunun üyesi olduğunuzu belirtiniz	☐ AK Parti	☐ CHP	☐ MHP	☐	Diğer.....					
5. Göreviniz nedir?	☐ Belediye Başkanı	☐ Belediye Meclis Üyesi								
6. Dünyada ziyaretçi kabul eden ülkeler sıralamasında Türkiye'nin yeri, aşağıdaki gruplardan hangisi içinde yer almaktadır?	☐ Hiçbir fikrim yok	☐ İlk 5'te	☐ ilk 6-10 arasında	☐ ilk 11-15 arasında						
7. Türkiye'nin turizm sektöründen elde ettiği yıllık gelir miktarı ne kadardır?	☐ 1-8 milyar dolar	☐ 10-25 milyar dolar	☐ 30-40 milyar dolar	☐ Hiçbir fikrim yok						
8. Sizce Türkiye'de teşvik edilerek geliştirilmesi gereken öncelikli 5 sektör aşağıdakilerden hangileridir?	☐ Tekstil	☐ Turizm	☐ Otomotiv	☐ Madencilik	☐ Tarım	☐ Hayvancılık	☐ Kimya	☐ İnşaat ve Makine	☐ Bilişim ve Yazılım	☐ Elektrik ve Elektronik

Ek-2 Devam

9. İlinize gelen turistler sizin için ne anlam ifade etmektedirler?

- Yardım edilmesi gereken kişiler
 Boş zamanı olan, zengin kişiler
 İlimize ek gelir kaynağı sağlayan kişiler
 Halka kötü örnek olan kişiler
 İlin gelişmesini ve dışa açılmasını sağlayan kişiler

	KESİNLİKLE KATILYORUM	KİSMEN KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
10. Turizm ulusal ekonomiye katma değer sağlayan önemli bir faaliyettir.					
11. Turizm, iş ve istihdam yaratması dolayısıyla turistik potansiyele sahip bölgeler için çok önemli bir kaynaktır.					
12. Turizm bölgeler arası ekonomik gelişmişlik farklarını kapatmada önemli bir sektördür.					
13. Turizm farklı kültürleri tanımaya ve diğer milletlere karşı önyargılı yaklaşımları ortadan kaldırmaya yardımcı anahtar bir sektördür.					
14. Turizm ulusal bilincin gelişmesine ve yerel haklın kendi kültür ve geleneklerini daha çok sahiplenmesine yardımcı olur.					
15. Turizm, yerel halkın turistlerle iletişim sağlayabilmeleri için okuma ve araştırma zorunluluğu hissetmelerini sağlar bu sayede eğitim ve kültür seviyelerinin yükselmesine imkan tanır.					
16. Turizm, bölgelerin turistik çekiciliklerini arttırmak için kaliteli fiziksel çevre düzenlemelerini teşvik eder.					
17. Turizm doğal, kültürel ve sosyal çevreyi korumanın etkin bir aracıdır.					
18. Turizm konusunda yerel yönetimler tarafından bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yürütülmelidir.					
19. Yerel yönetimler, tarihi yapıların restorasyonuna katkı sağlamalı ve tarihi, kültürel değerleri korumalıdır.					
20. Yerel yönetimler, turistik mekanların tarihi ve kültürel dokusuna uygun imar planları oluşturmalıdırlar					

Ek-2 Devam

21. Yerel yönetimler, özellikle turistik potansiyele sahip ilçe ve bölgelerde, park, bahçe vb. yeşil alanların korunmasında daha fazla sorumluluk üstlenmelidirler.					
22. Yerel yönetimler, turistik alanlar ile ilgili kararlar alırken, turizmde sürdürülebilirliği sağlamak için, “Koruma-Kullanma Dengesini” göz önünde bulundurmalarıdır.					
23. Turistik kaynakların korunması için yerel yönetimlere önemli sorumluluklar ve cezai yaptırım gücü verilmelidir.					
24. Turistik alanlarda ziyaretçilere danışma, rehberlik ve diğer bilgilendirme hizmetlerinin sunulması noktasında yerel yönetimler çaba harcamalıdır.					
25. Yerel yönetimler, ulusal/uluslararası platformlarda kitle iletişim araçları ile (Tv, Radyo, Gazete, İnternet vb.) ve fuarlara katılarak illerinin turizm amaçlı etkin pazarlama ve tanıtma çabalarında bulunmalıdırlar.					
26. Yerel yönetimler, ilin turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi için üniversite ile ortak çalışma ve araştırmalar yapılması için çaba harcamalıdır.					
27. Yerel yönetimler, turizm alanında daha etkin ve doğru kararlar alabilmek için bünyelerinde turizm eğitimi almış personel istihdam etme yönünde çaba harcamalıdır.					
28. Yerel yönetimler yeni ve mevcut turistik yatırımlara yer, su, elektrik gibi kaynakları belirli bir süre ücretsiz ve/veya en uygun fiyattan sunmalıdır.					
29. Yerel yönetimler, faaliyetleri ile ilin turizm potansiyelini ortaya çıkarabilecek önemli bir güçtür.					
30. Turizmin Balıkesir ekonomisinde önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum.					
31. Balıkesir için turizm amaçlı bir logo oluşturulmalıdır.					
32. Genel yerel yönetim bütçesinden Balıkesir turizmi için ayrı ve önemli miktarda bir kaynak ayrılmalıdır					
33. Yerel yönetimler, Balıkesir’deki turistik yatırımların, Balıkesir’in potansiyelini ortaya koyan ve turist beklentilerine uygun, ildeki diğer sektörler ile uyumlu(entegre) olması için çaba harcamalıdır.					
34. Yerel yönetimler, il genelindeki önemli karayolu güzergahlarında Balıkesir’e özgü yiyecek ve içeceklerin sunulduğu ve satıldığı alışveriş yerleri için çalışmalar yapmalıdırlar.					

Ek-2 Devam

35. Körfez bölgesinde yer alan ikinci konutların (yazlıkların) fazlalığı, Balıkesir’de turizmin gelişmesine engel teşkil etmektedir.					
36. Balıkesir’in tatil beldelerindeki ikinci konutlar ile ilgili yerel yönetimlerce imar planları uygulamaları geliştirilmelidir.					
37. Seçim kampanyalarımızda seçmenlerin Balıkesir turizmine yönelik talepleri dikkate değer oranda yoğundu.					
38. Büyükşehir Belediye Meclisi/İlçe Belediye Meclisi toplantılarında ildeki/ilçedeki turizm ile ilgili konular/sorunlar sıklıkla gündeme gelmektedir.					
39. Balıkesir’de şu ana kadar yapılmış olan turistik yatırımlar, Balıkesir için yeterlidir.					
40. Balıkesir’de öncelikli olarak geliştirilmesi gereken turizm çeşitleri aşağıdakilerden hangisi/hangileridir? ☐ Termal Turizm ☐ Kırsal Turizm ☐ Eko(Doğa) Turizm ☐ Kıyı Turizmi (Deniz, güneş ve kum)	☐ Yat Turizmi ☐ Kuş Gözlemciliği ☐ Av Turizmi ☐ Kongre Turizmi				

EK-3: Balıkesir İli Termal Tesisler

	Tesisin Adı	Türü	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi	Belge Türü	Bulunduğu Yer
1	Asya Pamukçu Termal	5*Termal Otel	85	218	Bakanlık Belgeli	Altıeylül
2	Ramada Resort Kazdağları Thermal & Spa	5*Termal Otel	121	300	Bakanlık Belgeli	Edremit
3	Adrina Health&Spa	5*Termal Otel	246	503	Bakanlık Belgeli	Güre/Edremit
4	Adramis Termal	4*Termal Otel	66	132	Bakanlık Belgeli	Edremit
5	Saruhan Termal	4*Termal Otel	122	275	Bakanlık Belgeli	Güre/Edremit
6	Entur Termal	3*Termal Otel	63	123	Bakanlık Belgeli	Edremit
7	Gönen Kaplıca Otel	4*Termal Otel	207	414	Bakanlık Belgeli	Gönen
8	Yıldız Otel	4*Termal Otel	150	306	Bakanlık Belgeli	Gönen
9	Yeşil-Güneş Derman Park Otel	Termal Otel	230	461	İşletme Belgeli	Gönen
10	Obam Termal Resort& Spa	4*Termal Otel	92	184	Bakanlık Belgeli	Sındırgı
11	Sındırgı Eman Termal	Termal Otel	28	68	İşletme Belgeli	Ilıca Köyü/ Sındırgı
12	Hattuşa Astyra Thermal Resort & Spa	Termal Otel	215	632	Belediye Belgeli	Edremit
13	Heramis Termal	Termal Otel	188	400	İşletme Belgeli	Altınoluk/Edremit
14	Laguna Thermal Resort& Spa	Termal Otel	398	2000	İşletme Belgeli	Sındırgı
15	Hera Termal	Termal Otel	232	1024	İşletme Belgeli	Bigadiç
16	Şimal Termal	Termal Tesis	100	200	İşletme Belgeli	Ilıca/ Balya

Ek-3 Devam

17	Belediye Tesisleri	Termal Tesis	60	120	İşletme Belgeli	Pamukçu/ Altıeylül
18	Güre Belediyesi Afrodit Termal & Apart	Termal Tesis	40	85	İşletme Belgeli	Güre/ Edremit
19	Körfez Tatil Beldesi	Termal Otel	200	1035	İşletme Belgeli	Güre/ Edremit
20	Hisarköy	Termal Tesis	24	60	İşletme Belgeli	Hisarköy/ Bigadiç

Kaynak: (balikesirkulturturizm.gov.tr, 2016c, Revize edilmiştir).

EK-4: Balıkesir'deki Turizm İşletme Belgeli Tesisler

Beyza Hotel	Balıkesir	Altınoluk	Otel	3 Yıldızlı
Ferahi Evler Butik Otel	Balıkesir	Ayvalık	Butik Otel	
Özak Oteli	Balıkesir	Ayvalık	Otel	2 Yıldızlı
Cunda Oteli	Balıkesir	Ayvalık	Otel	2 Yıldızlı
Aytaş Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	2 Yıldızlı
Cunda Basel Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	3 Yıldızlı
Mola Cunda Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	3 Yıldızlı
Club Berk Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	3 Yıldızlı
Billurcu Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	3 Yıldızlı
Babacan Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	4 Yıldızlı
Büyük Berk Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	4 Yıldızlı
Haliç Park Hotel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	5 Yıldızlı
Grand Temizel Otel	Balıkesir	Ayvalık	Otel	5 Yıldızlı
Otel Sobe	Balıkesir	Ayvalık	Özel Konaklama Tesisi	
Siyah Lale	Balıkesir	Ayvalık	Özel Konaklama Tesisi	
Nisi Otel	Balıkesir	Ayvalık	Özel Konaklama Tesisi	
Yundantik Cunda Konakları	Balıkesir	Ayvalık	Özel Konaklama Tesisi	
Ortuç Otel	Balıkesir	Ayvalık	Özel Konaklama Tesisi	
Murat Reis Ayvalık	Balıkesir	Ayvalık	Özel Konaklama Tesisi	
Taşkonak Pansiyon	Balıkesir	Ayvalık	Pansiyon	
Golden Elit Otel	Balıkesir	Bandırma	Otel	2 Yıldızlı
Otel Sarenis City	Balıkesir	Bandırma	Otel	2 Yıldızlı
Tüm Otel	Balıkesir	Bandırma	Otel	3 Yıldızlı
Villa Marina Otel	Balıkesir	Bandırma	Otel	3 Yıldızlı
Odaman Otel	Balıkesir	Bandırma	Otel	3 Yıldızlı
Eken Oteli	Balıkesir	Bandırma	Otel	3 Yıldızlı
Otel Eken Prestige	Balıkesir	Bandırma	Otel	4 Yıldızlı
Grand Asya Hotel	Balıkesir	Bandırma	Otel	5 Yıldızlı
Candemir Bey Konağı	Balıkesir	Bandırma	Özel Konaklama Tesisi	
Otel Panderma Port	Balıkesir	Bandırma	Özel Konaklama Tesisi	
Teomida	Balıkesir	Burhaniye	Otel	3 Yıldızlı

Ek-4 Devam

Burhaniye Karakaş Otel	Balıkesir	Burhaniye	Otel	3 Yıldızlı
İdahan Otel	Balıkesir	Burhaniye	Otel	3 Yıldızlı
Altın Kamp	Balıkesir	Burhaniye	Özel Konaklama Tesisi	
Club Orient	Balıkesir	Burhaniye	Tatil Köyü	4 Yıldızlı
Artemis Ören Tatil Köyü	Balıkesir	Burhaniye	Tatil Köyü	4 Yıldızlı
Otel Balat	Balıkesir	Dursunbey	Otel	2 Yıldızlı
Çamlıbel Gazinosu	Balıkesir	Edremit	Eğlence Yeri	
Hasanaki Rest.	Balıkesir	Edremit	Lokanta	1.Sınıf
Manastırhan	Balıkesir	Edremit	Otel	1 Yıldızlı
Maremonte Oteli	Balıkesir	Edremit	Otel	1 Yıldızlı
Aeneas Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	2 Yıldızlı
Gür Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	2 Yıldızlı
Üçem Otel Golden Sea	Balıkesir	Edremit	Otel	2 Yıldızlı
İda Natura Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	2 Yıldızlı
Uytun Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	3 Yıldızlı
Akçay Ömür Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	3 Yıldızlı
Lambada Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	3 Yıldızlı
Adramis Termal Otel	Balıkesir	Edremit	Otel	4 Yıldızlı
Elbis Oteli	Balıkesir	Edremit	Otel	4 Yıldızlı
Zeytinbağı	Balıkesir	Edremit	Özel Konaklama Tesisi	
Bacahan Otel	Balıkesir	Edremit	Özel Konaklama Tesisi	
Saklıbahçe Restaurant	Balıkesir	Edremit	Özel Tesis	
Entur Termal	Balıkesir	Edremit	Termal Otel	3 Yıldızlı
Güre Saruhan Termal Otel	Balıkesir	Edremit	Termal Otel	4 Yıldızlı
Adrına Health & Spa Hotel	Balıkesir	Edremit	Termal Otel	5 Yıldızlı
Eker Bermuda Oteli	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Kondu Otel	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Arteka Oteli	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Çizenel Turistik Tesisleri	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Gül Plaj Oteli	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Otel Ciciler	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Besob Oteli	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Atay Otel	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Pınar Oteli	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı

Ek-4 Devam

Agri Park	Balıkesir	Erdek	Otel	2 Yıldızlı
Akkız Han Otel	Balıkesir	Gömeç	Özel Konaklama Tesisi	
Devran Et Restaurant	Balıkesir	Gönen	Lokanta	1.Sınıf
Gönen Kalamış Steakhouse Restaurant	Balıkesir	Gönen	Lokanta	1.Sınıf
Gönen Kaplıca Oteli	Balıkesir	Gönen	Termal Otel	4 Yıldızlı
Onhann Hotel	Balıkesir	Karesi	Otel	4 Yıldızlı
Afissia Garden	Balıkesir	Marmara	Otel	2 Yıldızlı
Avşa Beyazsaray Oteli	Balıkesir	Marmara	Otel	2 Yıldızlı
Batik	Balıkesir	Merkez	Lokanta	1.Sınıf
Blk Borsa Restoran	Balıkesir	Merkez	Lokanta	1.Sınıf
Turkuaz Bahçe	Balıkesir	Merkez	Lokanta	1.Sınıf
İnanöz Oteli	Balıkesir	Merkez	Otel	1 Yıldızlı
Otel Bengi	Balıkesir	Merkez	Otel	2 Yıldızlı
Yılmaz Oteli	Balıkesir	Merkez	Otel	2 Yıldızlı
Grand Yılmaz Otel	Balıkesir	Merkez	Otel	3 Yıldızlı
Hotel Asya	Balıkesir	Merkez	Otel	3 Yıldızlı
Elit Asya Otel	Balıkesir	Merkez	Otel	3 Yıldızlı
Basri Otel	Balıkesir	Merkez	Otel	3 Yıldızlı
Asya Pamukçu Termal	Balıkesir	Merkez	Termal Otel	5 Yıldızlı
Grand Milano	Balıkesir	Sarımsaklı	Otel	3 Yıldızlı
Sındırgı Belediyesi Oteli	Balıkesir	Sındırgı	Otel	2 Yıldızlı
Sındırgı Obam Termal Resort & Spa	Balıkesir	Sındırgı	Termal Otel	4 Yıldızlı
Hotel Grand Rimedy	Balıkesir	Susurluk	Otel	3 Yıldızlı

Kaynak: (ktbyatirimisletmeler.gov.tr, 2016a)